

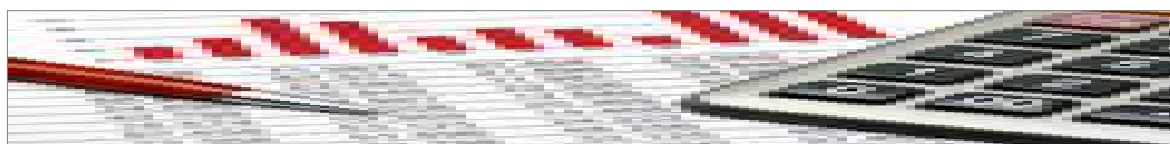
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Μελισσαροπούλου Χαραλαμπία

Πασαριβάκη Μαρία

Ψωίνου Χαραλαμπία

Εποπτεύων καθηγήτρια : Μαυρουδή Σεφερίνα

ΠΑΤΡΑ, 2012

Πρόλογος

Η παρακάτω εργασία δημιουργήθηκε για τη λήψη του πτυχίου της Κοινωνικής Εργασίας. Το θέμα που επιλέχθηκε αφορά, κατά κύριο λόγο, στα χαρακτηριστικά των κρατουμένων στα ελληνικά σωφρονιστικά καταστήματα. Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε ήταν πολύ ενδιαφέρουσα, καθώς υπήρξε σύγκριση μεταξύ των πινάκων της Ελληνικής Στατιστικής Εταιρείας και της βιβλιογραφικής ανασκόπησης που αναφέρεται στους κρατουμένους. Πριν κλείσουμε, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την κ. Μαυρουδή Σεφερίνα για την συνεργασία που αναπτύξαμε και τις πολύτιμες κατευθύνσεις που μας έδωσε.

Περίληψη

Στην εποχή μας η παραβατικότητα αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα λόγω της έξαρσής της. Τα αίτια και οι συνέπειές της αποτελούν για πολλούς αντικείμενο μελέτης, πολλές φορές όμως παρατηρείται ασάφεια και παραπληροφόρηση ως προς την πραγματική εικόνα και διάσταση.

Το ζήτημα που εξετάζεται στην παρούσα εργασία είναι τα στοιχεία της σωφρονιστικής δικαιοσύνης. Συγκεκριμένα, αναλύονται θεματικές ενότητες όπως είναι το σωφρονιστικό σύστημα και η οργάνωσή του, τα σωφρονιστικά καταστήματα και ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού μέσα σε αυτά, οι μορφές των κρατουμένων, τα δικαιώματά τους και κατά πόσο ορισμένοι παράγοντες, για παράδειγμα το φύλο, η ηλικία και η οικογενειακή κατάσταση, παίζουν ρόλο και επηρεάζουν την παραβατική συμπεριφορά.

Για να μπορέσουμε, όμως, να εξετάσουμε επαρκώς το εν λόγω ζήτημα, κρίθηκε σκόπιμο να πραγματοποιήσουμε μια σύγκριση και συσχέτιση ανάμεσα στους πίνακες της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας και της υπάρχουσας βιβλιογραφίας. Μέσω της προσέγγισης αυτής, ευελπιστούμε να βοηθήσουμε τον αναγνώστη να κατανοήσει το φαινόμενο, να πάρει θέση πάνω σε αυτό και να μην παρασύρεται από απόψεις που συχνά αμφισβητούνται.

Η εργασία αποτελείται από δυο μέρη, το θεωρητικό και την ανάλυση των πινάκων. Το πρώτο έχει χωριστεί σε υποενότητες και περιλαμβάνει πέντε κεφάλαια: την εισαγωγή, την εννοιολογική προσέγγιση όρων σχετικών με την εγκληματικότητα, τον σωφρονισμό και την παραβατικότητα, την ιστορική εξέλιξη της σωφρονιστικής δικαιοσύνης και του σωφρονιστικού συστήματος, τις θεματικές ενότητες που προαναφέραμε και τη μεθοδολογία της ερευνητικής διαδικασίας.

Το δεύτερο μέρος αποτελείται από τους πίνακες της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας. Σε αυτούς απεικονίζονται ορισμένα στοιχεία, στα οποία έγινε ανάλυση μέσω πινάκων ποσοστών και διαγραμμάτων, ώστε να μπορέσει να γίνει σύγκριση ανάμεσα στα αποτελέσματα που προέκυψαν και στην βιβλιογραφία. Μέσω αυτής της σύγκρισης, καταφέραμε να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα. Για παράδειγμα, καταλήξαμε πως, ανάμεσα στα δύο φύλα, οι άνδρες είναι αυτοί που παρουσιάζουν κυρίως παραβατική συμπεριφορά. Επίσης, επαληθεύτηκε το γεγονός ότι, εκτός από τους Έλληνες κρατουμένους, υπάρχει και αρκετά μεγάλος αριθμός αλλοδαπών στις ελληνικές φυλακές. Φάνηκε, επίσης, πως ο δείκτης εγκληματικότητας στις αστικές περιοχές είναι μεγαλύτερος από ότι στις αγροτικές και, ακόμα, ότι άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο παραβαίνουν πιο συχνά το νόμο περί των ναρκωτικών. Συμπεράναμε, τέλος, ότι το μεγαλύτερο ποσοστό κρατουμένων είναι άγαμο, κάτι που ίσως υποδηλώνει τον χαμηλό βαθμό κοινωνικοποίησής τους. Στο τέλος της εργασίας μας, περιλαμβάνεται ξεχωριστό κεφάλαιο, όπου ανακεφαλαιώνονται τα συμπεράσματα που προέκυψαν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεφάλαιο I:

Εισαγωγή.....	8
1.1. Εισαγωγή στο Πρόβλημα.....	8
1.2. Σκοπός και Στόχοι της Πτυχιακής Εργασίας.....	9
1.3. Προσδιορισμός Όρων.....	9

Κεφάλαιο II:

Το Σωφρονιστικό Σύστημα στην Ελλάδα.....	12
2.1. Σύντομη Ιστορική Αναδρομή για τη Σωφρονιστική Δικαιοσύνη στην Ελλάδα.....	12
2.2. Σύντομη Ιστορική Αναδρομή στο Σωφρονιστικό Σύστημα στην Ελλάδα.....	12
2.3. Εισαγωγή για τα Σωφρονιστικά Συστήματα.....	13
2.3.1. Το Κοινοβιακό Σύστημα.....	14
2.3.2. Το Απομονωτικό Σύστημα.....	15
2.3.3. Το Μεικτό Σύστημα.....	16
2.3.4. Το Προοδευτικό Σύστημα.....	18
2.3.5. Το Σωφρονιστικό παιδαγωγικό Σύστημα.....	19
2.3.6. Το Σωφρονιστικό Σύστημα της Ελλάδας.....	20
2.4. Σωφρονιστικά Καταστήματα.....	20
2.4.1. Βασικές Αρχές Λειτουργίας.....	21
2.4.2. Ο Ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού.....	22

Κεφάλαιο III:

Κρατούμενοι

3.1. Μορφές Κρατουμένων.....	25
3.1.1. Υπόδικοι.....	25
3.1.2. Κατάδικοι.....	25
3.2. Περιορισμός Δικαιωμάτων των Κρατουμένων.....	25
3.3. Φύλο των Κρατουμένων και το Έγκλημα.....	26
3.4. Η παραβατικότητα στους ανήλικους.....	27
3.5. Η παραβατικότητα σε σχέση με τον τόπο κατοικίας και την οικογενειακή δομή.....	27
3.6. Οικονομική κατάσταση σε σχέση με την εγκληματικότητα.....	30
3.7. Μετανάστευση και εγκληματικότητα.....	31

Κεφάλαιο IV: Περί Στατιστικής

4.1. Η Εγκληματολογική Στατιστική ως Επιστημονική Μέθοδος.....	33
4.2. Εγκληματολογική Στατιστική.....	34
4.3 Η Εγκληματολογική Στατιστική στον Ελλαδικό Χώρο.....	36
4.4. Η Ελληνική Στατιστική Αρχή στην Ελλάδα.....	36
4.5. Η Χρησιμότητα της Στατιστικής.....	37
4.6. Σωφρονιστική Στατιστική.....	38

Κεφάλαιο V: Μεθοδολογία Έρευνας.....

5.1. Ερευνητική Διαδικασία.....	40
5.2. Κόστος και Εργαλείο της Έρευνας.....	40
5.3. Εργαλείο της Έρευνας.....	40

Κεφάλαιο VI: Αποτελέσματα και Συμπεράσματα Έρευνας.....

6.1. Πίνακες-Γραφήματα-Επεξηγήσεις Πινάκων.....	41
6.1.1. Φύλο Κρατουμένων.....	41
6.1.2. Τόπος Κατοικίας Κρατουμένων.....	52
6.1.3. Εθνικότητα και Υπηκοότητα Κρατουμένων.....	60
6.1.4. Κατάσταση Απασχόλησης Κρατουμένων.....	65
6.1.5. Επίπεδο Εκπαίδευσης Κρατουμένων.....	72
6.1.6. Οικογενειακή Κατάσταση.....	77
6.1.7. Ηλικίες Κρατουμένων.....	82
6.1.8. Κρατούμενοι για Παράβαση του Νόμου περί Ναρκωτικών.....	87
6.1.8.1. Κατά Είδος Ναρκωτικής Ουσίας.....	87
6.1.8.2. Κατά Ηλικιακή Ομάδα.....	92
6.1.8.3. Κατά Είδος Εκτιόμενης Ποινής.....	95
6.1.8.4. Κατάσταση Απασχόλησης.....	100
6.1.8.5. Επίπεδο Εκπαίδευσης.....	105
6.1.8.6. Προβλήματα στη Γονική Οικογένεια.....	109
6.1.8.7. Οικογενειακό Περιβάλλον που Μεγάλωσε ο Κρατούμενος μέχρι την Ενηλικίωση του.....	114

Κεφάλαιο VII:	
Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην πρόληψη του εγκλήματος.....	118
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII:	
Συμπεράσματα.....	119
Κεφάλαιο IX:	
Βιβλιογραφία.....	122
8.1. Ελληνική Βιβλιογραφία.....	122
8.2. Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία.....	124

Κεφάλαιο I: Εισαγωγή

1.1. Εισαγωγή στο πρόβλημα

Η εγκληματικότητα συνιστά αδιαμφισβήτητα ένα φαινόμενο κοινωνικής παθογένειας, το οποίο πρέπει να μας απασχολεί όλους, κυρίως λόγω των συνεπειών που επιφέρει στο κοινωνικό σύνολο, τόσο σε ατομικό, όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Τα τελευταία χρόνια βρισκόμαστε μπροστά σε ταχύτατες κοινωνικές αλλαγές, που πολλές φορές αργούμε ή αδυνατούμε να αφομοιώσουμε. Στο πλαίσιο αυτών των εξελίξεων, το έγκλημα, ως αναπόσπαστο μέρος όλων των κοινωνιών, αποκτά και αυτό νέες διαστάσεις, ποιοτικές και ποσοτικές.

Θέλοντας να προσεγγίσουμε το θέμα με επαγγελματική ματιά, θα έπρεπε ίσως πρώτα να εστιάσουμε σε όλους αυτούς τους φορείς και παράγοντες που συντείνουν με τον τρόπο τους στην εμφάνιση της παραβατικής συμπεριφοράς. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι φορείς κοινωνικοποίησης του ατόμου, όπως η οικογένεια, το σχολείο, οι φίλοι κ.α., που διαμορφώνουν σε σημαντικό βαθμό το σύστημα αξιών ενός ανθρώπου. Πολλά άτομα εμφανίζουν παραβατική συμπεριφορά λόγω των δυσχερών συνθηκών ζωής τους. Πρόκειται για άτομα τα οποία, για παράδειγμα, προέρχονται από διαλυμένες οικογένειες, επιβιώνουν σε εξαιρετικά άθλιες συνθήκες ζωής, όπως οι μετανάστες, ή ακόμα συναναστρέφονται με άτομα που ενδέχεται να τα ωθήσουν στην παραβατικότητα. Είναι σημαντικό, λοιπόν, για έναν επαγγελματία κοινωνικό λειτουργό να γνωρίζει όλες αυτές τις παραμέτρους, ώστε η παρέμβαση να επέλθει όσο το δυνατόν νωρίτερα. Η παρέμβαση αυτή, που θα αποτελεί ουσιαστική πρόληψη, μπορεί να έχει τη μορφή μέτρων οικογενειακής πολιτικής που θα στοχεύουν στην ενίσχυση του θεσμού της οικογένειας, όπως, για παράδειγμα, οικογενειακά επιδόματα και ενίσχυση των δυνατοτήτων για ψυχαγωγία της οικογένειας. Η ενίσχυση των οικογενειών για τη σωστή διαπαιδαγώγηση και ανατροφή των παιδιών τους θα είναι ο απώτερος σκοπός όλων αυτών.

Γνωρίζοντας ο κοινωνικός λειτουργός τα αίτια της εγκληματικότητας και τόσα άλλα στοιχεία που αφορούν σε αυτή, καλείται να συμμετάσχει στη σχεδίαση και εφαρμογή πολιτικών πρόληψης, όπως θεραπευτικές κοινότητες, κέντρα πληροφόρησης και βοήθειας κ.λπ.

Κύριο κομμάτι της συγκεκριμένης διπλωματικής αφορά στην ανάλυση στοιχείων από την Ελληνική Στατιστική Αρχή, όπως είναι η υπηκοότητα, το φύλο, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, η εκπαίδευση των κρατουμένων κ.α. Όλα αυτά, ομολογουμένως, αποτελούν σημαντικά στοιχεία που ένας κοινωνικός λειτουργός θα έπρεπε να γνωρίζει, ώστε να έχει μια αρκετά ολοκληρωμένη εικόνα και να ασχοληθεί εκ βαθέων με το θέμα «εγκληματικότητα». Μέσω της έρευνας και της συσχέτισης των στοιχείων αυτών με βιβλιογραφικές αναφορές, καταλήγουμε σε ενδιαφέροντα συμπεράσματα, διότι υπάρχει η πιθανότητα πέραν του να επαληθευτούν κάποια γεγονότα, κάποια άλλα να διαψευστούν. Συνεπώς, ένας επαγγελματίας, γνωρίζοντας όλα αυτά τα στοιχεία, θα μπορέσει να συμμετάσχει στην πρόληψη, αλλά και στην αντιμετώπιση του κοινωνικού αυτού φαινομένου, έχοντας πάντα τον άνθρωπο σε πρώτο πλάνο.

1.2. Σκοπός και στόχοι της πτυχιακής εργασίας

Ο σκοπός της παρούσας βιβλιογραφικής μελέτης είναι να αναλυθούν τα δεδομένα από τον χώρο της Σωφρονιστικής Δικαιοσύνης στην Ελλάδα, όπως προκύπτουν από τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας.

Οι στόχοι, οι οποίοι τίθενται για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας, είναι κατ' αρχήν να πραγματοποιηθεί μια εκτενής βιβλιογραφική έρευνα και μελέτη σχετικά με τα στοιχεία που παρουσιάζει κάθε πίνακας της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας. Στη συνέχεια, αφού θα έχουμε σχηματίσει μια, όσο το δυνατόν, πιο ολοκληρωμένη εικόνα και άποψη, θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, με στόχο να μελετήσουμε κατά πόσο συμβαδίζουν με τη βιβλιογραφία που υπάρχει.

Για να επιτύχουμε αυτό το στόχο, θα δημιουργήσουμε, βάσει των στοιχείων, πίνακες ποσοστών, ώστε να γίνουν οι απαραίτητες συγκρίσεις των στοιχείων που παρουσιάζει ο κάθε πίνακας με τα δεδομένα της βιβλιογραφίας μας. Επιπρόσθετα, θα δημιουργήσουμε και αντίστοιχα διαγράμματα, τα οποία θα αποτελέσουν σημαντική βοήθεια, για να προχωρήσουμε στον σχολιασμό, αλλά και θα επιτρέψουν στον κάθε ενδιαφερόμενο αναγνώστη, να κατανοήσει ευκολότερα τα αποτελέσματα.

Τα δεδομένα που θα αναλυθούν με την παραπάνω αναφερόμενη διαδικασία, θα αφορούν σε στοιχεία όπως το φύλο των κρατουμένων, η ηλικία τους, η οικογενειακή τους κατάσταση, ο τόπος κατοικίας τους, το μορφωτικό τους επίπεδο, η εργασιακή τους κατάσταση πριν το αδίκημα, η σοβαρότητα του αδικήματός τους, το είδος της ποινής τους, αλλά και τα τυχόν αδικήματα που έχουν διαπράξει στο παρελθόν.

1.3 Προσδιορισμός όρων

«**ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗ** δεν ορίζεται απλώς η επιστήμη η οποία έχει ως αντικείμενο έρευνας της τις ποινές κατά της ελευθερίας και τις φυλακές. Σωφρονιστική μπορεί να οριστεί η επιστήμη η οποία ασχολείται με τη νομική κατάσταση του κρατουμένου, με την ορθή εκτέλεση της ποινικής απόφασης που έχει οριστεί για τον κρατούμενο, και τη μεταχείριση του καταδικασμένου παραβάτη από την έκδοση της ποινικής απόφασης έως την επανένταξη του εγκληματία στην κοινωνική ζωή.» (Κουράκης, 1991). Είναι, δηλαδή, η επιστήμη που ασχολείται με την ποινική αντιμετώπιση του καταδικασμένου εγκληματία, τη γενικότερη νομική του κατάσταση και την ορθή εκτέλεση της ποινικής απόφασης γι' αυτόν από την έκδοσή της έως την επάνοδο του εγκληματία στην κοινωνία. Η θεμελίωση της σωφρονιστικής επιστήμης τοποθετείται περί την δεύτερη δεκαετία του 19^{ου} αιώνα, τότε που η ποινή κατά της ελευθερίας άρχισε να καθιερώνεται στις περισσότερες χώρες ως κύρια δημόσια ποινή. Το ενδιαφέρον της νέας επιστήμης επικεντρώθηκε, αρχικά, στην καταγραφή των γενικών αρχών που πρέπει να διέπουν την έκταση της ποινής κατά της ελευθερίας (π.χ. διαχωρισμός υποδίκων-καταδίκων, ηθικοποίηση κρατουμένων, εξασφάλιση πειθαρχίας και υγιεινής).

ΙΔΡΥΜΑ είναι «ο τόπος κατοικίας και εργασίας ενός μεγάλου αριθμού ατόμων της ίδιας καταστάσεως, που, ξεκομμένα από την ευρύτερη κοινωνία για μια σημαντική

περίοδο, ζουν μαζί, υπό συνθήκες περιορισμένης, και με τυπικές μορφές, οργανωμένης διαβίωσης.» (Γκόφμαν, 1994).

ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ: Θεωρούνται όσοι εκτίουν ποινές ή υφίστανται μέτρα ασφαλείας κατά της ελευθερίας, οι υπόδικοι (προφυλακισμένοι ή προσωρινά κρατούμενοι), οι κρατούμενοι για χρέη ή για άλλο λόγο με εκτέλεση απόφασης πολιτικού δικαστηρίου, οι οφειλέτες χρηματικής ποινής, αυτοτελώς ή κατά μετατροπή ή προστίμου ή δικαστικών εξόδων και οι "παραμένοντες". Ως «παραμένοντες» εννοούνται οι αλλοδαποί οι οποίοι μετά την αποφυλάκισή τους παραμένουν κρατούμενοι έως τη δικαστική απέλασή τους ή τη χορήγηση άδειας παραμονής στη χώρα λόγω ανέφικτης απέλασης. (Υ.Α. 2003 (Υ.Α. 58819/7.4.2003, ΦΕΚ Β' 463/2003): Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας Γενικών Καταστημάτων Κράτησης τύπου Α' και Β' (329241)). Σύμφωνα με το νεότερο Σωφρονιστικό Κώδικα, κρατούμενοι θεωρούνται τα άτομα που εκτίουν ποινές κατά της ελευθερίας, εκείνοι επί των οποίων εφαρμόζονται τα άρθρα 69 και 74 του Ποινικού Κώδικα και όσοι κρατούνται κατά τα άρθρα 16 και 17 του Σωφρονιστικού Κώδικα.

ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Η έννοια της παραβατικότητας επιδέχεται πολυπρισματική ερμηνεία, λόγω της διεπιστημονικότητας του θέματος. Ιδιαίτερα, από την οπτική της Νομικής επιστήμης, θεωρείται **παράβαση του νόμου**, από την πλευρά της Κοινωνιολογίας εκλαμβάνεται ως **παράβαση των κοινωνικών κανόνων**, από την πλευρά της Ψυχολογίας εξηγείται ως **κοινωνική δυσπροσαρμοστικότητα** και από την σκοπιά της Ψυχοπαθολογίας ερμηνεύεται ως **ψυχοπαθολογική διαταραχή της προσωπικότητας**. Η παραβατικότητα διακρίνεται σε εμφανή και αφανή. Εμφανής παραβατικότητα είναι αυτή που επισημαίνεται από τους επίσημους φορείς του κοινωνικού ελέγχου και, επομένως, αποκαλύπτεται και γνωστοποιείται. Αφανής παραβατικότητα είναι αυτή που, παρ' ότι συμβαίνει και άρα υπάρχει, δεν αποτελεί αντικείμενο ενασχόλησης για τους φορείς του κοινωνικού ελέγχου και δεν τυγχάνει ποινικού ενδιαφέροντος.

ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Ονομάζεται το σύνολο των αξιόποινων πράξεων που αποδοκιμάζονται ειδικότερα από τους ποινικούς νόμους. Η εγκληματικότητα προσδιορίζεται κατά τόπο (περιοχή, χώρα), χρόνο, μέγεθος, δομή, (είδος-βαρύτητα) και εξέλιξη (αύξηση, μείωση). Κύρια στοιχεία που προσδιορίζουν τα παραπάνω είναι, συνηθέστερα, αστυνομικές στατιστικές καθώς και παρόμοιες ποινικών δικαστηρίων ή και άλλων δημόσιων φορέων. Η εγκληματικότητα που προκύπτει από τις παραπάνω στατιστικές αποτελούν τη λεγόμενη «φανερή εγκληματικότητα», σε αντίθεση με την «αφανή ή σκοτεινή εγκληματικότητα», που σαφώς υπάρχει, αλλά δεν καταγράφεται για διάφορους λόγους, όπως π.χ. περιπτώσεις που δεν καταγγέλλονται. Η έκταση της εγκληματικότητας σε μια χώρα υπολογίζεται από τον δείκτη εγκληματικότητας.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ: Είναι η σχέση μεταξύ του πληθυσμού μιας χώρας και των εγκλημάτων που καταγράφουν οι επίσημες αρχές. Στην Ελληνική Στατιστική Αρχή, ο δείκτης αυτός υπολογίζεται με πολλαπλασιασμό του απόλυτου αριθμού όλων των εγκλημάτων ενός έτους ή ενός εγκλήματος, όπως παρέχεται από την Αστυνομία ή τα Ποινικά Δικαστήρια, επί 100.000 και με διαίρεση του γινομένου δια του υπολογιζόμενου αριθμού των κατοίκων ηλικίας επτά ετών και άνω, για το έτος το οποίο αναφέρονται τα στοιχεία.

ΑΔΙΚΗΜΑ: Γενικά, αδίκημα χαρακτηρίζεται κάθε άδικη και υπαίτια πράξη προσώπου, από την οποία και επέρχεται ζημία σε άλλο πρόσωπο. Αυτή είναι και η έννοια του αστικού αδικήματος, κατά τον δράστη που ο νόμος απειλεί με «ιδιωτική ποινή», δηλαδή με αποζημίωση και συχνά με χρηματική ικανοποίηση. Όταν η συγκεκριμένη άδικη πράξη αναφέρεται καθ' αυτή από τον νόμο, για την οποία απειλείται ο δράστης με καθορισμένη ποινή, τότε πρόκειται περί ποινικού αδικήματος όπου ανεξαρτήτως της βαρύτητάς του ονομάζεται έγκλημα. Τα αστικά αδικήματα γενικά προβλέπονται και τιμωρούνται από τον νόμο με «ιδιωτική ποινή». Κύριο χαρακτηριστικό της αστικής αυτής άδικης πράξης, η οποία και ονομάζεται αδικοπραξία είναι η ζημία που προκαλεί και προς την οποία το Δίκαιο συνδέει την προς αποζημίωση υποχρέωση.

Κεφάλαιο II: Το Σωφρονιστικό σύστημα στην Ελλάδα

2.1. Σύντομη ιστορική αναδρομή για τη Σωφρονιστική Δικαιοσύνη στην Ελλάδα

Ο όρος δικαιοσύνη έχει ένα ευρύτατο σημασιολογικό φάσμα. Ειδικότερα δηλώνει:

- (1) την ιδιότητα του να είναι κάτι σωστό-δίκαιο,
- (2) την ηθική αρετή η οποία εμπνέει τον απόλυτο σεβασμό των δικαιωμάτων του άλλου,
- (3) την εξουσία που απονέμει το δίκαιο,
- (4) την αναγνώριση των δικαιωμάτων του άλλου, την απόδοση δικαίου στα αιτήματα κάποιου,
- (5) τα δικαστήρια, το σύνολο των προσώπων τα οποία είναι επιφορτισμένα με την απονομή του δικαίου και την εφαρμογή των νόμων,
- (6) τη δικαστική εξουσία,
- (7) την προσωποποίηση της δικαιοσύνης ως θεότητας.

Κατά τους νομομαθείς της αρχαιότητας, «δικαιοσύνη είναι η σταθερή και διηνεκής βούληση του να αποδίδεται σε καθέναν από μας αυτό που πρέπει.» (Ουλπιανός). Από παλαιότατους χρόνους η απονομή της συνδεόταν με την άσκηση της εξουσίας του ηγεμόνα και με την πραγμάτωση των σκοπών που αυτός επεδίωκε. Η ορθή απονομή του δικαίου, με την έννοια του σεβασμού των δικαιωμάτων του άλλου και της παροχής βοήθειας προς τον αδικούμενο, υπήρξε απόρροια της κοινωνικής διαβίωσης του ανθρώπου. Ο σεβασμός προς τους άγραφους κανόνες του δικαίου έγινε αναγκαιότητα, στην οποία, μέσα από την πάροδο του χρόνου, προστέθηκε και το ηθικό στοιχείο.

Υπό την επίδραση των φιλοσόφων και των παλαιών νομοδιδασκάλων, καταδείχτηκε το απαραίτητο της έννοιας της δικαιοσύνης και η ανάγκη εγκαθίδρυσης ειδικής εξουσίας, της σωφρονιστικής, ανεξάρτητα από τις δύο άλλες, τη νομοθετική και την εκτελεστική.

2.2. Σύντομη ιστορική αναδρομή για το σωφρονιστικό σύστημα στην Ελλάδα

Η Οργάνωση του Σωφρονιστικού συστήματος στην Ελλάδα βασίζεται στις γενικές αρχές, οι οποίες τίθενται τόσο από το Σύνταγμα, όσο και από τις διεθνείς συμβάσεις, τους νόμους και τα προεδρικά διατάγματα, καθώς επίσης και τις κανονιστικές πράξεις κατ' εξουσιοδότηση τους, με θεμελιώδη νόμο τον ισχύοντα Σωφρονιστικό Κώδικα. Οι γενικές αρχές είναι εκείνες οι οποίες αφορούν τους κανόνες εκτέλεσης των ποινών και των μέτρων ασφαλείας κατά της ελευθερίας, όπως αυτές επιβάλλονται από τα αρμόδια Δικαστήρια και τη μεταχείριση των κρατουμένων στα καταστήματα κράτησης.

Απαραβίαστες αρχές στην εφαρμογή των ανωτέρω κανόνων αποτελούν η νομιμότητα και η ισότητα στη μεταχείριση των κρατουμένων, ο σεβασμός των δικαιωμάτων των κρατουμένων, που τους αναγνωρίζει ο νόμος, και η έννομη προστασία τους.

Στον προαναφερθέντα Σωφρονιστικό Κώδικα περιγράφονται τα όργανα άσκησης της σωφρονιστικής πολιτικής, τα οποία είναι το Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο Φυλακών, η Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών και τα Συμβούλια της Φυλακής. Επίσης, καθορίζονται οι κατηγορίες των κρατουμένων και των καταστημάτων κράτησης, ο τρόπος μεταγωγής σε αυτά και διαβίωσής τους, η εφαρμογή προγραμμάτων και η διάθεση του ελεύθερου χρόνου τους, η εργασιακή τους κατάσταση, ο ευεργετικός υπολογισμός ημερών ποινής λόγω εργασίας και η επικοινωνία με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

Στον ίδιο Κώδικα περιγράφονται οι εναλλακτικές μορφές έκτισης των ποινών, τα μέτρα για την εύρυθμη λειτουργία των καταστημάτων, ο τρόπος μεταγωγών των κρατουμένων, ο τρόπος λήξης των ποινών, η μετασωφρονιστική μέριμνα, η εποπτεία της εφαρμογής του και τα όργανα που την ασκούν.

Η εποπτεία της οργάνωσης και λειτουργίας του σωφρονιστικού συστήματος ασκείται από τη Γενική Διεύθυνση Σωφρονιστικής Πολιτικής του Υπουργείου και τις υπαγόμενες σε αυτή Διευθύνσεις:

- α) Πρόληψης Εγκληματικότητας και Σωφρονιστικής Αγωγής Ανηλίκων
- β) Σωφρονιστικής Αγωγής Ανηλίκων
- γ) Λειτουργία Ειδικών Θεραπευτικών Καταστημάτων
- δ) Επιθεώρησης Σωφρονιστικών Καταστημάτων και Ειδικών Καταστημάτων Κράτησης Νέων, καθώς και
- ε) Εξωτερικής Φρούρησης Φυλακών και λοιπών Καταστημάτων.

2.3. Εισαγωγή για τα σωφρονιστικά συστήματα

Το σωφρονιστικό σύστημα, τόσο στον ελλαδικό χώρο, όσο και σε άλλες χώρες, βρίσκει τις ρίζες του στα βάθη των αιώνων. Σε κάθε εποχή και με την πάροδο των ετών τα σωφρονιστικά συστήματα προσαρμόζονται στην εκάστοτε κοινωνία και στα ήθη και τις απαιτήσεις της. Ήδη από την αρχαιότητα, στις πόλεις-κράτη στην Ελλάδα, υπήρχε το πολίτευμα, το οποίο διέθετε και ποινικό πλαίσιο. Η κράτηση των παραβατών σε σωφρονιστικά καταστήματα, με σκοπό την βελτίωση του ατόμου, καθιερώθηκε ως μια πάγια τακτική από την εποχή της Αναγέννησης και του Διαφωτισμού.

Αρχικά, τα σωφρονιστικά καταστήματα είχαν λάβει τον χαρακτήρα του μοναστηριού. Ο κρατούμενος έμενε απομονωμένος, καθ' όλη την διάρκεια της ημέρας και της νύχτας, στο κελί του. Ωθούνταν στην βαθύτερη σκέψη και περισυλλογή, και πολλές φορές και στην εργασία. Αυτό το σύστημα ήταν το απομονωτικό ή αλλιώς το “πενσυλβανικό”. Με το πέρασμα των ετών και την αλλαγή του τρόπου ζωής στις κοινωνίες, τα καταστήματα κράτησης έλαβαν την μορφή φυλακών-εργαστηρίων. Οι κρατούμενοι εργάζονταν σε έναν κοινό χώρο, χωρίς να τους επιτρέπεται να συνομιλούν, και αυτό το σύστημα ήταν το μεικτό ή “ωβούρνειο”.(Κουράκης, 2005)

Εν συνεχεία, έγινε αντιληπτό πως, κατά την διάρκεια της κράτησής του, ο παραβάτης θα πρέπει να διαπαιδαγωγείται. Με αυτόν τον τρόπο τα καταστήματα κράτησης έλαβαν την μορφή φυλακών-σχολείων. Αργότερα, στις αρχές του 19ου αιώνα, λόγω της βιομηχανικής επανάστασης και της οικονομικής ανάπτυξης, αυξήθηκε η εγκληματικότητα, με συνέπεια τα σωφρονιστικά συστήματα να αλλάξουν και πάλι

μορφή. (Χαΐδου, 2002) Τα σωφρονιστικά καταστήματα έγιναν ογκώδη κτήρια που έμοιαζαν με φρούρια και ως μόνο σκοπό είχαν την στέγαση όσο το δυνατόν περισσότερων κρατουμένων, με έναν μικρό αριθμό φυλακτικού προσωπικού. Κυρίως μετά τον Μάη του 68', και μετά το ιδεολογικό ξέσπασμα του πνευματικού κόσμου, τα σωφρονιστικά καταστήματα άρχισαν να αλλάζουν, με την βελτίωση των συνθηκών κράτησης των κρατουμένων.

Με την πάροδο των χρόνων, λοιπόν, τα βασικότερα σωφρονιστικά συστήματα κράτησης, τα οποία παρουσιάστηκαν και αναπτύχθηκαν μέσα στη σωφρονιστική θεωρία, είναι τέσσερα. Τα τέσσερα σωφρονιστικά συστήματα κράτησης αποτελούν αυτά τα οποία, όχι μόνο προτάθηκαν, αλλά και εφαρμόστηκαν και στην πράξη της σωφρονιστικής. Τα σωφρονιστικά συστήματα κράτησης είναι τα εξής: α) το κοινοβιακό σύστημα κράτησης, β) το απομονωτικό σύστημα κράτησης, το οποίο εμφανίζεται κυρίως από το 1885 στην Πενσυλβανία, γ) το μεικτό σύστημα κράτησης και, τέλος, δ) το προοδευτικό σύστημα κράτησης ή ιρλανδικό σύστημα. Επιπρόσθετα, σε ορισμένες περιπτώσεις παρουσιάζεται ακόμα ένα σύστημα κράτησης. (Πανούσης, 1990) Αυτό το σύστημα ονομάζεται Σωφρονιστικό Παιδαγωγικό σύστημα κράτησης. Τα βασικά χαρακτηριστικά αυτού του συστήματος ταιριάζουν στο μοντέλο του προοδευτικού συστήματος κράτησης. Γι' αυτόν τον λόγο, σε ορισμένες περιπτώσεις, δεν αναφέρεται.

Καθώς η εποχές και οι κοινωνίες αλλάζουν, μετατρέπονται και τα σωφρονιστικά συστήματα. Συστήματα τα οποία διακατέχονταν από έναν σκληρό και απάνθρωπο χαρακτήρα μετατράπηκαν, έτσι ώστε το άτομο να μην εξαγριώνεται όταν ζει στα πλαίσια τους. (Ρηγούτσου, 2005) Στις σύγχρονες κοινωνίες αναγνωρίστηκαν τα δικαιώματα των κρατουμένων και απαιτήθηκε η ύπαρξη του σεβασμού προς αυτά. Τα συστήματα άλλαξαν, έτσι ώστε να γίνει προσπάθεια το άτομο να μην φθείρεται, τόσο σωματικά, όσο και ψυχολογικά, κατά την διάρκεια της έκτισης της ποινής του, καθώς αναγνωρίστηκε ότι η ποινή διαθέτει μόνο σωφρονιστικό χαρακτήρα και δεν στοχεύει στον εξευτελισμό του κρατούμενου.

Σαφώς, και στα πέντε προαναφερθέντα σωφρονιστικά συστήματα κράτησης παρουσιάζονται προτερήματα, αλλά και ελαττώματα. Για αυτόν τον λόγο, δεν μπορεί και να οριστεί ένα και μόνο σύστημα κράτησης για όλες τις χώρες. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η κάθε χώρα επιλέγει το δικό της σωφρονιστικό σύστημα κράτησης. Φροντίζει, λοιπόν, πάντα το σωφρονιστικό σύστημα κράτησης να ταιριάζει στην κοινωνία της, έτσι ώστε να γίνεται αποδεκτό.

2.3.1. Το κοινοβιακό σύστημα

Το κοινοβιακό σύστημα κράτησης ορίζεται ως εκείνο «το σύστημα όπου όλοι οι κατάδικοι βρίσκονται νύχτα – μέρα σε συνεχή επαφή και επικοινωνία (κοιμούνται όλοι μαζί, τρώνε, εργάζονται όλοι μαζί)». (Πανούσης, 1990)

Ως κοινοβιακό σύστημα, λοιπόν, ορίζεται το σύστημα εκείνο, στα πλαίσια του οποίου όλοι οι κατάδικοι εκτίουν την ποινή τους, ενώ βρίσκονται, καθ' όλη την διάρκεια της ημέρας και της νύχτας, σε συνεχή επικοινωνία μεταξύ τους. Μέσω της κοινής συνύπαρξης υπάρχει επικοινωνία και κατ' επέκταση μια αλληλεπίδραση, καθώς όλες οι δραστηριότητες γίνονται από κοινού. Οι κρατούμενοι, δηλαδή, τρώνε όλοι μαζί

μέσα σε μεγάλες τραπεζαρίες, εργάζονται όλοι μαζί σε κοινούς χώρους και κοιμούνται σε κοινούς θαλάμους πάρα πολλά άτομα μαζί. Μέσω της επαφής με άλλα άτομα, ο άνθρωπος κοινωνικοποιείται και προοδεύει. (Δασκαλάκης, 1985) Αποκτά κριτική σκέψη, και με αυτόν τον τρόπο ενδέχεται να επέλθει και η συνειδητοποίηση του λάθους για την εγκληματική πράξη και η μεταμέλεια.

Στο κοινοβιακό σύστημα κράτησης οι κρατούμενοι, κατά την διάρκεια της έκτισης της ποινής τους, δεν περιορίζονται μόνο στην κοινή κράτησή τους. Στο κοινοβιακό σύστημα προωθείται η συμμετοχή τους στην κοινή εργασία και η μεταξύ τους συνεργασία. Με αυτόν τον τρόπο, "διδάσκεται" στους κρατούμενους η προσφορά στο σύνολο, μέσω της συμβολής. Το κοινοβιακό σύστημα κράτησης συμβάλλει σημαντικά στην καλύτερη επανένταξη των κρατουμένων, καθώς μαθαίνουν την αρμονική συμβίωση. (Γκανάσιος, 1979)

Σε αυτό το σύστημα κράτησης, όμως, τείνουν να παρουσιάζονται ορισμένα σοβαρά μειονεκτήματα. Τα μειονεκτήματα αυτά ενδέχεται να επηρεάσουν σοβαρά την ομαλή επανένταξη των καταδικασθέντων στο κοινωνικό σύνολο, μετά το πέρας της κράτησής τους. Το μειονέκτημα, το οποίο ενδεχομένως να παρουσιαστεί στο κοινοβιακό συστήματα κράτησης, είναι το γεγονός ότι, αντί για την βελτίωση των κρατουμένων, ορισμένες φορές επέρχεται η χειροτέρευση τους. Αυτό το γεγονός οφείλεται, εν μέρει, στην συναναστροφή ορισμένων κρατουμένων με χειρότερους από αυτούς εγκληματίες. Παρά το γεγονός πως, σε γενικές γραμμές, η αλληλεπίδραση με άλλα άτομα βοηθάει τον άνθρωπο να εξελιχθεί και να θελήσει να βελτιωθεί, καθώς από την φύση του είναι ένα κοινωνικό ον, η επιρροή που μπορούν να έχουν χειρότεροι εγκληματίες επάνω του ίσως και να αποβεί ολέθρια.

Ερχόμενο σε αντίθεση με το κοινόβιο, το κοινοβιακό σύστημα, προωθώντας την εργασία, και μέσω αυτής την επικοινωνία και την συνεργασία, παρά την κοινή κράτηση των κρατουμένων συμβάλλει στην βελτίωσή τους. Ένα παράδειγμα όπου εφαρμόζεται το κοινοβιακό σύστημα είναι οι αγροτικές φυλακές. Σε κάθε περίπτωση, η επικοινωνία μεταξύ των κρατουμένων είναι απαραίτητο να προωθείται, διότι ο πρωταρχικός στόχος των καταστημάτων κράτησης είναι η ομαλή επανένταξη των ατόμων στην κοινωνία μετά την έκτιση της ποινής τους, και μόνο μέσω της κοινωνικοποίησής τους οι άνθρωποι εξελίσσονται.

2.3.2. Το απομονωτικό σύστημα

Το απομονωτικό σύστημα κράτησης ορίζεται ως «το σύστημα όπου ο κατάδικος ζει απομονωμένος μέρα και νύχτα, σε ένα κελί». (Πανούσης, 1990). Το απομονωτικό σύστημα προσδιορίζει το σωφρονισμό ως μια διαδικασία μοναχισμού. Σύμφωνα με το απομονωτικό σύστημα κράτησης, ο κατάδικος ζει μόνος του μέσα στην σιωπή. Όλες οι δραστηριότητες των κρατουμένων γίνονται με πλήρη αποξένωση του ενός από τον άλλο. Οι κρατούμενοι τρώνε μόνοι τους, εργάζονται μόνοι τους και κοιμούνται σε θαλάμους μόνοι τους. Η απομάκρυνση του δράστη από οποιαδήποτε κοινωνική δραστηριότητα ήταν η τιμωρία, κάτι το οποίο, λόγω της ανάγκης του ατόμου για επικοινωνία μετατρέπεται σε μαρτύριο.

Το απομονωτικό σύστημα κράτησης θέτει έναν καθοριστικό στόχο, ο οποίος άλλωστε είναι και ο θεμέλιος λίθος της ύπαρξης του συγκεκριμένου συστήματος. Ο στόχος,

τον οποίο θέτει το συγκεκριμένο σύστημα κράτησης μέσα από την διαδικασία της απομόνωσης, είναι η παντελής εξαφάνιση της επικοινωνίας μεταξύ των κρατουμένων και των επαφών τους.

Στο “πενσυλβανικό” σύστημα, μπορεί να μη δίνεται στον κρατούμενο η δυνατότητα να διαφθαρεί κατά την διάρκεια της κράτησής του, λόγω της πλήρους απομόνωσης, αλλά η σοβαρότερη επίπτωση που έχει είναι πως το άτομο φθείρεται σε μεγαλύτερο βαθμό ψυχολογικά. Δεν του δίνεται η ευκαιρία και η δυνατότητα να συναναστρέφεται με άλλους κατάδικους, οι οποίοι ενδεχομένως να έχουν διαπράξει χειρότερα εγκλήματα, αλλά το καθεστώς της πλήρους απομόνωσης δρα ως καταλύτης στην ψυχοσύνθεσή του ατόμου, εξαγριώνοντας το και το κάνει να χάσει κάτι από την ανθρωπιά του. (Δασκαλάκης, 1985) Με αυτόν τον τρόπο δεν παρασύρεται σε σοβαρότερα αδικήματα κατά την διάρκεια της κράτησης του, αλλά το σύστημα θεωρείται αντιανθρωπιστικό και το κατάστημα κράτησης χάνει τον σωφρονιστικό χαρακτήρα του.

Ο κρατούμενος, λόγω της πλήρους απομόνωσης, την οποία βιώνει για το χρονικό διάστημα της έκτισης της ποινής του, αισθάνεται πολύ βαθύτερα την ποινή του. Μέσα σε αυτό το καθεστώς έχει όλο τον χρόνο στη διάθεσή του αλλά και την δυνατότητα, εφόσον είναι συνεχώς μόνος του, να αυτοσυγκεντρωθεί και να αναλογιστεί τις πράξεις του. Αναλογιζόμενος τις πράξεις του και την σοβαρότητά τους, ενδέχεται να επανενταχτεί αργότερα στο κοινωνικό σύνολο ως καλύτερος άνθρωπος. (Γκανάτσιος, 1979)

Τα μειονεκτήματα όμως, τα οποία παρουσιάζονται στο απομονωτικό σύστημα κράτησης, δεν πρέπει να παραβλέπονται. Τα μειονεκτήματα, τα οποία εμφανίζει το συγκεκριμένο σύστημα κράτησης, συνίστανται κατά κύριο λόγο στον ψυχισμό του ατόμου. Οι κρατούμενοι, μέσω της πλήρους απομόνωσης την οποία βιώνουν, γίνονται άβουλα όντα χωρίς ερεθίσματα, οκνηρά, και δεν είναι λίγες εκείνες οι φορές που παρουσιάζουν αυτοκτονικές τάσεις. Ακόμα, με το πέρασμα του καιρού εξασθενεί σταδιακά το νευρικό τους σύστημα. Με αυτόν τον τρόπο, οι αρνητικές επιπτώσεις εμφανίζονται σιγά-σιγά στην ψυχική τους υγεία. Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να προκαλούνται ορισμένες βαριές ψυχικές διαταραχές, όπως για παράδειγμα ψυχώσεις.

Το απομονωτικό ή πενσυλβανικό σύστημα επιφέρει ολέθριες συνέπειες στο σώμα και την ψυχή του κρατουμένου. Με την παντελή έλλειψη επικοινωνίας, το άτομο εξαγριώνεται από τις πρώτες κιόλας ημέρες της έκτισης της ποινής του. Οδηγείται αργά στην απελπισία και το σύστημα κράτησης καταλήγει να μετατρέπεται σε έναν αργό και βασανιστικό θάνατο.

2.3.3. Το μεικτό σύστημα

Ως μεικτό σύστημα κράτησης ορίζεται «το σύστημα όπου ο κατάδικος την ημέρα εργάζεται και τρώει σε απόλυτη σιωπή με τους άλλους κρατουμένους, αλλά την νύχτα απομονώνεται σε ατομικό κελί». (Πανούσης, 1990) Στο μεικτό σύστημα κράτησης επιχειρείται η συνύπαρξη του κοινοβιακού συστήματος και του απομονωτικού συστήματος. Σε αυτό το σύστημα προβλέπεται η απομόνωση του κρατούμενου σε ατομικό κελί κατά την διάρκεια της νύχτας, και η κοινή διαβίωσή του

με τους υπόλοιπους κρατούμενους κατά την διάρκεια της ημέρας. Οι κρατούμενοι είναι υποχρεωμένοι να τηρούν τον κώδικα της απόλυτης σιωπής, καθώς η οποιαδήποτε παραβίασή του αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα και τιμωρείται. Ακόμα και η μη λεκτική επικοινωνία, όπως για παράδειγμα η οπτική επαφή ή ένα νεύμα, αποτελεί πράξη που τιμωρείται.

Ωστόσο, παρόλες τις απαγορεύσεις για την λεκτική επικοινωνία των κρατουμένων και την επιβολή της απόλυτης σιωπής, οι κρατούμενοι, καθ' όλη την διάρκεια της ημέρας, δραστηριοποιούνται από κοινού. (Δασκαλάκης, 1985) Τρώνε όλοι μαζί σε κοινές τραπεζαρίες, προαυλίζονται όλοι μαζί και εργάζονται συνεργατικά.

Το μεικτό σύστημα, αποτελώντας έναν συνδυασμό του κοινοβιακού συστήματος και του απομονωτικού συστήματος, ενδέχεται να παρουσιάσει ορισμένες αδυναμίες, καθώς και προτερήματα, τα οποία προέρχονται και από τα δυο συστήματα. Ένα σημαντικό μειονέκτημα του μεικτού συστήματος κράτησης αποτελούν οι πρακτικές τιμωρίες, τις οποίες εφαρμόζει το φυλακτικό προσωπικό σε αυτά τα καταστήματα. Εφόσον οι κρατούμενοι βρίσκονται στο ίδιο χώρο σε όλη την διάρκεια της ημέρας, και παρότι βρίσκονται σε απόλυτη σιωπή, υιοθετούν ποικίλους τρόπους, έτσι ώστε να καταφέρουν να επικοινωνούν μεταξύ τους. Οι κατάδικοι, με τον καιρό, παύουν να χρειάζονται τον προφορικό λόγο για να συνεννοηθούν μεταξύ τους και συνεννοούνται με άλλους, ποικίλους τρόπους, όπως για παράδειγμα νεύματα, κάτι το οποίο αποτελεί μη τήρηση των κανόνων και επιφέρει ως αποτέλεσμα να εφαρμόζεται ένα πλήθος πειθαρχικών ποινών. Η εξαντλητική εργασία, στην οποία υποβάλλονται καθημερινά οι κρατούμενοι, κάτι που εξαντλεί το σώμα τους, αποτελεί ακόμα ένα μειονέκτημα.

Οι δημιουργοί του μεικτού ή “ωβούρνειου” συστήματος θεωρούν πως τα πλεονεκτήματα, τα οποία ενδέχεται να αποφέρει το μεικτό σύστημα, είναι το γεγονός πως ο κρατούμενος εκτίθεται συνεχώς σε καινούργια ερεθίσματα, τα οποία βρίσκονται παντού γύρω του, λόγω της συμβίωσης με τους υπόλοιπους κρατούμενους. (Γκανάσιος, 1979) Με αυτόν τον τρόπο, του παρέχεται η ευκαιρία και η δυνατότητα να επιλέξει τον τρόπο συμπεριφοράς του, καθώς και να αναπτύξει την αυτοκυριαρχία του. Μαθαίνει να απορρίπτει ορισμένες συμπεριφορές, οι οποίες είναι απορριπτέες από το κοινωνικό σύνολο και να ενστερνίζεται κάποιες πιο θετικές στην θέση των προηγούμενων.

Επιπρόσθετα, μέσω της επαφής του με άλλους ανθρώπους, και παρά το νόμο της απόλυτης σιωπής, δεν παύει να ενισχύεται τόσο η σωματική, όσο και η ψυχική του υγεία. Ο κρατούμενος ισχυροποιεί τις ψυχικές του λειτουργίες. Μαθαίνει να είναι υπεύθυνος για τις πράξεις του, να σκέφτεται προτού δράσει, καθώς τα αποτελέσματα των δικών του πράξεων επηρεάζουν και τρίτους, αποκτά κριτική σκέψη και, τέλος, γίνεται ένα πνευματικά ικανό άτομο.

Ο ιδιαίτερα τιμωρητικός χαρακτήρας αυτού του συστήματος ενδέχεται, σε ορισμένες περιπτώσεις, να οδηγήσει στην αγανάκτηση των κρατουμένων και η κατάσταση στις φυλακές να εκτροχιαστεί, όπως για παράδειγμα με στάσεις ή αποδράσεις. Ωστόσο, καθώς ο άνθρωπος έχει την ανάγκη να βρίσκεται μέσα σε ένα σύνολο και όχι απομονωμένος, ακόμα και αυτή η ελάχιστη επικοινωνία, είτε με ένα νεύμα είτε ακόμα και με ένα απλό βλέμμα, είναι ικανή να διασφαλίσει μια καλύτερη ψυχολογία, αποτρέποντας με αυτόν τον τρόπο τις έντονες ψυχικές διαταραχές.

2.3.4. Το προοδευτικό σύστημα

Το προοδευτικό σύστημα κράτησης ορίζεται ως εκείνο «το σύστημα, όπου σε μια πρώτη περίοδο υπάρχει απομόνωση μέρα και νύχτα, σε μία δεύτερη περίοδο εργάζεται μαζί με τους άλλους την ημέρα και απομονώνεται την νύχτα και σε μία τρίτη περίοδο απολαμβάνει μέτρων πιο ελεύθερης μεταχείρισης». (Πανούσης,1990). Η πρώτη εφαρμογή του προοδευτικού συστήματος κράτησης έγινε κοντά στο 1840. Αρχικά, εφαρμόστηκε στις ναυτικές φυλακές ενός αγγλικού νησιού, το οποίο ονομαζόταν Νόρφολου. Ο ιδιοκτήτης αυτού του αγγλικού νησιού ονομαζόταν Μακοννόσι και το προοδευτικό σύστημα κράτησης αποτέλεσε δική του ιδέα και έμπνευση, την οποία και εκτέλεσε. Εν συνεχεία, το προοδευτικό σύστημα εφαρμόστηκε και στην Ιρλανδία. Εκεί εφαρμόστηκε από τον Κρόφτον και παρουσίασε μεγάλη επιτυχία. Για αυτόν τον λόγο, ορισμένες φορές το προοδευτικό σύστημα κράτησης ενδεχομένως να αποκαλείται και ιρλανδικό σύστημα. (Δασκαλάκης, 1985)

Ο κύριος στόχος του προοδευτικού συστήματος κράτησης είναι να αποφευχθεί η απότομη μεταβολή του τρόπου ζωής του κρατούμενου. Το απότομο πέρασμα από την πλήρη στέρηση της οποιασδήποτε ελευθερίας του κρατούμενου σε ένα καθεστώς πλήρους ελευθερίας μετά από την λήξη της ποινής του, ενδέχεται να επιφέρει καταστροφικά αποτελέσματα. Ενδέχεται να αποπροσανατολιστεί και να επηρεαστεί ακόμα και η ψυχοσύνθεσή του.

Έχοντας ως βάση τα παραπάνω, και θέτοντας ως στόχο το καλό των κρατουμένων, επιχειρείται η όσο το δυνατόν πιο ομαλή επανένταξη του κρατούμενου στη κοινωνία. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της κλιμάκωσης του χρόνου, κατά τον οποίο εκτελείται η ποινή σε ορισμένα στάδια και φάσεις. Χωρίζοντας αυτές τις φάσεις και τα στάδια της ποινής, σταδιακά, αλλά πάντα σταθερά, αρχίζουν να ελαφρύνουν τα όρια της κράτησης του καταδίκου.

Η βελτίωση, στην οποία στοχεύει και ενδέχεται να επιφέρει το προοδευτικό σύστημα, είναι η επιδεικνυόμενη αγάπη του κρατούμενου για την εργασία και η επίδειξη καλής διαγωγής. Σκοπός κατά την πρώτη περίοδο της κράτησης είναι ο εκφοβισμός με την απειλή της τιμωρίας, καθώς και η ανάπτυξη του αυτοελέγχου και της αυτοσυγκέντρωσης από την μεριά του κρατούμενου. Η διάρκεια αυτής της πρώτης περιόδου ορίζεται με μέγιστο χρονικό διάστημα τους εννέα μήνες. Η δεύτερη περίοδος της κράτησης των καταδικασθέντων διαχωρίζεται σε τέσσερις τάξεις. Ο κρατούμενος καλείται να επιδείξει καλή διαγωγή. Είναι απαραίτητη προϋπόθεση η καλή διαγωγή να επιδειχτεί σε καθεμία από αυτές τις τέσσερις τάξεις, οι οποίες περιλαμβάνονται σε αυτήν την περίοδο. Τέλος, στην τρίτη περίοδο κράτησης επέρχεται η ελάφρυνση της ποινής. Σε ορισμένες περιπτώσεις χαρίζεται είτε το ένα τρίτο είτε το ένα τέταρτο της ποινής του κρατούμενου. Σε ορισμένες άλλες περιπτώσεις ενδέχεται να απολυθεί ο κρατούμενος. Προϋπόθεση για την οποιαδήποτε ελάφρυνση της ποινής είναι να έχει επιδειχτεί καλή διαγωγή. (Γκανάτσιος, 1979)

Το άτομο στο προοδευτικό σύστημα συνειδητοποιεί, σε μια πρώτη φάση, την σοβαρότητα του αδικήματος το οποίο διέπραξε, αλλά σταδιακά του παρέχονται ορισμένα προνόμια και έρχεται σε επαφή με άλλους κρατούμενους. Καθώς είναι απαραίτητο για την ψυχοσύνθεση ενός ατόμου η επικοινωνία του με άλλους

ανθρώπους, έχει την δυνατότητα να αναπτυχθεί και να γίνει μια ισχυρή προσωπικότητα, με θέληση για δημιουργία και βελτίωση.

2.3.5. Το σωφρονιστικό παιδαγωγικό σύστημα

Το σωφρονιστικό παιδαγωγικό σύστημα κράτησης ορίζεται ως το σύστημα εκείνο, στα πλαίσια του οποίου υπάρχει απομόνωση των κρατουμένων σε ορισμένες περιπτώσεις, αλλά παράλληλα υπάρχει και μια σχετική ελευθερία.

Το σωφρονιστικό παιδαγωγικό σύστημα κράτησης βρίσκει τις βάσεις του στο προοδευτικό σύστημα κράτησης. Διέπεται από την ίδια κεντρική ιδέα με το προοδευτικό σύστημα, δηλαδή την βαθμιαία παροχή προνομίων στους κρατουμένους. Στηρίζεται κατά ένα μεγάλο μέρος στους κανόνες, στον τρόπο λειτουργίας και στον τρόπο εφαρμογής του προοδευτικού συστήματος. Διέπεται, επίσης, από την αρχή πως ο κρατούμενος είναι απαραίτητο να επανενταχθεί στο κοινωνικό σύνολο, μαθαίνοντας ορισμένες δεξιότητες και αξιοποιώντας τον χρόνο του στο κατάστημα κράτησης. (Δασκαλάκης, 1985)

Η βασική ιδέα, από την οποία αποτελείται το σωφρονιστικό παιδαγωγικό σύστημα κράτησης, είναι η περιστασιακή χρήση της τιμωρίας, η οποία επέρχεται τις περισσότερες φορές ως τιμωρητική πρακτική για τους κρατουμένους. Με αυτόν τον τρόπο, ο κρατούμενος έχει άμεση σχέση και αλληλεπίδραση με τους υπόλοιπους κρατουμένους, κάτι που ευνοεί τις κοινωνικές του δεξιότητες. Ωστόσο, παραβαίνοντας τον κανονισμό του καταστήματος κράτησης, τιμωρείται για την διατήρηση της ασφάλειας του καταστήματος και του δίνεται η ευκαιρία να σκεφτεί την πράξη του.

Επίσης, υπάρχει η βαθμιαία αρχή του αριθμού των στερήσεων. (Γκανάτσιος, 1979) Ο κρατούμενος δεν περνάει από ένα καθεστώς πλήρους στέρησης σε ένα καθεστώς απόλυτης ελευθερίας απότομα. Έχοντας περάσει από ορισμένα στάδια, η αποφυλάκισή του, μετά το πέρας της ποινής, γίνεται πιο ομαλά.

Τελειώνοντας, είναι απαραίτητο να αναφερθεί ότι υπάρχει η απόλυση του κρατουμένου συντομότερα και με ευνοϊκούς όρους, υπό την προϋπόθεση ότι έχει επιδείξει καλή διαγωγή κατά την διάρκεια της εκτίσεως της ποινής του. Βασικό ρόλο στο κομμάτι αυτό διαδραματίζει και η ικανότητα κοινωνικής προσαρμογής του κρατουμένου.

Το σωφρονιστικό–παιδαγωγικό σύστημα κράτησης αποτελεί ένα πιο ανθρώπινο σύστημα κράτησης, μέσα στο οποίο υπάρχει ο σεβασμός προς την προσωπικότητα του κρατουμένου. Αποδοκιμάζει την αρνητική συμπεριφορά, ωστόσο δεν εξαγριώνει τον κρατούμενο, αλλά του δίνει έναυσμα για την ανάπτυξη αποδεκτών συμπεριφορών. Οι ποινές και τα καταστήματα κράτησης δε μπορούν να καταργηθούν, καθώς έχουν επιλεγεί ως τρόποι αντιμετώπισης του εγκλήματος. Παρόλα αυτά είναι απαραίτητο να καταργηθεί ο αυταρχικός χαρακτήρας των συστημάτων κράτησης, να εξανθρωπιστούν και να θέτουν ως κύριο μέλημά τους την ομαλή επανένταξη του κρατουμένου στο κοινωνικό σύνολο μετά την έκτιση της ποινής του.

2.3.6. Το σωφρονιστικό σύστημα της Ελλάδας

Οι γενικές αρχές και οι στόχοι, οι οποίοι διέπουν το σωφρονιστικό σύστημα της Ελλάδας, είναι αρχικά πως η τιμωρία του κρατουμένου είναι η στέρηση της ελευθερίας του για ένα χρονικό διάστημα, ποινή η οποία επιβάλλεται από τα αρμόδια Δικαστήρια. Απαραβίαστη αρχή αποτελεί η διασφάλιση των βασικών ατομικών δικαιωμάτων του κρατουμένου, ενώ παράλληλα εξασφαλίζεται η ομαλή λειτουργία του καταστήματος κράτησης. Τέλος, διασφαλίζεται η κοινωνική επανένταξη των κρατουμένων μετά την έκτιση της ποινής του.

Το σωφρονιστικό σύστημα στην Ελλάδα τείνει προς το σωφρονιστικό παιδαγωγικό σύστημα, καθώς ο κρατούμενος διαθέτει το δικαίωμα για επαγγελματική εκπαίδευση, με στόχο την επανένταξή του στο κοινωνικό σύνολο. Εφόσον ολοκληρώσει επιτυχώς τουλάχιστον ένα τρίμηνο φοίτησης, χαίρει και ευνοϊκότερων ρυθμίσεων για την διάρκεια της ποινής του.

Για το μέρος του σωφρονιστικού συστήματος που αφορά στα καταστήματα κράτησης, έχουν γίνει προσπάθειες, ώστε να εφαρμοστεί ένα σύστημα πιο ανθρώπινο, το οποίο θα προάγει τα δικαιώματα των κρατουμένων. Ωστόσο, στην Ελλάδα εμφανίζονται άκρως σοβαρά προβλήματα, όπως για παράδειγμα η στέγαση των κρατουμένων. Το σωφρονιστικό σύστημα χάνει τον ανθρώπινο χαρακτήρα του λόγω του μεγάλου αριθμού των κρατουμένων που πρέπει να στεγαστούν. Τα ζητήματα που προκύπτουν αφορούν στη διατροφή, στις συνθήκες υγιεινής, καθώς πολλές φορές στεγάζονται περισσότεροι κρατούμενοι από όσους θα έπρεπε σε συγκεκριμένες κτηριακές εγκαταστάσεις.

Παρά τις προσπάθειες, όμως, για την βελτίωση και την διασφάλιση των σωστών συνθηκών κράτησης, τα τελευταία χρόνια το Σωφρονιστικό Σύστημα στην Ελλάδα εμφανίζεται να χωλαίνει. Οι προσπάθειες, ωστόσο, για να λειτουργεί πιο οργανωμένα το Σωφρονιστικό Σύστημα δεν παύουν, καθώς μέσω της εξέλιξης της κοινωνίας έρχεται και η εξέλιξη των Σωφρονιστικών Συστημάτων. Είναι απαραίτητο για κάθε σωφρονιστικό σύστημα να δρα με μόνο σκοπό την θετική επίδρασή του στον κρατούμενο, μέσω της αναμόρφωσης και του σωφρονισμού.

2.4. Τα σωφρονιστικά καταστήματα

Η φυλακή ανήκει στους φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου του εγκλήματος. Η στέρηση ελευθερίας αποτελεί μία μορφή έντονης αντίδρασης στο έγκλημα. Η κοινωνική διάσταση της αντίδρασης αυτής, δηλαδή η τιμωρία του ποινικού παραβάτη, που γίνεται προκειμένου να επέλθει ο σωφρονισμός του, όπως και ο παραδειγματισμός του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου, έχει διανύσει πολλές φάσεις στην ανθρώπινη ιστορία.

Το σωφρονιστικό σύστημα είναι ένα πεδίο στο οποίο έχουν διατυπωθεί διάφορες κριτικές. Στο παρελθόν οι φυλακές λειτούργησαν ως «ανθρώπινες αποθήκες», ήταν χώροι όπου εκδηλώνονταν ταπεινώσεις και βίαιες συμπεριφορές, ενώ σπανίως δινόταν έμφαση στη βελτίωση των τροφίμων, ώστε να επανενταχθούν στον κοινωνικό ιστό. Τα τελευταία χρόνια, πάντως, διάφορα διακρατικά όργανα και διεθνείς

οργανισμοί επιχειρούν να προστατεύσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των κρατουμένων (Λαμπροπούλου, 1994).

2.4.1. Βασικές αρχές λειτουργίας

Βάση της υπουργικής απόφασης με αριθμό 5819/7.4.2003, ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας των Γενικών Καταστημάτων Κράτησης καθορίζεται ως ο τρόπος εσωτερικής λειτουργίας των συγκεκριμένων φυλακών και χωρίζεται σε δύο κατηγορίες: στον τύπο Α' και στον τύπο Β'. Ο τύπος Α' συμπεριλαμβάνει την κράτηση υποδίκων, κρατουμένων για χρέη και καταδίκων σε ποινή φυλάκισης και ο τύπος Β', την κράτηση όλων των υπολοίπων κρατουμένων.

Ειδικότερα, οι κανόνες, οι οποίοι θεσπίζονται στα πλαίσια της συγκεκριμένης υπουργικής απόφασης, ρυθμίζουν λεπτομερώς τους όρους και τις συνθήκες εκτέλεσης των ποινών κατά της ελευθερίας και των συμπληρωματικών μέτρων ασφαλείας. Αυτό είναι σύμφωνο με τις σχετικές διατάξεις του Συντάγματος, του Σωφρονιστικού Κώδικα και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης, η οποία αφορά στην προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αλλά και των θεμελιωδών ελευθεριών του. «Αντικείμενο του εν λόγω κανονισμού είναι η περιγραφή:

- 1) Της εποπτείας και της λειτουργίας του καταστήματος κράτησης.
- 2) Των διαδικασιών που ακολουθούνται κατά τη μεταχείριση των κρατουμένων.
- 3) Των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των κρατουμένων και των καθηκόντων του προσωπικού του καταστήματος κράτησης (άρθρο 1), όπως προβλέπονται στο Σωφρονιστικό Κώδικα και στον Οργανισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης.» (Π.Δ. 36/2000).

Οι βασικές αρχές λειτουργίας των γενικών καταστημάτων κράτησης, όπως προκύπτει από τον συνδυασμό των άρθρων 3, 8 και 9 του Εσωτερικού Κανονισμού, έχουν ως εξής: «Το κατάστημα κράτησης λειτουργεί καθημερινά σε εικοσιτετράωρη βάση ως προς το έργο του τμήματος φύλαξης και την παροχή υγειονομικών υπηρεσιών προς τους κρατούμενους. Οι υπόλοιπες υπηρεσίες λειτουργούν έτσι ώστε να καλύπτονται πλήρως οι πρωινές και, τουλάχιστον ως προς το έργο των τμημάτων διοίκησης και οικονομικού, οι απογευματινές βάρδιες. Οι επισκέπτες και οι κρατούμενοι κυκλοφορούν σε προκαθορισμένους χώρους του καταστήματος για να μην εμποδίζεται η εύρυθμη λειτουργία του. Κάθε κρατούμενος και κάθε επισκέπτης που εισέρχεται στο κατάστημα ή εξέρχεται από αυτό υποβάλλεται σε ηλεκτρονικό ή άλλου είδους έλεγχο ανίχνευσης απαγορευμένων ουσιών και αντικειμένων. Οι κρατούμενοι δεν επιτρέπεται να κυκλοφορούν εκτός της κεντρικής κιγκλίδος χωρίς άδεια ή συνοδεία, ενώ οι επισκέπτες δεν επιτρέπεται να εισέρχονται και να παραμένουν στους χώρους κράτησης του καταστήματος χωρίς άδεια και συνοδεία. Απαγορεύεται επίσης, η κατοχή κλειδιών των χώρων του καταστήματος από κρατούμενους...» (Δημόπουλος, 2004).

Στα πλαίσια του Εσωτερικού Κανονισμού λειτουργίας των γενικών καταστημάτων κράτησης, προβλέπονται διάφορα προληπτικά μέτρα, τα οποία αποσκοπούν στην έγκαιρη αποφυγή τραυματισμών, συμπλοκών, στάσεων, εξεγέρσεων και αποδράσεων των κρατουμένων.

Επιπρόσθετα, στον Εσωτερικό Κανονισμό γίνεται λόγος για την ασφάλεια των γενικών καταστημάτων κράτησης, προκειμένου να αποφεύγονται φαινόμενα

«σωφρονιστικής επικινδυνότητας». Η διατήρηση της ασφάλειας υπάγεται στα καθήκοντα των μελών του προσωπικού των καταστημάτων κράτησης. Ορισμένα, μάλιστα, από τα καθήκοντα αυτά, στοχεύουν άμεσα στην καταπολέμηση των συμπλοκών, των σωματικών βλαβών, των αυτοκτονιών-ανθρωποκτονιών, των στάσεων, των εξεγέρσεων, των αποδράσεων κ.λπ. Επιπλέον, με βάση το σχέδιο Νόμου για τις Μονάδες Μέριμνας Νέων όλο το προσωπικό, δηλαδή το επιστημονικό, το διοικητικό και το βοηθητικό, μεριμνά για την ομαλή λειτουργία των Μονάδων κι αναφέρει κάθε πράξη διαφθοράς στις αρμόδιες διοικητικές και δικαστικές αρχές (Δημόπουλος, 2004).

2.4.2. Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στα καταστήματα κράτησης

Η διεθνής ομοσπονδία Κοινωνικών Λειτουργών υποστηρίζει ότι η επιστήμη της κοινωνικής εργασίας προάγει την κοινωνική αλλαγή, προκειμένου να βελτιωθεί η ευημερία των ευπαθών κοινωνικών ομάδων. Σκοπός της είναι να καταστήσει ικανούς όλους τους ανθρώπους να αναπτύξουν όλες τις δυνατότητες τους και να εμποδίσει τις δυσλειτουργίες (Χαλβατζά, 2011).

Όσον αφορά στα σωφρονιστικά καταστήματα, κρίνεται απαραίτητη η χρησιμοποίηση κοινωνικών λειτουργών, γιατί αφενός αντιμετωπίζουν τις προσωπικές και κοινωνικές ανάγκες που δημιουργούνται με την παραμονή του κρατούμενου στη φυλακή και αφετέρου βοηθούν στην επανένταξη του αποφυλακιζόμενου. Πιο συγκεκριμένα, «στο άρθρο 113 του κώδικα περιγράφονται λεπτομερώς τα καθήκοντα του κοινωνικού λειτουργού. Σύμφωνα με αυτό το άρθρο, ο κοινωνικός λειτουργός:

- έρχεται σε άμεση επικοινωνία με κάθε κρατούμενο, χωρίς την παρέμβαση τρίτου προσώπου, εκτός εάν υπάρχουν δικαιολογημένοι λόγοι ασφαλείας,
- λαμβάνει γνώση του ατομικού φακέλου των κρατουμένων και ενεργεί επιτόπιες κοινωνικές έρευνες για συγκέντρωση των απαραίτητων στοιχείων της ατομικής, οικογενειακής και κοινωνικής κατάστασης τους,
- τηρεί μητρώο περιπτώσεων, ατομικές καρτέλες ή φακέλους και δελτία εξέλιξης και κοινωνικής έρευνας, καθώς και στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις ενέργειες και τα αποτελέσματα της κοινωνικής εργασίας,
- ενημερώνει το διευθυντή και το επιστημονικό συμβούλιο για την προσωπικότητα και τα προβλήματα του κρατουμένου και υποβάλλει προτάσεις για την εξατομικευμένη μεταχείριση του,
- συντάσσει τις προβλεπόμενες εκθέσεις για τους κρατουμένους, των οποίων το περιεχόμενο είναι εμπιστευτικό,
- μεριμνά για την κάλυψη υλικών και ηθικών αναγκών των κρατουμένων, σε συνεργασία με κοινωνικούς φορείς και άλλες ομάδες,
- προετοιμάζει τον απολυόμενο κρατούμενο και το περιβάλλον του για την ομαλή επανένταξη του και παρακολουθεί, μετά την αποφυλάκιση, όσες περιπτώσεις κρίνει απαραίτητο,
- εφαρμόζει τις μεθόδους κοινωνικής εργασίας με άτομα ή ομάδα.

Ακόμα, ο κοινωνικός λειτουργός συμμετέχει σε Συμβούλια και διαδικασίες που αφορούν τη μεταχείριση των κρατουμένων, και είναι μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου. Το Συμβούλιο αυτό αποφασίζει για όλα τα κρίσιμα θέματα της διαβίωσης και της μεταχείρισης του κρατουμένου. Μελετά τις δυνατότητες και προϋποθέσεις αδειών απουσίας ή άλλων μορφών ημιελεύθερης διαβίωσης» (Σταθόπουλος, 2005, σ. 426).

Συχνά, στα σωφρονιστικά καταστήματα πραγματοποιούνται προγράμματα, κυρίως συμβουλευτικής, προς όφελος των κρατουμένων, τα οποία οργανώνει, εκτελεί και διεκπεραιώνει επαγγελματίας κοινωνικός λειτουργός.

Η συμμετοχή ενός κρατουμένου σε μια ομάδα συμβουλευτικής, είναι προαιρετική. Συνήθως, τέτοιου είδους προγράμματα εκτελούνται μια, δυο φορές την εβδομάδα, στον ίδιο πάντα χώρο και σε σταθερές μέρες και ώρες. Στον χώρο αυτό, ο κοινωνικός λειτουργός έχει την δυνατότητα να βλέπει περιστασιακά, σε ατομικό επίπεδο, κρατουμένους που το επιθυμούν, μετά από αίτημά τους. Ο εγκλεισμός έχει ψυχολογικές συνέπειες στον κρατούμενο. Η συμβουλευτική που παρέχει ένας κοινωνικός λειτουργός, μέσω των προγραμμάτων, προσφέρει ορισμένες διεξόδους και συμβάλλει, σε κάποιο βαθμό, στη διαχείριση ορισμένων συνεπειών του εγκλεισμού. Η συμβουλευτική έχει ως στόχο την στήριξη και την ενδυνάμωση των κρατουμένων, έτσι ώστε να μπορέσουν να επεξεργαστούν όλα τα αρνητικά που προσφέρει ο εγκλεισμός και να λειτουργήσουν αποτελεσματικά (Κανδυλάκη, 2001).

Είναι πιθανό, η επαφή του κοινωνικού λειτουργού με έναν κρατούμενο να κρύβει κάποιες «παγίδες» για τον επαγγελματία. Μπορεί, δηλαδή, να αισθανθεί φόβο, θυμό, έκπληξη και να έχει την αίσθηση ότι κάποιες καταστάσεις δεν μπορεί να τις διαχειριστεί. Επειδή μέσα από αυτή την σχέση κοινωνικού λειτουργού-κρατούμενου δημιουργείται ένα μοντέλο ταύτισης (ο δεύτερος για τον πρώτο), ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός και να κρατήσει την σωστή απόσταση μεταξύ τους, προστατεύοντας με αυτόν τον τρόπο και τους δύο συγχρόνως. Χρειάζεται να οριστούν κάποια όρια από την πλευρά του επαγγελματία και να υπενθυμίζει συχνά στον εξυπηρετούμενό του ποια είναι αυτά, ποιοι οι στόχοι και οι προσδοκίες για μια σωστή και αποτελεσματική συνύπαρξη και συνεργασία (Κανδυλάκη, 2001).

Πάνω από όλα όμως, ο επαγγελματίας κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να υπερασπίζεται την φυσική, ψυχολογική, συναισθηματική και πνευματική ολότητα κάθε ατόμου με το να σέβεται το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης του, να προωθεί το δικαίωμα της συμμετοχής του, να αναγνωρίζει και να συμβάλλει στην ενδυνάμωση του (Διεθνής Ομοσπονδία Κ.Λ. και Διεθνής Ένωση Σχολών Κ.Ε., 2004).

Κεφάλαιο III: Κρατούμενοι

3.1. Κατηγορίες κρατουμένων

3.1.1. Υπόδικοι

Ως υπόδικο αναφέρουμε γενικά τον κατηγορούμενο πριν την τελεσιδικία της υπόθεσης για την οποία πρόκειται να κριθεί. Ειδικότερα, σε κάποιους υπόδικους και κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις μπορεί να επιβληθεί το προληπτικό-σωφρονιστικό μέτρο της προσωρινής κράτησης, κατά την Ποινική Δικονομία (άρθρα 284, 446) και την σωφρονιστική νομοθεσία.

Η προσωρινή κράτηση αποτελεί θεσμό καταργητικό της προσωπικής ελευθερίας του υπόδικου κατά την προδικασία. Δεν επιτρέπεται να υπερβεί το ένα έτος για τα κακουργήματα και τους έξι μήνες για τα πλημμελήματα. Είναι δυνατή και διατάσσεται με ένταλμα του ανακριτή και τη σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, αν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ενοχής του κατηγορουμένου, ή αν κρίνεται απολύτως αναγκαία για την πρόληψη νέων κακουργημάτων ή πλημμελημάτων ή προκειμένου να εμποδιστεί πιθανή φυγή του ή, τέλος, όταν ο κατηγορούμενος κρίνεται ιδιαίτερα επικίνδυνος. Όσον αφορά στο είδος του αδικήματος, προσωρινή κράτηση διατάσσεται μόνο σε εκείνους, οι οποίοι κατηγορούνται για την τέλεση κακουργήματος. Επίσης, μπορεί να διαταχθεί σε εκείνους που κατηγορούνται για πλημμέλημα, το οποίο επισύρει ποινή κάθειρξης τουλάχιστον τριών μηνών.

Η κατάσταση του υπόδικου αποτελεί έναν κρατικό μηχανισμό άμυνας και σε καμία περίπτωση δε στρέφεται εναντίον του ατόμου. «Η σύλληψη και η προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου συνιστούν οριακά μέσα άμυνας του κράτους Δικαίου *in abstracto*, μην καταργώντας τα συνταγματικώς κατοχυρωμένα ατομικά δικαιώματα και την προσωπική ελευθερία των πολιτών.» (Κουράκης, 2006).

3.1.2. Κατάδικοι

Ο κατάδικος θεωρείται πρόσωπο καταδικασμένο σε στερητική της ελευθερίας του ποινή με αμετάκλητη απόφαση τακτικού ή και έκτακτου (σε περιόδους οριακών πολιτικών εκτροπών) ποινικού δικαστηρίου. Με άλλα λόγια, ο κατάδικος, σε αντίθεση με τον υπόδικο, έχει καταδικαστεί από την Ελληνική Δικαιοσύνη και εκτίει πλέον την ποινή, που έχει αποφασιστεί, για το παράπτωμα που έχει διαπράξει, μένοντας μόνιμα σε κάποιο κατάστημα κράτησης (Ποινικός Κώδικας, 2004).

3.2. Περιορισμός δικαιωμάτων των κρατουμένων

Το ζήτημα της προστασίας των δικαιωμάτων των κρατουμένων ανέκαθεν βρισκόταν στο επίκεντρο. Αυτό συνέβαινε γιατί ο εγκλεισμός ενός ατόμου στη φυλακή συνοδεύεται από μία προκλητικά καταχρηστική μεταχείριση εκ μέρους των υπευθύνων.

Πιο συγκεκριμένα, η στερητική της ελευθερίας ποινή υποδηλώνει ότι ο κατηγορούμενος, που εκτίει μια τέτοια ποινή, παύει να απολαμβάνει το δικαίωμα της ελευθερίας. Η απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση των κρατουμένων, αν και κατακριτέα από την παγκόσμια κοινότητα, δεν παύει να υφίσταται.

Πιο συγκεκριμένα, παρεμποδίζεται η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας των κρατουμένων, καθώς και η συμμετοχή τους στην οικονομική, πολιτική και κοινωνική ζωή της χώρας. Στερούνται των δικαιωμάτων της απασχόλησης, της ψήφου, της μόρφωσης και παράλληλα αποκόπτονται από την οικογένειά τους, η οποία, όπως είναι δυστυχώς λογικό, υφίσταται και αυτή τις συνέπειες του στιγματισμού και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Οι παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελούν εγγενές στοιχείο εγκλεισμού σε σωφρονιστικό κατάστημα και το ζήτημα που τίθεται είναι εάν η κοινωνία και τα αρμόδια όργανα κάνουν κάτι για να αμβλύνουν τα προβλήματα, ή αντίθετα, με απάθεια και αδιαφορία, ενισχύουν το απάνθρωπο καθεστώς μεταχείρισης των κρατουμένων.

3.3. Φύλο των κρατουμένων και το έγκλημα

Το φύλο που φαίνεται ότι έχει μία ιδιαίτερη ροπή προς την εγκληματικότητα είναι το αρσενικό.

Η διαφορετική σωματική δύναμη που υπάρχει μεταξύ των δύο φύλων χρησιμοποιείται ως μέσο για την επιβολή της εξουσίας-ελέγχου μέσα στην οικογένεια. Η έλλειψη ελευθερίας που αντιμετωπίζουν τα θηλυκά μέλη κάποιων οικογενειών δεν τους επιτρέπει, λόγω επιλογής τους, να παίρνουν ιδιαίτερα μεγάλα ρίσκα στη ζωή τους. Με αυτό τον τρόπο, όσον αφορά στις συζύγους και στις κόρες, μειώνονται οι πιθανότητες προσφυγής σε κάποια εγκληματική πράξη σε αντίθεση με τα αρσενικά μέλη της οικογένειας. Από την άλλη, στις οικογένειες, των οποίων οι σχέσεις είναι ισότιμες, δεν υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ αρσενικού και θηλυκού φύλου, και γι' αυτό το λόγο υπάρχει το ενδεχόμενο εμφάνισης παραβατικής συμπεριφοράς, τόσο από τους άνδρες, όσο και από τις γυναίκες.

Το ανδρικό φύλο είναι εκείνο που εμφανίζεται να εγκληματεί περισσότερο. Η φτώχεια, οι οικονομικές διακυμάνσεις, η κοινωνική απομόνωση, οι δυσμενείς συνθήκες εργασίας και η ανεργία αποτελούν τους παράγοντες που, πιθανόν, συσχετίζονται με τις διάφορες εγκληματικές ενέργειες. «Η κοινωνική τάξη διαδραματίζει έναν άκρως καθοριστικό ρόλο, καθώς εμφανίζεται ως η απαρχή των διαπροσωπικών σχέσεων που αναπτύσσει ένα άτομο, τόσο εκτός, όσο και εντός της οικογένειας. Με αυτόν τον τρόπο παρατηρείται ότι η κοινωνική τάξη συνδέεται άμεσα και με τη δύναμη και τον έλεγχο, τα οποία διαχωρίζουν την θέση των ανδρών και των γυναικών μέσα σε μία οικογένεια.» (Hurst, 1998).

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, οι διαφορές των φύλων συνδέονται άμεσα με τη δύναμη, όχι μόνο τη σωματική, αλλά και τη δύναμη που εκδηλώνεται μέσω του ελέγχου στα πλαίσια ενός οικογενειακού περιβάλλοντος. Αυτή η δύναμη προκύπτει για το αρσενικό φύλο από μικρή ακόμα ηλικία, όπου μέσα και έξω από την οικογένεια μαθαίνει ότι εκείνο είναι το ισχυρό και ότι το θηλυκό είναι το αδύναμο. Βέβαια,

ορισμένες γυναίκες εμφανίζονται περισσότερο χειραφετημένες, αλλά και με περισσότερο δυναμισμό από άλλες συνεπώς υπάρχει το ενδεχόμενο να παρουσιάσουν παραβατική συμπεριφορά και γυναίκες.

3.4. Η παραβατικότητα στους ανηλίκους

Οι ανήλικοι αποτελούν κατηγορία πληθυσμού με ιδιαιτερότητες, τόσο ως προς την ψυχοχύνθεση και την ταυτότητά τους, όσο και ως προς τη νομική ικανότητά τους σε σχέση με τους ενήλικες. Αυτές οι ιδιαιτερότητες προσλαμβάνονται από τους ενήλικες άλλοτε ως φυσιολογικές και άλλοτε ως μη φυσιολογικές. Έτσι, διαμορφώνεται ένα πλαίσιο αποδεκτών και μη αποδεκτών συμπεριφορών όπως αυτό ερμηνεύεται από τους ενήλικες. Ολοένα και μεγαλύτεροι αριθμοί νέων διολισθαίνουν προς την συστηματική κοινωνική απειθαρχία. Το πρόβλημα εμφανίζεται και ως κρίση των θεσμών η οποία δεν φαίνεται να είναι παροδική. Οι γονείς περιορίζουν την φροντίδα τους προς τα παιδιά, αλλά και χάνουν το κύρος τους απέναντί τους. Το σχολείο και η γειτονιά υποχωρούν σαν θεσμοί που προσφέρουν συνοχή, φροντίδα και νόημα στη ζωή και σκοπούς για το μέλλον. Στις συνθήκες αυτές το παιδί βρίσκεται συχνά σε κατάσταση ανομίας και μόνιμης απογοήτευσης και οργής. Αρκετοί ερευνητές έχουν προσδιορίσει τα αίτια της παραβατικότητας των ανηλίκων στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της σημερινής κοινωνίας. «Η ανασφάλεια για το μέλλον, η οποία αποτελεί δημιούργημα της σύγχρονης κοινωνίας, οι πολυάσχολοι γονείς και κηδεμόνες οι οποίοι διαθέτουν ελάχιστο χρόνο για την διαπαιδαγώγηση των ανηλίκων, καθώς και η έλλειψη προσοχής προς αυτούς, το άγχος και η μοναξιά που βιώνει ένα μεγάλο μέρος των ανηλίκων, αποτελούν αιτίες ροπής προς το έγκλημα. Χωρίς την σωστή καθοδήγηση, η οποία προέρχεται από τους ενήλικους, είτε αυτοί είναι οι γονείς είτε οι κηδεμόνες είτε ακόμα και οι καθηγητές, το έγκλημα φαντάζει στους ανήλικους ως η εύκολη λύση και δεν διστάζουν να ακολουθήσουν αυτόν τον δρόμο». (Αναστασιάδης, 1993)

Η νομοθεσία που υπάρχει στη χώρα μας δίνει τη δυνατότητα να προσφερθούν τα μέτρα μέριμνας, αλλά υστερούμε στο δίκτυο υπηρεσιών και κυρίως στο θέμα της υπηρεσίας επιμελητών ανηλίκων, στο θέμα της βοήθειας του ίδιου του ανήλικου παραβάτη και της οικογένειάς του και επίσης στο θέμα πρόληψης στην πολύ πρώιμη ηλικία, γιατί γενικά στην Ελλάδα υπάρχει μια τεράστια έλλειψη στις υπηρεσίες πρωτοβάθμιας περίθαλψης σε σχέση με την πρόληψη σε θέματα ψυχοκοινωνικής διαταραχής. Η οικογένεια είναι ο θεσμός αυτός που παίζει τον σημαντικότερο ρόλο στην πρόληψη. Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να υπάρχουν καλά στελεχωμένες, με κατάλληλα οργανωμένες παιδοψυχιατρικές υπηρεσίες, οι οποίες πρέπει να συνδέονται με τις υπηρεσίες πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των εκπαιδευτικών σε θέματα ψυχοκοινωνικής υγείας του παιδιού, του εφήβου και της οικογένειας.

3.5. Η παραβατικότητα σε σχέση με τον τόπο κατοικίας και την οικογενειακή δομή

Η σημερινή κοινωνία, λόγω της υλιστικής φύσης της, γίνεται ακόμα και εχθρική σε ορισμένες περιπτώσεις για τον άνθρωπο λόγω της αποξένωσης, της καταναλωτικής

μανίας και της έντονης επιθυμίας για την απόκτηση όσο το δυνατόν περισσότερων αγαθών. Με αυτόν τον τρόπο ευνοείται η εγκληματικότητα.

Η κατοικία αποτελεί ένα από τα βασικά αγαθά, τα οποία χρειάζεται ο άνθρωπος, έτσι ώστε να ζει μια αξιοπρεπή ζωή. Η μη ύπαρξη κατοικίας, αλλά και η περιοχή στην οποία βρίσκεται η κατοικία, ενδεχομένως να συσχετιστούν με εγκληματικές πράξεις του ατόμου. Ένα πολύ απλό παράδειγμα για το γεγονός αυτό αποτελούν οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, με τις περιοχές «γκέτο», μέσα από τις οποίες εμφανίζεται ένα υψηλό ποσοστό ατόμων που εγκληματούν. Μια περιοχή «γκέτο» βρίσκεται στο περιθώριο, οι συνθήκες που επικρατούν είναι χειρότερες σε σύγκριση με την υπόλοιπη κοινωνία και λαμβάνει τη μορφή μιας μικρότερης αυτόνομης κοινωνίας μέσα στα πλαίσια μίας πόλης. Με αυτόν τον τρόπο, ενδέχεται να γίνει και άνδρo εγκληματικών πράξεων. Τα άτομα σε αυτές τις περιοχές εισέρχονται σε έναν φαύλο κύκλο, καθώς παρασύρονται είτε από έναν συγκεκριμένο τρόπο ζωής που επικρατεί σε μια τέτοια περιοχή είτε από συνομηλικούς στο σχολικό περιβάλλον. Ωστόσο, το άτομο έχει πάντα τη δυνατότητα της επιλογής και ενδέχεται να επιλέξει να μην συμμετέχει σε εγκληματικές πράξεις, ακόμα και εάν σε έναν μεγάλο βαθμό ο τρόπος ζωής του τον ωθεί προς αυτήν την κατεύθυνση. Δε μπορεί, λοιπόν, να θεωρηθεί ως μία γενικευμένη αλλά και απόλυτη αλήθεια το γεγονός πως, εάν το άτομο διαμένει σε μια κοινότητα στην οποία παρουσιάζεται αυξημένη εγκληματικότητα, θα καταλήξει να εγκληματηθεί και το ίδιο. (Hurst, 1998)

Ειδικότερα στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις, τα άτομα αποξενώνονται πιο εύκολα. Η αποξένωση αυτή αναφέρεται, όχι μόνο στην αποξένωση του ατόμου από την φύση, αλλά και από τους ανθρώπους. Παύουν με αυτόν τον τρόπο να σκέφτονται συλλογικά και δεν αποκτούν κανέναν σεβασμό, τόσο για τους συμπολίτες τους, όσο και για τα δικαιώματα αυτών. Παύουν να έχουν κάθε έννοια σεβασμού, αρχικά για την ζωή, και κατ' επέκταση για την ιδιοκτησία.

Καθώς, λοιπόν, στις μεγαλουπόλεις τα άτομα δεν μαθαίνουν να σέβονται, είναι πολύ πιο εύκολο να καταφύγουν στο έγκλημα όταν θα αντιμετωπίσουν την πρώτη δυσκολία. Δεν αναλογίζονται τα δεινά που θα επιφέρουν οι πράξεις τους στους συμπολίτες τους, και για αυτόν τον λόγο, το έγκλημα είναι η εύκολη λύση, έτσι ώστε να αποκτήσουν αυτά που επιθυμούν.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχει και η απομόνωση των μεγαλουπόλεων, η οποία ενδέχεται να οδηγήσει στην παραβατικότητα, λόγω του άγχους και της αποξένωσης. Η υπερκατανάλωση, η οποία αποτελεί μία μάστιγα για την σύγχρονη κοινωνία, οδηγεί τους ανθρώπους στην επιθετικότητα και την βιαιότητα, οξύνει τις αντικοινωνικές εκδηλώσεις, φέροντας ως τελικό αποτέλεσμα την εγκληματικότητα. Τα άτομα, θέλοντας να αποκτήσουν ολοένα και περισσότερα, αλλά μην έχοντας τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους, στρέφονται στο έγκλημα. (Αναστασιάδης, 1993)

Επιπρόσθετα, τα τελευταία χρόνια αυξάνεται με θεαματικούς ρυθμούς και ο αριθμός των αστέγων. Το γεγονός αυτό επιφέρει ένα κόστος στην κοινωνία, όχι μόνο γιατί οι άνθρωποι αυτοί δεν μπορούν να προστατευτούν από το κράτος και τις εκάστοτε κοινότητες, αλλά και διότι ενδέχεται να προχωρήσουν σε εγκληματικές πράξεις, έτσι ώστε να διασφαλίσουν τα απαραίτητα για να επιβιώσουν. Σε αυτό το σημείο, αξίζει να σημειωθεί το γεγονός πως οι άστεγοι θεωρούν ότι δεν έχουν τίποτα να χάσουν, και για αυτόν τον λόγο βρίσκουν ολοένα και πιο ελκυστική την ιδέα να στραφούν στο

έγκλημα, χωρίς αυτό να σημαίνει πως το γεγονός ότι δεν έχουν στέγη θα τους οδηγήσει και με μαθηματική ακρίβεια και στο έγκλημα.

Σε ότι αφορά το ρόλο που διαδραματίζει η οικογενειακή δομή στην παραβατική συμπεριφορά, αναφέρεται ότι το οικογενειακό υπόβαθρο διαδραματίζει έναν άκρως σημαντικό ρόλο, καθώς το άτομο, στα πλαίσια της οικογένειας και μέσω της αγάπης και της στοργής που λαμβάνει, κοινωνικοποιείται. Καθώς η οικογένεια εξασφαλίζει στο άτομο ένα προστατευμένο περιβάλλον, δίνεται η ευκαιρία στα ανήλικα άτομα να ασχοληθούν με τέχνες και αθλήματα και οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα, η οποία αναπτύσσει το πνεύμα τους. Μαθαίνει να συνυπάρχει αρμονικά, πρώτα στα πλαίσια μιας μικρότερης κοινότητας, όπως για παράδειγμα αυτή του σχολείου, είτε και κάποιας ομάδας, και αργότερα σε μία κοινωνία. Μαθαίνει ακόμα να ενδιαφέρεται για τους ανθρώπους γύρω του και να σέβεται τα δικαιώματά τους.

Οι υγιείς σχέσεις και οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των μελών μιας οικογένειας είναι αυτές που καθοδηγούν το άτομο στις κοινωνικά αποδεκτές συμπεριφορές. Όταν οι σχέσεις αυτές είναι διαταραγμένες ή παντελώς απύσες, το άτομο αποπροσανατολίζεται και, με την απουσία της κοινωνικής μάθησης και του κοινωνικού ελέγχου, ενδέχεται να παρασυρθεί σε εγκληματικές πράξεις.

Οι παραβάτες είναι πιο εύκολο να προέρχονται από διαλυμένα σπίτια. Η απουσία ενός γονιού στα παιδικά χρόνια του ατόμου, είτε οι βίαιοι γονείς, ενδέχεται να επηρεάσουν τα άτομα και να τα στρέψουν προς το έγκλημα, είτε κατά τα χρόνια της εφηβείας είτε κατά την ενήλικη ζωή. Ένα μεγάλο μέρος των παραβατών είναι άτομα τα οποία έχουν και τα ίδια βιώσει, ή ήταν μάρτυρες βίας κατά τα παιδικά και εφηβικά τους χρόνια. Αυτό το αποτέλεσμα βασίζεται σε δύο παράγοντες. Ο πρώτος παράγοντας είναι πως υπάρχει η κοινωνική μάθηση, μέσα από την οποία το άτομο μαθαίνει όλες τις συμπεριφορές. Μέσω της κοινωνικής μάθησης, λοιπόν, κατά την οποία ένα άτομο βλέπει για κάποιο μεγάλο χρονικό διάστημα να επαναλαμβάνεται μια συγκεκριμένη εγκληματική συμπεριφορά, το αποτέλεσμα το οποίο επέρχεται είναι αργότερα να την υιοθετήσει. Με αυτόν τον τρόπο, ο εγκληματίας γονιός διαθέτει μεγάλο αριθμό πιθανοτήτων να έχει ένα παραβατικό παιδί. Στον αντίποδα έρχεται η θέση πως τα άτομα διαθέτουν τη δική τους κρίση και είναι ικανά να λάβουν τις δικές τους αποφάσεις. Ακόμα και εάν υπάρχει μια αρνητική επιρροή μέσα από το οικογενειακό περιβάλλον, τα άτομα δεν μπορούν να καταδικαστούν εκ των προτέρων. Δεν σημαίνει αυτόματα πως, εάν υπάρχει μια παραβατική συμπεριφορά στα πλαίσια του οικογενειακού τους περιβάλλοντος, θα ακολουθήσουν και τα ίδια αυτήν την επιρροή και θα οδηγηθούν σε εγκληματικές πράξεις. (Blackburn, 1993)

Παρόλα αυτά, η αρχή μιας καινούργιας και εντελώς διαφορετικής ζωής, που επέρχεται με την μετάβαση του ατόμου από την εφηβεία στην ενήλικη ζωή, διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο και δρα ως ανασταλτικός παράγοντας για την εμφάνιση παραβατικών συμπεριφορών. Η έξοδος του ατόμου στην αγορά εργασίας και η προοπτική του γάμου και της δημιουργίας οικογένειας, ωριμάζει το άτομο. Επέρχεται ένας διαφορετικός τρόπος ζωής, αλλά και στάση ζωής, μέσα από την δέσμευση του γάμου. Κατά την περίοδο της ωρίμανσης, μέσω της θέλησης για την δημιουργία οικογένειας, οι κοινωνικές σχέσεις του ατόμου αναδιαμορφώνονται. Μέσω του γάμου, λοιπόν, όχι μόνο μειώνεται η επιρροή που ασκείται στο άτομο από τους συνομηλικούς του, αλλά αυξάνεται η δέσμευσή του προς την συμβατική τάξη. Επιπρόσθετα, η οικογένεια ενδέχεται να αποτελέσει έναν άκρως προστατευτικό

παράγοντα κατά του εγκλήματος, καθώς το άτομο βρίσκεται σε ένα κοινωνικά υποστηρικτικό σύστημα. Ο γυναικείος παράγοντας αποτελεί ρόλο κλειδί. Λόγω της ίδιας της φύσης της, η γυναίκα, τόσο με τον ρόλο της συζύγου, όσο και με τον ρόλο της μητέρας, δρα προστατευτικά σε μια οικογένεια. Αποτελεί, με αυτόν τον τρόπο, τον καταλύτη για την αποφυγή της εγκληματικής συμπεριφοράς, όχι μόνο του συζύγου, αλλά αργότερα και των παιδιών.

Οι υποστηρικτικές σχέσεις, οι οποίες δημιουργούνται στα πλαίσια μιας οικογένειας, μειώνουν τα αποτελέσματα των ριψοκίνδυνων πράξεων, καθώς απαγορεύουν, κατά μία έννοια, τις ευκαιρίες του ατόμου να έρθει σε επαφή με παραβατικές συμπεριφορές. Δεν πρέπει να παραβλεφθεί, σε αυτό το σημείο, πως οι σχέσεις αλληλοϋποστήριξης, οι οποίες δημιουργούνται αρχικά στα πλαίσια μιας οικογένειας, ενδυναμώνουν την αφοσίωση στην συμμόρφωση του ατόμου με τους κανόνες της κοινωνίας.

3.6. Οικονομική κατάσταση σε σχέση με την εγκληματικότητα

Αναμφισβήτητα, η οικονομική κατάσταση, στην οποία βρίσκεται μία χώρα, επηρεάζει και την επιβίωση των ατόμων τα οποία ζουν μέσα σε αυτήν. Τα οικονομικά μεγέθη της χώρας, η προσπάθεια για την επιβίωση και την κοινωνική άνοδο σε ένα ιδιαίτερα ανταγωνιστικό περιβάλλον, καθώς και η προσπάθεια για τη μέγιστη δυνατή οικονομική ευμάρεια, ωθεί τα άτομα να χρησιμοποιούν οποιαδήποτε μέσα για την επίτευξη των παραπάνω σκοπών. Ορισμένα από αυτά τα μέσα είναι κοινωνικά αποδεκτά, ορισμένα βρίσκονται μεταξύ του κοινωνικά αποδεκτού και της κοινωνικής αποδοκimasίας, ενώ άλλα είναι κοινωνικά απαράδεκτα και τιμωρούνται. (Τσουραμάνης, 1996)

Οι άνθρωποι οι οποίοι ανήκουν στις χαμηλές οικονομικές τάξεις αντιμετωπίζουν μια πληθώρα προβλημάτων. Τα προβλήματα αυτά ενδέχεται να αφορούν ακόμα και την επιβίωσή τους. Το έγκλημα εμφανίζεται, κυρίως, διότι, όταν ο άνθρωπος αναγκάζεται να διαβιώνει σε άθλιες συνθήκες και μέσα στην φτώχεια, το έγκλημα αρχίζει να φαντάζει ως ευκολότερη επιλογή, ώστε να εξασφαλίσει τα προς το ζην. Όταν οι χαρές της ζωής είναι απαγορευμένες, λόγω του καθημερινού αγώνα για επιβίωση, τότε οι ποινές για το έγκλημα δεν μοιάζουν τόσο τρομερές. Για τον άνθρωπο που έχει κάποια αγαθά, η ιδιοκτησία είναι σημαντική και γι' αυτό σέβεται και την ιδιοκτησία του συμπολίτη. Για το άτομο, όμως, που δε διαθέτει κάποια ιδιοκτησία, η ρήση "η ιδιοκτησία είναι ιερή" δεν έχει κανένα απολύτως νόημα. Αποτέλεσμα είναι το έγκλημα να έρχεται πιο εύκολα. (Siegel, 2009) Με αυτήν την θεωρία, το έγκλημα έρχεται ως μια μορφή κοινωνικής διαμαρτυρίας από ανθρώπους που ζουν σε συνθήκες οικονομικής εξαθλίωσης. Μία τέτοιου είδους άποψη, όμως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως μια γενική αλήθεια και δεν μπορεί, σε καμία περίπτωση, να γενικευτεί και να ακολουθηθεί ως ένας κανόνας. Ενδέχεται το άτομο να παρουσιάσει μια επιπλέον ροπή προς το έγκλημα, αλλά δεν σημαίνει πως όλοι οι οικονομικά ασθενέστεροι άνθρωποι θα στραφούν στο έγκλημα χωρίς δεύτερη σκέψη.

Επιπροσθέτως, οι μαρξιστές θεωρούν πως το έγκλημα εμφανίζεται ως ένα ταξικό φαινόμενο, το οποίο απορρέει από τη φτώχεια που επικρατεί σε μια κοινωνία. Αυτό στηρίζεται από το γεγονός ότι τα ποσοστά εγκληματικότητας τείνουν να αυξάνονται κατά τις περιόδους όπου επικρατεί οικονομική κρίση σε μια χώρα, σε σχέση με τις

περιόδους οικονομικής ευμάρειας. Την θέση αυτή έρχεται να υποστηρίξει ο Bonger, ο οποίος θεωρεί ότι το έγκλημα και η οικονομική θέση του ατόμου έχουν άμεση σχέση και είναι κομμάτια αλληλένδετα. Η κοινωνία, μέσω του ανταγωνιστικού καθεστώτος το οποίο επικρατεί, ωθεί το άτομο να λειτουργεί άκρως εγωιστικά. Προσπαθώντας το άτομο να αποκτήσει ότι επιθυμεί, παύει να αναλογίζεται τις συνέπειες των πράξεών του. Με αυτόν τον τρόπο προβαίνει πολλές φορές ακόμα και σε παράνομες πράξεις, με μόνο σκοπό την επίτευξη των στόχων του.

Στον αντίποδα εμφανίζεται η θεωρία του λευκού και του μπλε κολάρου. Το έγκλημα του λευκού κολάρου αφορά τις υψηλά κοινωνικές θέσεις, ενώ το έγκλημα του μπλε κολάρου αφορά κυρίως την εργατική τάξη. Σύμφωνα με αυτήν την θεωρία, είτε τα άτομα βρίσκονται σε υψηλές κοινωνικές θέσεις είτε βρίσκονται σε χαμηλότερες κοινωνικές θέσεις, ενδέχεται να εγκληματήσουν το ίδιο. Όπως αποδεικνύει, άλλωστε, το έγκλημα του λευκού κολάρου, ακόμα και άτομα καταξιωμένα, τα οποία διαθέτουν δύναμη και επιρροή στην κοινωνία, εμφανίζονται να εγκληματούν. (Thio, 2008) Η οικονομική κατάσταση διαδραματίζει έναν σημαντικό ρόλο στην διάπραξη των εγκλημάτων. Οι άθλιες συνθήκες διαβίωσης δίνουν μια επιπλέον ώθηση στο άτομο να στραφεί σε εγκληματικές πράξεις. Ωστόσο, δεν είναι όλοι οι άνθρωποι των κατώτερων οικονομικών στρωμάτων εγκληματίες, καθώς υπάρχει η περίπτωση, μέσω των δυσκολιών τις οποίες αντιμετωπίζει το άτομο, να αποκτήσει μεγαλύτερη θέληση για να καλυτερεύσει την ζωή του.

Ο βαθμός της οικονομικής ανισότητας στην κοινωνία, σύμφωνα με έρευνα του Jakobs, διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην διάπραξη εγκλημάτων και, κυρίως, εγκλημάτων όπως κλοπές και διαρρήξεις. Τα κοινωνικοοικονομικά συστήματα, λοιπόν, μέσω των επιδράσεων που ασκούν σε μεγάλες μάζες πληθυσμού, φαίνεται να ωθούν τα άτομα στο έγκλημα. Δεν προδιαγράφεται, όμως, και δεν είναι κάτι το απόλυτο η πορεία ενός ατόμου προς το έγκλημα μόνο από τις οικονομικές του δυνατότητες.

3.7. Μετανάστευση και εγκληματικότητα

Στις σύγχρονες κοινωνίες επικρατεί μια συσχέτιση της μετανάστευσης με μια παθολόγο κοινωνία. Η κοινωνία εμφανίζεται να νοσεί, και τα κυριότερα προβλήματα της αποτελούν η δημόσια τάξη και η ασφάλεια. Τα κοινωνικά προβλήματα, τα οποία παρουσιάζονται λόγω της μετανάστευσης, ταυτίζονται σιγά-σιγά με μια εγκληματική φύση της μετανάστευσης. (Τσουκαλά, 2001) Δημιουργούνται, κατά αυτόν τον τρόπο, αισθήματα προκατάληψης και μια ξеноφοβία στους πολίτες, διαιωνίζοντας έναν φαύλο κύκλο, μέσα στον οποίο όλοι οι μετανάστες θεωρούνται εγκληματίες.

Το στερεότυπο, το οποίο απορρέει από την σύγχρονη κοινωνία για τον μετανάστη, ο οποίος προέρχεται από μία που αντιμετωπίζει οικονομικές δυσκολίες, ότι θα είναι οπωσδήποτε και εγκληματίας, χρειάζεται και μια ορθολογική απόδειξη. Τα τελευταία χρόνια, ολοένα και περισσότερες έρευνες γίνονται, έτσι ώστε να υποστηριχθεί αυτή η θέση. Οι ερευνητές και οι αναλυτές προσπαθούν να βασίζονται σε εμπειριστατωμένα αποτελέσματα, τα οποία απορρέουν από στατιστικά στοιχεία, καθώς και επιστημονικές αναλύσεις. Παρόλα αυτά, ακόμα δεν υπάρχει άμεση σύνδεση της μετανάστευσης με το έγκλημα, η οποία να είναι απόλυτη. (Τσουκαλά, 2001)

Μια άμεση σχέση των μεταναστών με το έγκλημα δεν μπορεί να θεωρηθεί ως γεγονός ή ως μια απόλυτη αλήθεια. Στην θεωρία πως οι μετανάστες είναι εγκληματίες υπάρχει και ο αντίποδας. Παρά το γεγονός ότι η μετανάστευση συσχετίζεται σε πολλές περιπτώσεις με το έγκλημα, δεν υπάρχει μια άμεση συσχέτιση και με το «οργανωμένο έγκλημα».

Η μετανάστευση, λοιπόν, δεν μπορεί να αναχθεί σε γενεσιουργό αιτία των εγκληματικών πράξεων και δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ένας επιβαρυντικός παράγοντας για τα σημαντικότερα προβλήματα εγκληματικότητας που ταλανίζουν τις σύγχρονες κοινωνίες. Παρά το γεγονός πως η συσχέτιση της μετανάστευσης και του εγκλήματος δεν δηλώνεται ανοιχτά στους δημόσιους διαλόγους, δεν είναι λίγες εκείνες οι φορές κατά τις οποίες υπονοείται. Κυρίως μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.) και των συζητήσεων που λαμβάνουν χώρα σε ποικίλα τηλεοπτικά προγράμματα, οι μετανάστες κατηγορούνται έμμεσα και θεωρούνται υπεύθυνοι για ένα μεγάλο βαθμό των δεινών, τα οποία αποδιοργανώνουν την κοινωνία.

Η επιχειρηματολογία, επάνω στην οποία βασίζεται η συσχέτιση της μετανάστευσης και του εγκλήματος, αναφέρει πως η δημόσια τάξη και ασφάλεια απειλείται από μια πληθώρα διαφορετικών εγκληματικών πράξεων. Τα εγκλήματα αυτά, τα οποία εμφανίζονται να διαπράττουν οι μετανάστες, είναι η κοινή εγκληματικότητα και το οργανωμένο έγκλημα, το οικονομικό έγκλημα, το εμπόριο ναρκωτικών, η τρομοκρατία, καθώς επίσης και η λαθρομετανάστευση, και, τέλος, ευρείες ταραχές σε αστικά κέντρα. Ορισμένες από αυτές τις εγκληματικές συμπεριφορές, θεωρούνται και συνδεδεμένες μεταξύ τους. Η επιχειρηματολογία αυτή, όμως, ανάγει τον μετανάστη, όχι μόνο σε έναν κοινό εγκληματία, αλλά και σε μία πραγματική απειλή για την δημόσια τάξη και ασφάλεια μιας κοινωνίας. Μια τέτοια άποψη δεν μπορεί να θεωρηθεί ως μια κοινή αλήθεια, καθώς δεν είναι απαραίτητο πως όλοι οι μετανάστες εγκληματούν.

Τα Μ.Μ.Ε. κατέχουν σημαντικότατο ρόλο στην διαμόρφωση της κοινής γνώμης, καθώς και της σύνδεσης των μεταναστών με το έγκλημα. Οι μετανάστες ενοχοποιούνται για το έγκλημα μέσω ενός είδους προπαγάνδας και οι πολίτες εισέρχονται σε έναν φαύλο κύκλο ξеноφοβίας και προκαταλήψεων, στηριζόμενοι μόνο σε αυθαίρετες θεωρίες και όχι σε εμπειριστάωμένα αποτελέσματα, τα οποία προκύπτουν μέσω ερευνητικών διαδικασιών. Τα Μ.Μ.Ε. κατηγορούν τους μετανάστες, όσον αφορά στον ολόένα αυξανόμενο αριθμό της εγκληματικότητας τα τελευταία χρόνια, διότι αυξάνεται και η απαίτηση των πολιτών για την απόδοση ευθυνών. Από την άλλη μεριά, οι πολίτες δεν αντιδρούν, διότι επιθυμούν με κάποιο τρόπο να αποδοθεί δικαιοσύνη. Καταλήγουν, λοιπόν, να κατηγορούν τους μετανάστες για την εγκληματικότητα, έτσι ώστε να αισθανθούν και πάλι την ασφάλεια, η οποία τείνει να εκλείψει τα τελευταία χρόνια από την κοινωνία, που εμφανίζεται να νοσεί, λόγω των άθλιων συνθηκών διαβίωσης.

Κεφάλαιο IV: Περί στατιστικής

4.1. Η εγκληματολογική στατιστική ως επιστημονική μέθοδος

Βασικό μεθοδολογικό εργαλείο των κοινωνικών επιστημών και, κατά συνέπεια, της Εγκληματολογίας είναι τα στατιστικά δεδομένα. Η «μέτρηση του εγκληματικού φαινομένου», δηλαδή η συλλογή στοιχείων που σχετίζονται με την εγκληματικότητα, αφορά σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο (σε μηνιαία, εξαμηνιαία ή ετήσια βάση) και σε έναν συγκεκριμένο χώρο ή τόπο (σε τοπικό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο). Η μέτρηση, η περιγραφή και οι διακυμάνσεις που παρατηρούνται σε ένα συνολικό κοινωνικό φαινόμενο με έντονο τον ατομικό χαρακτήρα, όπως το έγκλημα, βοηθά τον ερευνητή να διερευνήσει τους παράγοντες εγκληματογένεσης και να διατυπώσει προτάσεις αντεγκληματικής πολιτικής μέσω της πρόβλεψης της εξέλιξής της.

Τι εννοούμε, όμως, με τον όρο «στατιστική»; Η πιο συνηθισμένη χρήση του όρου αποτελεί συνώνυμο των στατιστικών δεδομένων και για την πλειονότητα ο αυτόματος συνειρμός οδηγεί στις στατιστικές, δηλαδή σε ποσοτικά στοιχεία, σε πλήθος στοιχείων και αριθμών που συλλέγονται κατά τη μελέτη ενός φαινομένου και χρησιμοποιούνται για την εξαγωγή συμπερασμάτων με τη χρήση μαθηματικών εξισώσεων και την κατάρτιση πινάκων και γραφημάτων. Όμως, η στατιστική αποτελεί μια αυτόνομη επιστημονική μέθοδο για την απόκτηση γνώσης από την εμπειρία και για τη λήψη απόφασης κάτω από συνθήκες αβεβαιότητας. Η στατιστική ως επιστημονική μέθοδος χρησιμοποιείται από διαφορετικούς κλάδους και ανάλογα με το πεδίο εφαρμογής της έχουμε την οικονομική στατιστική, την ιατρική στατιστική, τη βιοστατιστική, τη στατιστική της εκπαίδευσης κ.λπ. Η προσπάθεια εφαρμογής αυτής της επιστημονικής μεθοδολογίας, της κοινωνικής στατιστικής, στην επιστήμη της εγκληματολογίας συνεπάγεται την εξέλιξη της εγκληματολογικής στατιστικής ή καλύτερα της στατιστικής της εγκληματικότητας.

Η «στατιστική της εγκληματικότητας», δηλαδή η προσπάθεια μέτρησης του γενικού εγκληματικού φαινομένου, χωρίζεται σε δύο γενικές κατηγορίες:

- α) Στατιστική διαπιστωμένων ή καταγγελλομένων εγκλημάτων, που αποτελείται από στοιχεία των αστυνομικών ή των εισαγγελικών αρχών
- β) Στατιστική καταδικαζόμενων προσώπων, που αποτελείται από στοιχεία των δικαστηρίων

Μια τρίτη κατηγορία στατιστικών στοιχείων μπορούν να αποτελέσουν οι σφραγιστικές στατιστικές.

Μόλις από τα μέσα του 19ου αιώνα, το Home Office εκδίδει την πρώτη αστυνομική στατιστική το 1857. Τη δεκαετία του 1930 και, ειδικότερα, από το 1933 μέχρι σήμερα, στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής το FBI τηρεί συστηματικά αστυνομικές στατιστικές με τον τίτλο Uniform Crime Report, καθώς και αναλυτικά στοιχεία που αφορούν στην εγκληματικότητα της χώρας. Πρώτη διεθνώς, η Γαλλία εφαρμόζει ανελλιπώς, με τη συμβολή των Guerry και Quetelet από την τρίτη δεκαετία του 19ου αιώνα, τη μέτρηση του εγκληματικού φαινομένου σε συνδυασμό με κοινωνικές μεταβλητές, όπως ηλικία, φύλο, περιοχή τέλεσης αδικήματος, οικονομική κατάσταση, κλίμα κ.λπ.

Στη χώρα μας, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες χώρες του δυτικού κόσμου, όπου η συλλογή στοιχείων που αφορούν την εγκληματικότητα πραγματοποιείται από έρευνες

ή βάσεις δεδομένων επίσημων ή ανεπίσημων φορέων, οι επίσημες στατιστικές που συλλέγονται από τους φορείς άσκησης του επίσημου κοινωνικού ελέγχου είναι η κύρια, αν όχι η μοναδική, πηγή για τη μελέτη της εγκληματικότητας. Ουσιαστικά, οι φορείς που συλλέγουν στατιστικά δεδομένα για τη χώρα μας είναι η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος (Ε.Σ.Υ.Ε.) σε συνεργασία με το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

Η Ε.Σ.Υ.Ε. εκδίδει τα πρώτα στατιστικά δελτία από το 1911 έως το 1913 και από το 1926 μέχρι το 1937, η δημοσίευση των οποίων διακόπτεται εξαιτίας του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Ιδιαίτερα τεύχη της Στατιστικής της Δικαιοσύνης, με διαχωρισμένα στοιχεία και δεδομένα για τη Στατιστική της Πολιτικής Δικαιοσύνης, της Εγκληματολογικής και της Σωφρονιστικής Στατιστικής, αρχίζουν να εκδίδονται και πάλι τη χρονική περίοδο από το 1956 έως το 1961, ενώ από το 1962 και μετά εκδίδονται σε ενιαίο τεύχος. Το 1971 προστέθηκαν τα στοιχεία και της αστυνομικής στατιστικής, ενώ εκδίδεται από την Ε.Σ.Υ.Ε., σε ετήσια βάση, ενιαίο τεύχος με τον τίτλο «Στατιστική της Δικαιοσύνης: Πολιτική, Εγκληματολογική, Σωφρονιστική», με στοιχεία που αυτή συλλέγει από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας, τις δικαστικές και άλλες αρχές, τους διευθυντές των φυλακών και των ιδρυμάτων αγωγής ανηλίκων. (Κονιδάρη, 2007)

Μετά το 1957 αρχίζει μια νέα περίοδος για την εγκληματολογική στατιστική με συστηματικότερη καταγραφή των δεδομένων. Το 1963, μάλιστα, εκδίδεται το τεύχος που τιτλοφορείται «Εγκληματολογική Στατιστική έτους 1960». Επιπλέον, μετά το 1970 εκδόθηκαν οι πρώτες στατιστικές έρευνες που σχετίζονται με το έγκλημα από την αστυνομία. Από τότε τα στατιστικά δεδομένα, που παρουσιάζονται, προέρχονται από τις εξής τρεις βασικές πηγές: την αστυνομία, τα δικαστήρια και τις φυλακές.

4.2. Εγκληματολογική στατιστική

Η εγκληματολογική στατιστική αφορά στη συλλογή και ταξινόμηση στοιχείων από ορισμένους κρατικούς φορείς, σχετικά με τα τελούμενα εγκλήματα σε συγκεκριμένη περιοχή για ορισμένη χρονική περίοδο. Ειδικότερα, οι ελληνικοί φορείς που συλλέγουν τέτοια στοιχεία για να τα παραδώσουν, στη συνέχεια, στις αρμόδιες υπηρεσίες είναι, κυρίως, τα Αστυνομικά Τμήματα, τα Ποινικά Δικαστήρια και τα Δικαστήρια Ανηλίκων, καθώς και οι φυλακές ή αλλιώς τα Σωφρονιστικά Καταστήματα Κράτησης. Τα στοιχεία αυτά περιέχουν, κατά κύριο λόγο, πληροφορίες σχετικές με τα εξής θέματα:

α) Τις χρονικές, τοπικές, ποσοτικές ή ποιοτικές μεταβολές της εγκληματικότητας. Για παράδειγμα, το 1972 η Ελληνική Αστυνομία κατέγραψε 19 ληστείες, τετελεσμένες και απόπειρες, ενώ το 1990 κατέγραψε 660. Στην Ελλάδα σε 100.000 πληθυσμό με ηλικίες από 16 έως 64 ετών το 1980 αντιστοιχούσαν 1,9 άτομα φερόμενα ως δράστες ανθρωποκτονίας με πρόθεση, ενώ στη Σουηδία ο αντίστοιχος δείκτης ήταν 7,4.

β) Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των εγκληματιών, όπως ηλικία, φύλο, οικογενειακή κατάσταση, επάγγελμα, εθνικότητα, καταγωγή κ.λπ. Έτσι γίνεται γνωστό, για παράδειγμα, ότι στην Ελλάδα η μέγιστη εγκληματικότητα απαντά μεταξύ αρρένων 25-34 ετών, και ιδίως 30-34, άγαμων και με στοιχειώδη εκπαίδευση.

γ) Τον τρόπο μεταχείρισης των εγκληματιών έξω από τα ιδρύματα, δηλαδή με υπό όρων αναστολή, καταδίκη με χρηματική ποινή, υπό όρων απόλυση κ.λπ., αλλά και μέσα σε αυτά, δηλαδή σε φυλακές, σωφρονιστικά καταστήματα ανηλίκων, ιδρύματα ανηλίκων, θεραπευτικά ιδρύματα καταδίκων ή ακαταλόγιστων εγκληματιών,

υποδίκων, κρατουμένων για χρέη, απολύσεις, αποδράσεις, μεταγωγές κ.α. Από τέτοιου είδους στοιχεία προκύπτει π.χ. , ότι στην Ελλάδα οι συχνότερα επιβαλλόμενες ποινές είναι οι ποινές φυλάκισης έως 6 μήνες, ακολουθούν άλλες βραχυχρόνιες ποινές φυλάκισης, έπεται η υπό όρων αναστολή της ποινής, η χρηματική ποινή και τελευταίες, με μεγάλη διαφορά, έρχονται οι υπόλοιπες κυρώσεις. Συγκριτικά στατιστικά στοιχεία του 1986, εξάλλου κατατάσσουν την Ελλάδα μεταξύ των κρατών με τον μικρότερο πληθυσμό εντός φυλακής: 31 κρατούμενοι ανά 100.000 κατοίκους στην Κύπρο και 38 στην Ολλανδία και την Ελλάδα, ενώ οι αντίστοιχοι αριθμοί για την Πολωνία είναι 265 και για τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής 338.

Η αφητηρία των επίσημων στατιστικών των εγκλημάτων βρίσκεται στην ευρωπαϊκή επιστημονική σκέψη κοινωνιολόγων, ποινολόγων, δηλαδή όσων ασχολούνται με τη θεωρία ή και πράξη του ποινικού δικαίου, εγκληματολόγων, δηλαδή όσων μελετούν συστηματικά το εγκληματικό φαινόμενο και την αντίδραση της πολιτείας σε αυτό, και ποινολόγων, δηλαδή όσων μελετούν συστηματικά τα είδη των ποινών και κυρώσεων, τη νομοθετική τους βάση, την εφαρμογή τους και την αποτελεσματικότητά τους.

Στην Ελλάδα εγκληματολογικά στατιστικά στοιχεία βρίσκει κανείς, κατά έτος, σε τέσσερα κυρίως είδη δημοσιεύσεων:

α) *Στατιστική Επετηρίδα Ελληνικής Αστυνομίας*. Η σημαντική αυτή έκδοση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης αναφέρεται σε στατιστικά στοιχεία εγκλημάτων που βεβαιώθηκαν, ατυχημάτων και διαφόρων άλλων θεμάτων αστυνομικής δραστηριότητας των περιφερειακών υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας, και καλύπτει ένα έτος. Κάθε τόμος περιλαμβάνει τα εξής τμήματα: εγκληματολογική στατιστική, αστυνομική στατιστική, στατιστική τροχαίας και επιθεωρήσεων, στατιστική δειγματοληψιών και κατασχέσεων ειδών, και παράρτημα με υποδείγματα εντύπων που χρησιμοποιήθηκαν για τη συλλογή στοιχείων.

β) *Στατιστική της Δικαιοσύνης, Εγκληματολογικής και Σωφρονιστικής*. Τα τεύχη αυτά της Ε.Σ.Υ.Ε. θεωρούνται πλήρη, διότι εμπεριέχουν ορισμένα βασικά στοιχεία της Αστυνομικής Στατιστικής, ουσιώδεις πληροφορίες από τα ποινικά δικαστήρια και δικαστήρια ανηλίκων, και την κίνηση των κρατουμένων σε διάφορα Καταστήματα Κράτησης και σχετικά Ιδρύματα.

γ) *Στατιστική Επιθεώρηση του 3^{ου} Τμήματος Ανηλίκων*. Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στα τεύχη αυτά είναι περιορισμένα και αναφέρονται στις δραστηριότητες του συγκεκριμένου τμήματος και σε ανήλικα άτομα, δράστες ή θύματα.

δ) *Στατιστική Επετηρίδα της Ελλάδος*. Μεταξύ των πολλών στοιχείων που εμπεριέχονται στον τόμο αυτό, περιλαμβάνονται κάτω από τον τίτλο «Δικαιοσύνη» συνοπτικότερες συγκριτικές πληροφορίες της τελευταίας δεκαετίας βάσει των δεδομένων της προαναφερόμενης «Στατιστικής της Δικαιοσύνης».

Πάντως, συμπερασματικά πρέπει να επισημανθεί ότι η εγκληματολογική στατιστική όλων των κρατών παρουσιάζει τόσο ορισμένες ελλείψεις, όσο και κάποια μειονεκτήματα. Αναμφίβολα, ορισμένες στατιστικές παρουσιάζουν περισσότερες αδυναμίες από κάποιες άλλες. Ωστόσο, για όλες τις εγκληματολογικές στατιστικές λέγεται ότι δεν περιγράφουν με ακρίβεια το εγκληματικό φαινόμενο. Γι' αυτό τον λόγο, κάποιοι επιστήμονες δέχονται ότι οι εγκληματολογικές στατιστικές αποτελούν μόνο δείκτες ή ενδείξεις για την εγκληματικότητα. Παράλληλα, άλλοι προσπαθούν να συμπληρώσουν τα ελλιπή στοιχεία των εγκληματολογικών στατιστικών με ερευνητικά δεδομένα προερχόμενα από έρευνες σε θύματα ή έρευνες αυτοομολογούμενης

εγκληματικότητας, οι οποίες εστιάζονται σε δράστες. (Πάπυρος-Λαρούς-Μπριτάνικα, 1993)

4.3. Η εγκληματολογική στατιστική στον ελλαδικό χώρο

Οι ελληνικές εγκληματολογικές στατιστικές έχουν μια μακρά ιστορία άνω των 100 ετών. «Στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως του 1883 αρχίζουν να δημοσιεύονται για πρώτη φορά πίνακες α) καταμετρήσεων πταισμάτων και εγκλημάτων και β) καταδικών και αθώσεων (ονομαστικά κατά έγκλημα και τοπική περιφέρεια). Πενήντα περίπου χρόνια αργότερα, το Υπουργείο Δικαιοσύνης αρχίζει να εκδίδει δικές του στατιστικές. Έτσι υπάρχουν στατιστικές φυλακών για τα έτη: 1891, 1901 και 1908. Για τα έτη 1911-1913 το ίδιο Υπουργείο συγκεντρώνει στοιχεία για τη Δικαστική Στατιστική της Ελλάδας και συγκεκριμένα για τη «στατιστική της διαχείρισεως της ποινικής δικαιοσύνης» και την «εγκληματολογική στατιστική». Με τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο όμως διακόπτεται η έκδοση αυτή. Μερικά χρόνια αργότερα και για την περίοδο 1926-1937 επανεκδίδεται η «Εγκληματολογική Στατιστική» για μια δεκαετία έως τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο.» (Γαρδίκας, 1968).

4.4. Η Ελληνική στατιστική αρχή στην Ελλάδα

Η **Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΕΛ.ΣΤΑΤ.** είναι επιφορτισμένη με τον έργο της συλλογής στατιστικών στοιχείων. Είναι ανεξάρτητη αρχή και δεν υπόκειται στον έλεγχο κυβερνητικών οργάνων ή άλλης διοικητικής αρχής. Η λειτουργία της υπάγεται στον έλεγχο της Βουλής των Ελλήνων.

Δημιουργήθηκε με το νόμο 3832/2010 (Φ.Ε.Κ. 38/9-3-2010, τ. Α΄) «*Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα (ΕΛ.Σ.Σ.). Σύσταση της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) ως Ανεξάρτητης Αρχής*», από τις διατάξεις του οποίου και διέπεται. Αποτελεί τη μετεξέλιξη της Γενικής Γραμματείας Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (Γ.Γ.Ε.Σ.Υ.Ε.) του Υπουργείου Οικονομικών, η οποία καταργήθηκε, στο πλαίσιο της προσπάθειας για την ενίσχυση της διαφάνειας καθώς και της διασφάλισης της αμεροληψίας των δημόσιων στατιστικών στοιχείων. Ασκεί όλες τις αρμοδιότητες της πρώην Γενικής Γραμματείας Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 1 του προεδρικού διατάγματος 224/1986 «*Σύσταση Γενικής Γραμματείας Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (Ε.Σ.Υ.Ε.)*», κάθε άλλη αρμοδιότητά της που προβλέπεται στην κείμενη νομοθεσία, καθώς και τις αρμοδιότητες οι οποίες καθορίζονται από τον παραπάνω νόμο, από τον Κανονισμό (Ε.Κ.) Νο 223/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «*σχετικά με τις ευρωπαϊκές στατιστικές...*» και από οποιαδήποτε άλλη σχετική διάταξη.

Η ΕΛ.ΣΤΑΤ. ασκεί, μεταξύ άλλων, τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

1. Καταρτίζει και εκτελεί το ετήσιο στατιστικό πρόγραμμα, παράγει και διαχέει, με την ιδιότητα της «εθνικής στατιστικής υπηρεσίας», τις επίσημες εθνικές και ευρωπαϊκές στατιστικές της Ελλάδας.
2. Εκπροσωπεί την Ελλάδα ως «εθνική στατιστική υπηρεσία» στις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε κάθε άλλο αρμόδιο διεθνή οργανισμό.

3. Συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat) και με άλλες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με τις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες των άλλων κρατών-μελών, καθώς και με τους φορείς του ΕΛ.Σ.Σ. για στατιστικά θέματα. Συμμετέχει, επίσης, σε αρμόδιες ομάδες εργασίας και επιτροπές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων διεθνών οργανισμών ως «Εθνική Στατιστική Υπηρεσία».
4. Μεριμνά για την έγκαιρη, έγκυρη και αποτελεσματική διάχυση της στατιστικής πληροφόρησης, καθώς και για την προαγωγή των στατιστικών θεμάτων και της οικονομικής έρευνας στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας της χώρας.
5. Συνεργάζεται και διαβουλεύεται με όλους τους άλλους φορείς του ΕΛ.Σ.Σ. για την ανάπτυξη μεθόδων και συστημάτων για στατιστικούς σκοπούς στους τομείς αρμοδιότητάς τους.
6. Αναπτύσσει, διαχέει και συντονίζει την εφαρμογή του Κώδικα Ορθής Πρακτικής της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας, στο πλαίσιο του ΕΛ.Σ.Σ.
7. Μεριμνά για την εμπέδωση των αρχών και μεθόδων παραγωγής αξιόπιστων στατιστικών του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Συστήματος από το προσωπικό της και από όλους τους υπόλοιπους φορείς του ΕΛ.Σ.Σ.

4.5. Η χρησιμότητα της στατιστικής

Για όλα τα είδη της εγκληματολογικής στατιστικής έχουν διατυπωθεί επικρίσεις και επιφυλάξεις. Το βασικότερο μειονέκτημα των στατιστικών αυτών βρίσκεται στην αδυναμία τους να περιγράψουν την εγκληματικότητα που πραγματικά εκδηλώνεται σε μια χώρα σε ένα χρόνο. Γι αυτό και έχει λεχθεί ότι οι εγκληματολογικές στατιστικές μπορούν να χρησιμεύσουν μόνο ως «ενδείκτες» (Sutherland, Cressey, 1966).

Συνήθως οι εγκληματολογικές στατιστικές δε χρησιμεύουν για να προσδιορίσουν, ποσοτικά ή ποιοτικά, τα εγκλήματα που έχουν διαπραχθεί. Με άλλα λόγια, οι αριθμοί των εγκληματολογικών στατιστικών φανερώνουν μόνο πόσα άτομα καταγράφηκαν από την Αστυνομία, τα ποινικά δικαστήρια και τα διάφορα ιδρύματα και τίποτα περισσότερο. Εδώ δημιουργεί αβεβαιότητα η στατιστική των εγκλημάτων, τα οποία περιέρχονται σε γνώση της Αστυνομίας αν για παράδειγμα παρουσίασε αύξηση της εγκληματικότητας. Αυτή ενδέχεται να μην είναι αληθινή αύξηση, αλλά να είναι αποτέλεσμα ενός ή περισσότερων από τα παρακάτω γεγονότα:

- αύξηση της αστυνομικής δύναμης,
- αύξηση των καταγγελιών των θυμάτων ή των πολιτών γενικά,
- αύξηση των τεχνικών μέσων της Αστυνομίας,
- αύξηση της πίεσης της κοινής γνώμης για περισσότερη και καλύτερη αστυνόμευση,
- αύξηση της εγκληματικότητας γενικά,
- αύξηση μόνο των εγκλημάτων τα οποία συνήθως καταγγέλλονται.

«Τη συστατική αυτή ερμηνεία και χρησιμοποίηση των εγκληματολογικών στατιστικών υιοθετούν πολλοί εγκληματολόγοι. Οι θέσεις μάλιστα αυτές εναρμονίζονται και με τις αντιλήψεις των οπαδών της θεωρίας της «ετικέτας» ή διάδρασης. Σύμφωνα με αυτή, το έγκλημα ή η απόκλιση δεν υπάρχει χωρίς τα άτομα ή τους θεσμούς που αντιδρούν στη σχετική μορφή συμπεριφοράς (συλλαμβάνουν, καταδικάζουν, φυλακίζουν, στιγματίζουν). Επομένως, η επίσημη καταγραφή μιας περίπτωσης συμπίπτει με τη γένεση ενός εγκληματία ή ενός αποκλίνοντος.» (Σπινέλλη, 2005).

4.6. Σωφρονιστική στατιστική

Στα καταστήματα κράτησης της επικράτειας συμπληρώνονται: α) ατομικά στατιστικά δελτία για τους ενήλικες κατάδικους και για τους ανήλικους τροφίμους των ιδρυμάτων αγωγής της χώρας. Να σημειώσουμε στο σημείο αυτό ότι, σύμφωνα με την Κ.Δ. Σπινέλλη, και όπως παραθέτει στο βιβλίο της « Η μεθοδολογία της εγκληματολογίας», για τους ανήλικους οι οποίοι κρατούνται σε Ειδικά Καταστήματα Κράτησης Νέων ισχύει ότι και για τους ενήλικες. β) στατιστικοί πίνακες για τους υπόδικους και οφειλέτες χρεών.

Ατομικά στατιστικά δελτία συντάσσονται και για κάθε άτομο που εξέρχεται από τα καταστήματα αυτά. Τα σχετικά αυτά δελτία περιέχουν, εκτός από τα στοιχεία ταυτότητας του εξερχομένου, το είδος της εκτιόμενης ποινής, την πράξη για την οποία είχε καταδικαστεί και την ημερομηνία, καθώς και το λόγο εξόδου από τα καταστήματα κράτησης.

Παρόμοιο δελτίο συντάσσεται για κάθε ανήλικο που εισέρχεται σε ίδρυμα αγωγής ή εξέρχεται από αυτό. Στο στατιστικό δελτίο του ανηλικού αναγράφονται, εκτός από τα στοιχεία της ταυτότητάς του, ο χαρακτηρισμός του οικογενειακού περιβάλλοντος, η απασχόλησή του, το μορφωτικό του επίπεδο, η διάρκεια παραμονής στο ίδρυμα, η εκπαίδευσή του σε αυτό, ο λόγος εισόδου του στο ίδρυμα και εξόδου του από αυτό, και η προηγούμενη ποινική του κατάσταση.

«Στατιστικά δελτία συμπληρώνονται επίσης για όλους όσους βρίσκονται σε κάποιο σωφρονιστικό ή θεραπευτικό κατάστημα ή ίδρυμα την 31^η Δεκεμβρίου κάθε έτους. Με βάση τα στοιχεία αυτά καταρτίζεται η σωφρονιστική στατιστική, η οποία περιέχει πληροφορίες σχετικά με:

- το σύνολο των καταδίκων ή υποδίκων ενηλίκων και ανηλίκων κ.λπ., οι οποίοι έχουν κρατηθεί κατά τη διάρκεια ενός έτους σε όλες τις φυλακές, σωφρονιστικά καταστήματα, θεραπευτικά ιδρύματα, ψυχιατρεία κρατουμένων και ιδρύματα αγωγής της χώρας,
- κρατούμενους (κατάδικους, υπόδικους για χρέη κ.λπ.), σε μία συγκεκριμένη μέρα,
- τους ενήλικους καταδίκους,
- τους ανήλικους καταδίκους (ποινικό σωφρονισμό),
- τους εγκληματίες στους οποίους έχουν επιβληθεί μέτρα ασφαλείας,
- τους ανήλικους τροφίμους ιδρυμάτων αγωγής,

- τους αλλοδαπούς καταδίκους,
- τους υποδίκους, καθώς και τους κρατούμενους για χρέη»
(Σπινέλλη, 2005).

Κεφάλαιο V : Μεθοδολογία διπλωματικής εργασίας

5.1. Διαδικασία ανασκόπησης

Στη συγκεκριμένη διπλωματική εργασία αναλύονται στοιχεία από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) όπως είναι το φύλο, η ηλικία, η υπηκοότητα, η εκπαίδευση, η οικογενειακή κατάσταση των κρατουμένων, η εθνικότητα, ο τόπος κατοικίας και η σχέση των κρατουμένων με τα ναρκωτικά, ενώ παράλληλα πραγματοποιήθηκε μια βιβλιογραφική ανασκόπηση όσον αφορά στα χαρακτηριστικά των κρατουμένων στα ελληνικά σωφρονιστικά καταστήματα.

Αρχικά, ασχοληθήκαμε με τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, με σκοπό να συσχετίσουμε και να ερμηνεύσουμε τα στοιχεία που προμηθευτήκαμε. Τα στοιχεία αυτά αναζητήθηκαν σε σχετικά επιστημονικά συγγράμματα και περιοδικά, σε πρακτικά σεμιναρίων και ετήσιες εκθέσεις σχετικών φορέων, σε πιστοποιημένες ιστοσελίδες στο διαδίκτυο και στην ΕΛ.ΣΤΑΤ. Στην προσπάθεια να επιτευχθεί μία πιο σφαιρική καταγραφή των χαρακτηριστικών των κρατουμένων, χρησιμοποιήθηκαν πηγές από ελληνική και ξένη βιβλιογραφία, ώστε να αποσαφηνιστούν κάποια ιδιαίτερα στοιχεία της ελληνικής πραγματικότητας στο χώρο του σωφρονισμού. Οι πηγές από ξένα σωφρονιστικά συστήματα, όμως, ήταν λιγοστές, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα ως προς τη σύγκριση ελληνικής και ξένης κατάστασης στις φυλακές. .

Το πρακτικό κομμάτι της εργασίας μας αποτελούν η ανάλυση των πινάκων της Ελληνικής Στατιστικής Εταιρείας που αφορούν τους τομείς που προαναφέραμε (φύλο, ηλικία κ.α.) και τα στοιχεία που αυτοί παρουσιάζουν. Διαμορφώνοντας, αρχικά, τους πίνακες με τρόπο τέτοιο, ώστε να γίνονται πιο ευανάγνωστοι (κυρίως με τον υπολογισμό των αντίστοιχων ποσοστών) για κάθε ενδιαφερόμενο. Προκειμένου να πετύχουμε την οπτικοποίηση αυτών των δεδομένων καταφύγαμε και στη δημιουργία αντίστοιχων γραφημάτων. Τα εν λόγω στοιχεία συγκεντρώθηκαν από το ερωτηματολόγιο, το οποίο απαντήθηκε από κρατουμένους σωφρονιστικών ιδρυμάτων στο νομό Αττικής, για την Ελληνική Στατιστική Αρχή, κατά το έτος 2011. Το ερωτηματολόγιο αποτελεί ένα ευρέως διαδεδομένο και εύχρηστο εργαλείο για την συλλογή αριθμητικών δεδομένων.

5.2. Κόστος και χρόνος της εργασίας

Η παρούσα διπλωματική πραγματοποιήθηκε χωρίς ιδιαίτερο κόστος, διότι βασίστηκε σε στοιχεία που προμηθευτήκαμε από την Ελληνική Στατιστική Αρχή. Αυτό συνέβη, γιατί σκοπός μας ήταν να κάνουμε μια διερεύνηση και μια συσχέτιση αυτών των στοιχείων. Επομένως, εφόσον τα στοιχεία αυτά ήταν εξασφαλισμένα, δεν χρειάστηκε καμία περαιτέρω προσπάθεια συλλογής δεδομένων, με κανένα ειδικό εργαλείο, όπως για παράδειγμα μια συνέντευξη ή κάποιο ερωτηματολόγιο. Ο χρόνος ο οποίος απαιτήθηκε για την ολοκλήρωση της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, της επεξεργασίας των στοιχείων, τα οποία συλλέχθηκαν από την Ελληνική Στατιστική Αρχή, αλλά και της σύγκρισης των δύο αυτών μεταξύ τους, ήταν σημαντικός, έτσι

ώστε η παρούσα εργασία να βρίσκεται σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο για την παρουσίασή της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI: Αποτελέσματα και συμπεράσματα ανασκόπησης

6.1. Πίνακες- Γραφήματα- Επεξηγήσεις Πινάκων

6.1.1. Φύλο κρατουμένων

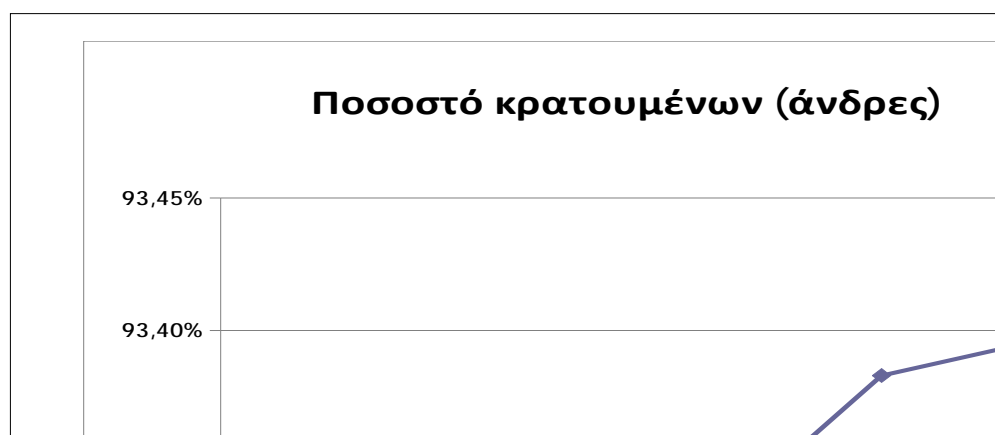
Ο πίνακας που ακολουθεί αναφέρεται στο φύλο των κρατουμένων, σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από την Ελληνική Στατιστική Αρχή για το 2011. Ακόμα, συγκρίνει το φύλο των κρατουμένων σε σχέση με το είδος των εγκλημάτων τα οποία διαπράττουν.

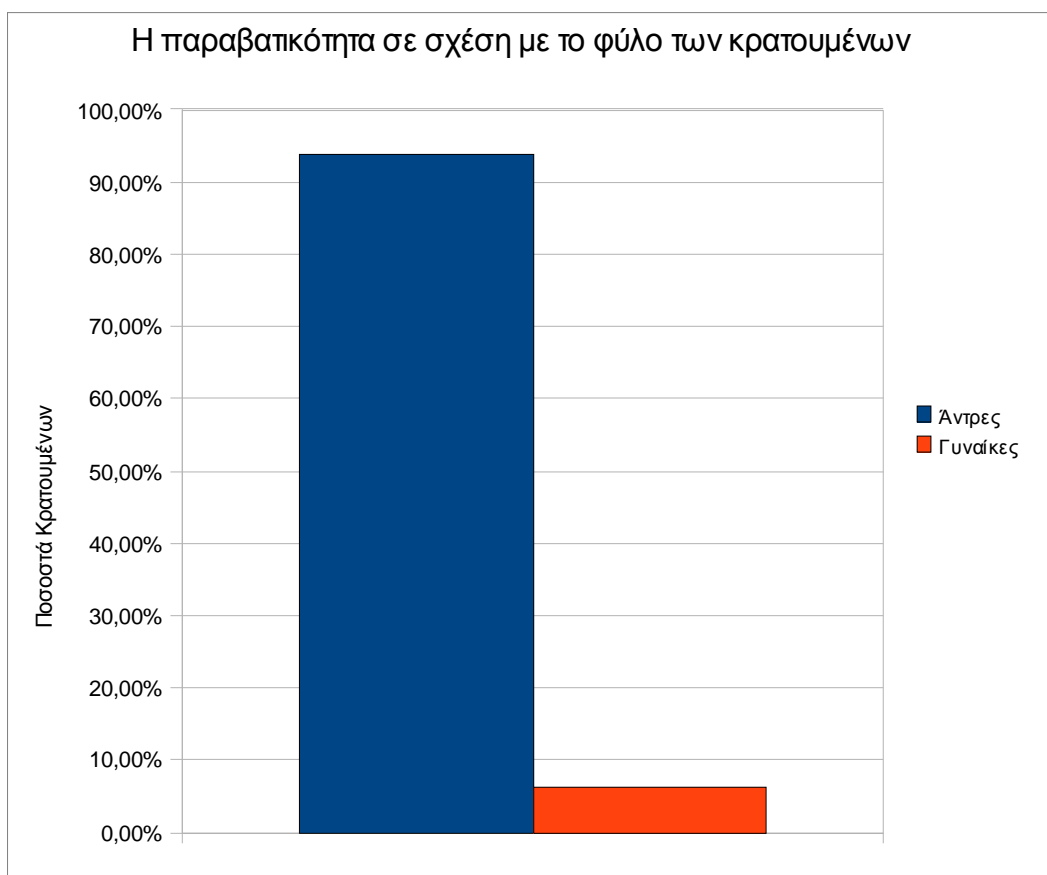
Όπως εμφανίζεται από τον παρακάτω πίνακα, τον οποίο έχουμε επεξεργαστεί σύμφωνα με τα δεδομένα που προέρχονται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή, οι άντρες κατέχουν την συντριπτική πλειοψηφία στην εγκληματικότητα. Ο πίνακας που ακολουθεί φανερώνει ότι το ποσοστό των κρατουμένων αντρών ξεπερνάει το 90% του συνολικού αριθμού των κρατουμένων.

Φύλο Κρατουμένων		
Άνδρες	13090	93,7 %
Γυναίκες	874	6,3 %

Πίνακας 1 Στοιχεία Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας για το 2011

Οι ανισότητες οι οποίες επικρατούν γενικότερα μεταξύ των αντρών και των γυναικών στην κοινωνία, έστω και εάν με το πέρασμα των χρόνων έχουν μειωθεί, εμφανίζονται πολύ χαρακτηριστικά στον τομέα του εγκλήματος. Οι άντρες εμφανίζονται να κατέχουν την πρώτη θέση ακόμα και στον τομέα του εγκλήματος, καθώς εγκληματούν σε μεγαλύτερο βαθμό από τις γυναίκες.

Παρατηρούμε πως από το 2002 έως το 2005 υπάρχουν μικρές διακυμάνσεις στο ποσοστό των κρατουμένων ανά φύλο. Σε γενικές γραμμές το ποσοστό γυναικών

κυμαίνεται από 6,6% έως 6,7% ενώ οι το ποσοστό αντρών είναι μεταξύ 93,25% έως 93,4%.

Το γεγονός ότι οι άντρες εγκληματούν σε μεγαλύτερο βαθμό υποστηρίζει και ο Hurst (1998), καθώς αναφέρει ότι η κοινωνία λόγω των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων, τις οποίες διαιωνίζει αρχίζοντας από τα στενά πλαίσια της οικογένειας, διευκολύνει τους άντρες να εγκληματήσουν. Στις γυναίκες δεν παρουσιάζονται οι ίδιες ευκαιρίες να εμπλακούν σε εγκληματικές πράξεις, καθώς σε μεγάλο βαθμό δεν έρχονται αντιμέτωπες με προβλήματα όπως η ανεργία και οι άθλιες συνθήκες εργασίας τα οποία αντιμετωπίζουν οι άντρες “προστάτες” ενός σπιτιού. Οι γυναίκες μέσα στην κοινωνία, παρά το γεγονός ότι αρχίζουν όλο και περισσότερο να εισέρχονται στην αγορά εργασίας δεν παύουν να ασχολούνται με την φροντίδα των οικογενειών τους είτε με των ρόλο τους ως σύζυγοι, είτε ως μητέρες, είτε ως αδερφές.

Επιπρόσθετα, όπως εμφανίζεται τόσο στον πίνακα της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας αλλά όπως αναφέρει και ο Hurst (1998), οι άντρες παρουσιάζονται να εγκληματούν σε μεγαλύτερο βαθμό σε σύγκριση με τις γυναίκες, παρακινημένοι από ποικίλες αιτίες. Παρόλα αυτά οι άντρες εμφανίζονται να κατέχουν ένα πολύ σημαντικό πλεονέκτημα. Το πλεονέκτημα αυτό των αντρών, πηγάζει από την ίδια την φύση τους, καθώς κατέχουν μεγαλύτερη σωματική δύναμη σε σχέση με τις γυναίκες. Ο παράγοντας αυτός είναι κάτι το αξιοσημείωτο, καθώς τους παρέχει όχι μόνο την δυνατότητα, αλλά και την ευκαιρία να εμπλακούν πιο εύκολα σε σοβαρότερες εγκληματικές πράξεις. Ορισμένες από αυτές τις εγκληματικές πράξεις ενδέχεται να είναι είτε ληστείες είτε ξυλοδαρμοί είτε ακόμα και βιασμοί.

Σε αντίθεση με τους άντρες, οι γυναίκες εμφανίζονται να κατέχουν ένα πολύ μικρότερο ποσοστό στην εγκληματικότητα. Το ποσοστό αυτό των γυναικών οι οποίες εμφανίζονται να εγκληματούν σύμφωνα με τα δεδομένα τα οποία συλλέχθηκαν και καταγράφηκαν από την Ελληνική Στατιστική Αρχή, μόλις που αγγίζει το 7% του συνολικού αριθμού των κρατουμένων.

Τα στοιχεία τα οποία απορρέουν από την Ελληνική Στατιστική Αρχή τα οποία δείχνουν πως ένα μικρό ποσοστό των κρατουμένων είναι γυναίκες, συμβαδίζουν και με αυτά τα οποία υποστηρίζει και ο Hurst (1998), ο οποίος αναφέρει πως οι γυναίκες εγκληματούν σε εμφανώς μικρότερο βαθμό, καθώς είναι εκείνες οι οποίες παίρνουν τα λιγότερα ρίσκα και εκείνες οι οποίες κατέχουν τον μικρότερο έλεγχο μέσα στις οικογένειες. Με αυτόν τον τρόπο όχι μόνο εγκληματούν σε μικρότερο βαθμό, αλλά εκτός αυτού και τα αδικήματα, τα οποία διαπράττουν, εμφανίζονται να είναι λιγότερο σοβαρά από εκείνα των ανδρών.

Σύμφωνα με τον Hurst (1998) οι γυναίκες από πολύ νεαρή ηλικία και ήδη μέσα από τα πλαίσια της οικογένειας διαθέτουν λιγότερες ελευθερίες. Επίσης, σε πολλές περιπτώσεις μαθαίνουν πως κατέχουν μια πιο χαμηλή θέση όχι μόνο στην οικογένεια αλλά και στην κοινωνία γενικότερα, σε σχέση με εκείνη των αντρών. Με αυτόν τον τρόπο οι ανισότητες επεκτείνονται και στον τομέα του εγκλήματος, όπως δείχνουν και τα αποτελέσματα του πίνακα της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας με τις γυναίκες να κατέχουν ένα ελάχιστο ποσοστό στο έγκλημα.

Πιο συγκεκριμένα, και σε ότι αφορά στα είδη των εγκληματικών πράξεων που υποκύπτουν άνδρες και γυναίκες, παρατηρείται ότι οι άνδρες κατέχουν το 100% της εγκληματικότητας στους βιασμούς, στις προσβολές κατά της πολιτειακής εξουσίας,

στις αποδράσεις και στην καλλιέργεια και παραγωγή ναρκωτικών ουσιών. Μεγάλα ποσοστά, επίσης, παρουσιάζουν οι άνδρες σε εγκληματικές πράξεις, όπως η λαθραία είσοδος και έξοδος αλλοδαπών, η εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών ουσιών, παραβάσεις ειδικών ποινικών νόμων, στις ληστείες και τις κλοπές, σε εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, σε εγκλήματα κατά των ηθών, σε σωματικές βλάβες, απόπειρες ανθρωποκτονίας και πλαστογραφίες, με ποσοστά να κυμαίνονται από 90-95%, ενώ το υπόλοιπο 5-10% σε αυτού του είδους τις εγκληματικές πράξεις ανήκει στις γυναίκες. Από την άλλη, οι γυναίκες, όπως παρατηρούμε στους πίνακες, εμφανίζονται πιο επιρρεπείς σε εγκλήματα όπως είναι η μαστροπεία, με ποσοστό περίπου 30%, στις απάτες και τα εγκλήματα κατά περιουσιακών δικαιών, με ποσοστό γύρω στο 14%, στην επαιτεία και αλητεία, με 20% ποσοστό, ενώ το συντριπτικό ποσοστό που κυμαίνεται στο 40% εμφανίζεται στις παραβάσεις της περί Δημόσιας Υγείας Νομοθεσίας.

Σε ότι αφορά τις ποινές των δύο φύλων, παρατηρούμε ότι και σε αυτό τον τομέα οι άνδρες κατέχουν την πλειοψηφία ποσοστών σε όλα τα είδη ποινών. Συγκεκριμένα, οι πιο συνηθισμένες ποινές για τους άνδρες είναι από 3 έτη και άνω, με ποσοστό περίπου 93% και η πρόσκαιρη κάθειρξη με ποσοστό περίπου 97%. Για τις γυναίκες οι πιο συνηθισμένες ποινές είναι από ένα έως έξι μήνες με ποσοστό περίπου 50% και από έξι έως 12 μήνες με ποσοστό περίπου 30%. Επίσης, από τους πίνακες της Ελληνικής Στατιστικής Εταιρείας παρατηρούμε ότι οι άνδρες εγκληματούν σε όλες τις ηλικίες με ποσοστό περίπου 94% συγκριτικά με τις γυναίκες που εμφανίζουν μεγαλύτερη εγκληματικότητα από 14-18 ετών με ένα ποσοστό 8,18% και από σαράντα ετών και άνω με ένα ποσοστό 8,50%.

Κατηγορίες αδικημάτων	Φύλο	Σύνολο κρατουμέν ων κατά τη διάρκεια του έτους	Φυλάκιση								Δε δήλωσαν
			Μέχρι ενός μήνός	1-6 μήνες	6-12 μήνες	1-3 έτη	3 έτη και πάνω	Προσκαίρ η κάθειρξη	Ισόβεια κάθειρξη	Ποινικό ς σωφρο νισμός	
Σύνολο		13964	58	1452	1033	1916	2746	5851	828	80	0
	A	93,74 %	89,66 %	91,60 %	91,48 %	90,34 %	94,25 %	95,33 %	95,53 %	93,75 %	0,00 %
	Θ	6,26 %	10,34 %	8,40 %	8,52 %	9,66 %	5,75 %	4,67 %	4,47 %	6,25 %	0,00 %
Προσβολές κατά της πολιτειακής εξουσίας		53	0	14	4	27	5	1	0	2	0
	A	100,00 %	0,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	0,00 %	100,00 %	0,00 %
	Θ	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Απόδραση κρατουμένου		17	0	13	1	2	1	0	0	0	0
	A	100,00 %	0,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
	Θ	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Εγκλήματα περί τα υπομνήματα		299	2	22	31	59	64	117	4	0	0
	A	89,63 %	100,00 %	95,45 %	93,55 %	81,36 %	87,50 %	92,31 %	100,00 %	0,00 %	0,00 %
	Θ	10,37 %	0,00 %	4,55 %	6,45 %	18,64 %	12,50 %	7,69 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Πλαστογραφία		233	1	10	12	40	58	109	3	0	0
	A	90,99 %	100,00 %	90,00 %	91,67 %	87,50 %	86,21 %	94,50 %	100,00 %	0,00 %	0,00 %
	Θ	9,01 %	0,00 %	10,00 %	8,33 %	12,50 %	13,79 %	5,50 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Εγκλήματα κατά της ζωής		872	0	0	2	11	24	403	427	5	0
	A	95,53 %	0,00 %	0,00 %	100,00 %	90,91 %	100,00 %	96,03 %	94,85 %	100,00 %	0,00 %
	Θ	4,47 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	9,09 %	0,00 %	3,97 %	5,15 %	0,00 %	0,00 %

Ανθρωποκτονία εκ προθέσεως		669	0	0	0	0	0	248	416	5	0
	A	94,62 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	93,95 %	94,95 %	100,00 %	0,00 %
	Θ	5,38 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	6,05 %	5,05 %	0,00 %	0,00 %
Απόπειρα ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως		172	0	0	0	1	12	148	11	0	0
	A	99,42 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	90,91 %	0,00 %	0,00 %
	Θ	0,58 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	9,09 %	0,00 %	0,00 %
Σωματικές βλάβες		230	4	33	28	84	39	40	1	1	0
	A	97,39 %	100,00 %	93,94 %	100,00 %	97,62 %	94,87 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	0,00 %
	Θ	2,61 %	0,00 %	6,06 %	0,00 %	2,38 %	5,13 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Επικίνδυνη σωματική βλάβη		74	3	4	8	40	15	3	0	1	0
	A	97,30 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	97,50 %	93,33 %	100,00 %	0,00 %	100,00 %	0,00 %
	Θ	2,70 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	2,50 %	6,67 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Εγκλήματα κατά των ηθών		373	1	5	9	27	42	277	9	3	0
	A	92,49 %	100,00 %	40,00 %	55,56 %	77,78 %	95,24 %	95,31 %	100,00 %	100,00 %	0,00 %
	Θ	7,51 %	0,00 %	60,00 %	44,44 %	22,22 %	4,76 %	4,69 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Βιασμός		155	0	1	1	4	12	125	9	3	0
	A	100,00 %	0,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	0,00 %
	Θ	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Μαστροπεία		46	1	0	1	18	12	14	0	0	0
	A	71,74 %	100,00 %	0,00 %	0,00 %	66,67 %	83,33 %	71,43 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
	Θ	28,26 %	0,00 %	0,00 %	100,00 %	33,33 %	16,67 %	28,57 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας		3245	6	216	367	599	591	1398	22	46	0
	A	95,35 %	83,33 %	94,91 %	92,37 %	91,82 %	95,09 %	97,71 %	95,45 %	100,00 %	0,00 %
	Θ	4,65 %	16,67 %	5,09 %	7,63 %	8,18 %	4,91 %	2,29 %	4,55 %	0,00 %	0,00 %
Κλοπές πάσης φύσεως		2263	5	200	346	539	393	740	3	37	0
	A	94,74 %	100,00 %	95,50 %	92,20 %	92,21 %	94,15 %	97,57 %	100,00 %	100,00 %	0,00 %
	Θ	5,26 %	0,00 %	4,50 %	7,80 %	7,79 %	5,85 %	2,43 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %

Ληστεία		832	0	0	0	22	170	616	15	9	0
	A	98,20 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	86,36 %	98,24 %	98,70 %	93,33 %	100,00 %	0,00 %
	Θ	1,80 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	13,64 %	1,76 %	1,30 %	6,67 %	0,00 %	0,00 %
Εγκλήματα κατά περιουσιακών δικαίων		293	0	6	17	57	84	128	1	0	0
	A	87,03 %	0,00 %	83,33 %	100,00 %	80,70 %	86,90 %	88,28 %	100,00 %	0,00 %	0,00 %
	Θ	12,97 %	0,00 %	16,67 %	0,00 %	19,30 %	13,10 %	11,72 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Απάτη		236	0	2	12	40	70	111	1	0	0
	A	86,86 %	0,00 %	50,00 %	100,00 %	82,50 %	84,29 %	89,19 %	100,00 %	0,00 %	0,00 %
	Θ	13,14 %	0,00 %	50,00 %	0,00 %	17,50 %	15,71 %	10,81 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος		24	0	2	3	7	6	6	0	0	0
	A	87,50 %	0,00 %	100,00 %	100,00 %	71,43 %	100,00 %	83,33 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
	Θ	12,50 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	28,57 %	0,00 %	16,67 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Επαιτεία και αλητεία		11	4	7	0	0	0	0	0	0	0
	A	81,82 %	100,00 %	71,43 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
	Θ	18,18 %	0,00 %	28,57 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Παραβάσεις ειδικών ποινικών νόμων		8122	35	1090	518	965	1826	3313	354	21	0
	A	93,72 %	97,14 %	92,75 %	91,51 %	90,57 %	94,69 %	94,60 %	96,05 %	76,19 %	0,00 %
	Θ	6,28 %	2,86 %	7,25 %	8,49 %	9,43 %	5,31 %	5,40 %	3,95 %	23,81 %	0,00 %
Παραβάσεις της περί Δημόσιας Υγείας Νομοθεσίας		15	1	11	1	2	0	0	0	0	0
	A	60,00 %	100,00 %	45,45 %	100,00 %	100,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
	Θ	40,00 %	0,00 %	54,55 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %

Χρήση ναρκωτικών ουσιών - κατοχή η καλλιέργεια μικροποσότητας προς ιδίαν χρήση											
		179	3	109	59	8	0	0	0	0	0
	A	90,50 %	100,00 %	90,83 %	88,14 %	100,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
	Θ	9,50 %	0,00 %	9,17 %	11,86 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Εμπορία- διακίνηση ναρκωτικών ουσιών											
		2252	0	0	0	1	29	1875	340	7	0
	A	94,40 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	100,00 %	100,00 %	94,08 %	95,88 %	85,71 %	0,00 %
	Θ	5,60 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	5,92 %	4,12 %	14,29 %	0,00 %
Καλλιέργεια - παραγωγή ναρκωτικών ουσιών											
		26	0	0	0	2	10	11	2	1	0
	A	100,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	0,00 %
	Θ	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Λαθραία είσοδος- έξοδος- παραμονή αλλοδαπών											
		1203	16	544	246	230	147	19	0	1	0
	A	92,19 %	93,75 %	94,30 %	89,43 %	86,09 %	97,96 %	94,74 %	0,00 %	100,00 %	0,00 %
	Θ	7,81 %	6,25 %	5,70 %	10,57 %	13,91 %	2,04 %	5,26 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Εμπορία - διακίνηση ναρκωτικών ουσιών από χρηστ ες											
		2270	2	4	3	159	871	1222	0	9	0
	A	93,26 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	86,79 %	92,65 %	94,60 %	0,00 %	77,78 %	0,00 %
	Θ	6,74 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	13,21 %	7,35 %	5,40 %	0,00 %	22,22 %	0,00 %
Λοιπά αδικήματα											
		466	6	59	57	87	71	174	10	2	0
	A	85,19 %	33,33 %	61,02 %	82,46 %	83,91 %	87,32 %	94,83 %	100,00 %	100,00 %	0,00 %
	Θ	14,81 %	66,67 %	38,98 %	17,54 %	16,09 %	12,68 %	5,17 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %

Κατάδικοι	Φύλο	Κρατούμενοι κατά την διάρκεια του έτους		Από αυτούς :							
				Αποφυλακίσθηκαν		Απεβίωσαν		Απέδρασαν		Παρέμειναν κατά τη λήξη του έτους	
		Κατάδικοι και Υπόδικοι	Κατάδικοι	Κατάδικοι και Υπόδικοι	Κατάδικοι	Κατάδικοι και Υπόδικοι	Κατάδικοι	Κατάδικοι και Υπόδικοι	Κατάδικοι	Κατάδικοι και Υπόδικοι	Κατάδικοι
ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑ											
14-18 ετών		159	108	89	73	0	0	0	0	70	35

	A	91,82 %	92,59 %	93,26 %	95,89 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	90,00 %	85,71 %
	Θ	8,18 %	7,41 %	6,74 %	4,11 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	10,00 %	14,29 %
19-21 ετών		931	569	484	371	0	0	1	1	446	197
	A	94,31 %	96,31 %	95,25 %	97,04 %	0,00 %	0,00 %	100,00 %	100,00 %	93,27 %	94,92 %
	Θ	5,69 %	3,69 %	4,75 %	2,96 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	6,73 %	5,08 %
22-29 ετών		6100	4351	2503	1819	12	9	7	7	3578	2516
	A	93,87 %	95,38 %	92,49 %	94,23 %	91,67 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	94,83 %	96,18 %
	Θ	6,13 %	4,62 %	7,51 %	5,77 %	8,33 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	5,17 %	3,82 %
30-39 ετών		5717	4317	2302	1732	5	4	16	16	3394	2565
	A	93,30 %	93,88 %	90,96 %	91,28 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	94,84 %	95,59 %
	Θ	6,70 %	6,12 %	9,04 %	8,72 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	5,16 %	4,41 %
40-49 ετών		3455	2680	1406	1063	10	7	3	3	2036	1607
	A	91,35 %	91,94 %	88,76 %	89,09 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	93,07 %	93,78 %
	Θ	8,65 %	8,06 %	11,24 %	10,91 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	6,93 %	6,22 %
50-59 ετών		1645	1330	712	575	6	5	7	7	920	743
	A	91,00 %	91,50 %	88,20 %	89,57 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	93,04 %	92,87 %
	Θ	9,00 %	8,50 %	11,80 %	10,43 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	6,96 %	7,13 %
60 και άνω		759	609	336	266	3	2	0	0	420	341
	A	91,70 %	91,63 %	88,69 %	88,72 %	100,00 %	100,00 %	0,00 %	0,00 %	94,05 %	93,84 %
	Θ	8,30 %	8,37 %	11,31 %	11,28 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	5,95 %	6,16 %

6.1.2. Τόπος κατοικίας κρατουμένων

Ο πίνακας που ακολουθεί διαπραγματεύεται τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας για τον τόπο κατοικίας των κρατουμένων. Αναλύει την αλληλεπίδραση η οποία ενδέχεται να υπάρχει μεταξύ της αστικότητας της περιοχής στην οποία διαμένουν οι κρατούμενοι σε συνάρτηση με τα εγκλήματα τα οποία εμφανίζονται αυτοί να διαπράττουν. Εάν, δηλαδή, οι κρατούμενοι διαμένουν είτε σε αστικές, είτε σε ημιαστικές, είτε σε αγροτικές περιοχές και την σοβαρότητα των εγκληματικών πράξεων στις οποίες αυτοί έχουν εμπλακεί.

Όπως προκύπτει και μέσω του πίνακα και σύμφωνα με τις απαντήσεις τις οποίες έδωσαν οι κρατούμενοι, το μεγαλύτερο ποσοστό των κρατουμένων (82%) εμφανίζεται να κατοικεί σε αστικές περιοχές. Ένα αρκετά μικρότερο ποσοστό της τάξης του 11% διαμένει σε ημιαστικές περιοχές ενώ ένα εμφανώς μειωμένο ποσοστό των κρατουμένων (6%) εμφανίζεται να κατοικεί σε αγροτικές περιοχές.

Ο βαθμός αστικοποίησης διαδραματίζει έναν άκρως σημαντικό ρόλο στην παρουσία της εγκληματικότητας. Οι άνθρωποι τείνουν να αποξενώνονται όλο και περισσότερο στις σύγχρονες κοινωνίες και τις μεγαλουπόλεις. Το αποτέλεσμα αυτής της αποξένωσης την οποία βιώνουν καθημερινά, είναι τα άτομα να μην κοινωνικοποιούνται στον απαραίτητο βαθμό, όπως άλλωστε αναφέρει και ο Αναστασιάδης (1993). Είναι αξιοσημείωτο ότι η δημιουργία μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας κάνει τα άτομα πιο ανθεκτικά στο έγκλημα. Λόγω της απομόνωσης, όμως, η δημιουργία αυτής της ολοκληρωμένης προσωπικότητας γίνεται όλο και δυσκολότερη με αποτέλεσμα τα άτομα να παρουσιάζονται πιο επιρρεπείς στο έγκλημα.

Ακόμα τα στοιχεία του πίνακα συμπίπτουν με όσα αναφέρει ο Αναστασιάδης (1993), ο οποίος θεωρεί πως το έγκλημα ανθίζει στις αστικές περιοχές, καθώς τα άτομα στις μεγαλουπόλεις μαθαίνουν να αδιαφορούν για τους συμπολίτες τους και να ενδιαφέρονται μόνο για τους ίδιους. Σε μια άκρως εγωιστική κοινωνία τα άτομα οδηγούνται ευκολότερα σε εγκληματικές πράξεις θέλοντας να αποκτήσουν όσα επιθυμούν, καθώς δεν αναλογίζονται τις βλάβες τις οποίες ενδέχεται να προκαλέσουν σε άλλους ανθρώπους.

Επιπρόσθετα, ο Hurst (1998) επισημαίνει ότι σημαντικό ρόλο διαδραματίζει όχι μόνο ο τόπος κατοικίας, αλλά το γεγονός ότι σε ορισμένες περιπτώσεις ενδέχεται να μην υπάρχει. Παρόλα αυτά αναφέρει ότι το άγχος το οποίο κυριαρχεί στις σύγχρονες κοινωνίες σε συνδυασμό με την απομόνωση οδηγούν στη δημιουργία αντικοινωνικών ανθρώπων οι οποίοι εμφανίζονται πολύ πιο επιρρεπείς στο έγκλημα σε σχέση με τα άτομα που είναι ολοκληρωμένα ως προσωπικότητες.

Σε αυτό το σημείο είναι απαραίτητο να αναφερθεί πως τα σοβαρότερα εγκλήματα των κρατουμένων, όπως εμφανίζεται άλλωστε και μέσω του πίνακα, διαπράττονται στις αστικές περιοχές. Το γεγονός αυτό επέρχεται ως αποτέλεσμα, διότι γενικότερα το μεγαλύτερο μέρος των εγκληματικών πράξεων τείνουν να διαπράττονται σε αστικές περιοχές. Με αυτόν τον τρόπο μέσα σε αυτό το μεγάλο ποσοστό εμφανίζεται και η πλειοψηφία των σοβαρότερων εγκλημάτων.

Όπως προαναφέρθηκε, μόνο 10,8% των κρατουμένων κατοικούν σε ημιαστικές περιοχές. Από τα αποτελέσματα τα οποία απορρέουν γίνεται κατανοητό πως όσο μικρότερος είναι ο βαθμός αστικοποίησης τόσο πιο κοντά βρίσκονται οι άνθρωποι μεταξύ τους, δεδομένα τα οποία συμβαδίζουν με όσα υποστηρίζει και ο Αναστασιάδης (1993). Στις δεμένες κοινότητες οι συμπολίτες βοηθούν ο ένας τον άλλο. Αποτέλεσμα αυτής της αλληλοβοήθειας και του ενδιαφέροντος μεταξύ των πολιτών είναι η φανερή μείωση της εγκληματικότητας. Σύμφωνα και με τον Αναστασιάδη (1993), όταν το άτομο σκέφτεται σε συλλογικό επίπεδο και όχι μόνο για το πως θα έχει το ίδιο ορισμένες ευκολίες τότε γίνεται πιο δύσκολο αυτό το άτομο να στραφεί στο έγκλημα.

Οι αγροτικές περιοχές καταλαμβάνουν μια ακόμα χαμηλότερη θέση στον πίνακα. Οι κρατούμενοι οι οποίοι διαμένουν μόνιμα σε αγροτικές περιοχές αντιπροσωπεύουν ένα πολύ μικρότερο ποσοστό, καθώς στις αγροτικές κοινωνίες επικρατεί μια διαφορετική νοοτροπία. Στις αγροτικές περιοχές όχι μόνο όλοι γνωρίζονται μεταξύ τους, αλλά και αλληλοβοηθούνται.

Από τον πίνακα είναι επίσης εμφανές πως το μεγαλύτερο ποσοστό των εγκλημάτων είναι η παράβαση των ποινικών νόμων το οποίο αντιστοιχεί σε περίπου 50% όλων των εγκλημάτων. Επίσης αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως το αμέσως μεγαλύτερο ποσοστό εγκλημάτων διαπράττονται από χρήστες ναρκωτικών σχετικά με την εμπορία και διακίνηση ουσιών, ενώ ακριβώς το ίδιο έγκλημα από μη χρήστες αποτελεί μόνο 10% των περιπτώσεων. Τέλος, τα εγκλήματα με τη μικρότερη συχνότητα είναι η απόδραση κρατουμένων, καθώς και η παράβαση νόμων περί δημόσιας υγείας.

Αν επικεντρωθούμε τώρα στα εγκλήματα ως προς τις περιοχές που διαπράττονται, παρατηρούμε το αναμενόμενο, δηλαδή πως οι αγροτικές περιοχές εμφανίζουν ένα αρκετά μικρό ποσοστό των εγκλημάτων, συνεισφέροντας μόλις 8,21% στο σύνολο των κατάδικων και υπόδικων. Τα μισά εγκλήματα αφορούν κυρίως στην παράβαση ειδικών ποινικών νόμων και ένα τέταρτο από τα εγκλήματα που βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές, περιέργως, έχουν σχέση με τη διακίνηση ναρκωτικών από χρήστες ουσιών. Το σύνολο των κρατουμένων που προέρχονται από ημιαστικές περιοχές είναι περίπου 11%, δηλαδή δε διαφέρει και πολύ από αυτούς που προέρχονται από τις αγροτικές περιοχές και πάλι οι μισές παραβάσεις έχουν να κάνουν, όπως και στις αγροτικές περιοχές, με παραβάσεις ειδικών νόμων, ενώ το ποσοστό των κρατουμένων που οφείλεται σε διακίνηση ναρκωτικών είναι ελάχιστα μικρότερο από αυτών που προέρχονται από αγροτικές περιοχές. Τελικά, συμπεραίνουμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό των κρατουμένων προέρχεται από την αστική ζώνη, με σχεδόν όλα τα εγκλήματα να έχουν μεγαλύτερο ποσοστό.

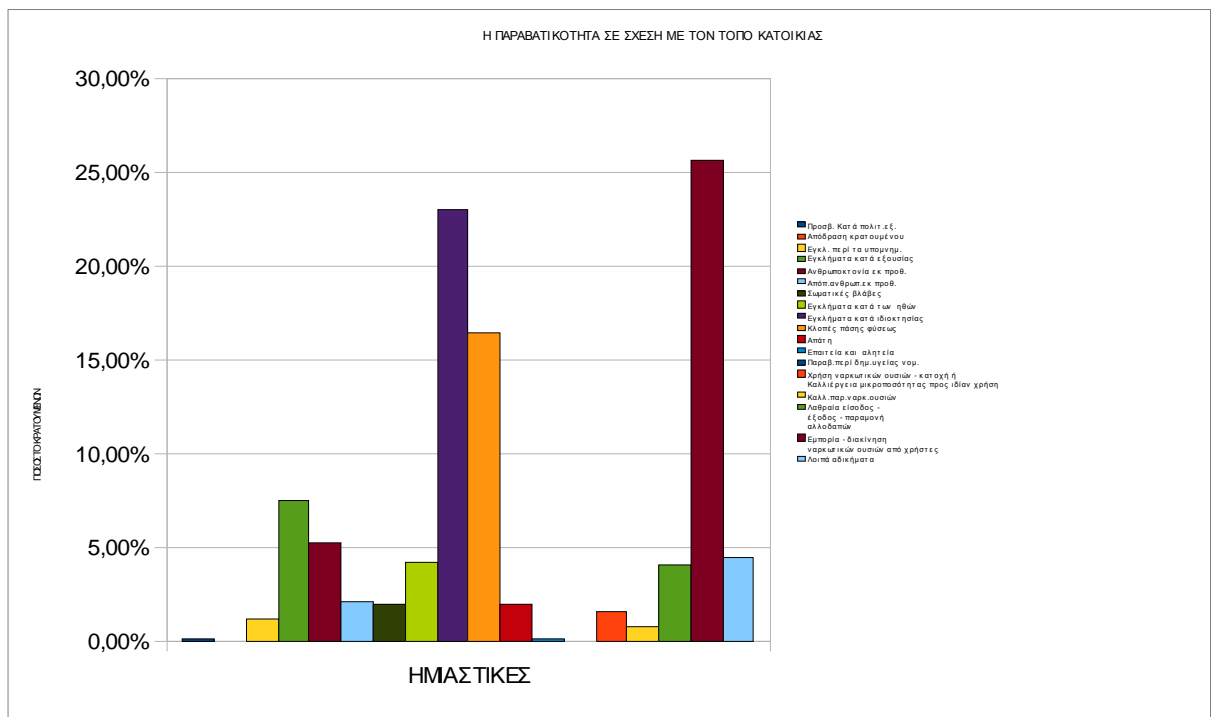
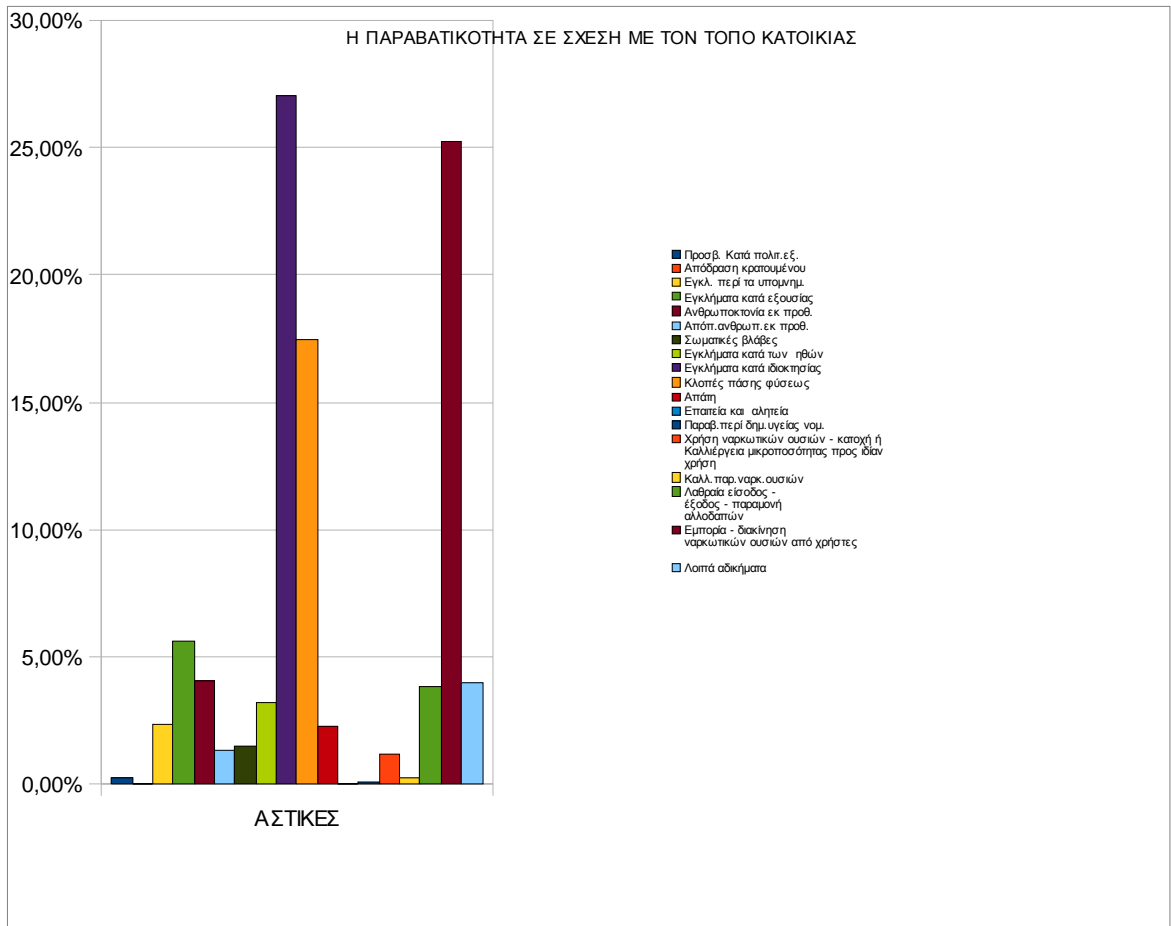
Ο πίνακας μας επιτρέπει να αναλογιστούμε, ίσως, για κάποιες πεπιοθήσεις που έχουμε για τις διάφορες περιοχές. Για παράδειγμα, στην επαρχία αναμένουμε το ποσοστό λαθραίας εισόδου να είναι μεγαλύτερο από την πόλη. Ωστόσο αυτό το ποσοστό αγγίζει μόλις το 0,21%, το οποίο είναι αρκετά μικρότερο, αν το συγκρίνουμε με το ποσοστό του 3% για τις αστικές περιοχές. Επίσης, στις αγροτικές περιοχές θα θεωρούσε κανείς πολύ πιο εύκολο να καλλιεργήσει κάποιος ναρκωτικά σε απομακρυσμένες και απόμερες περιοχές. Όντως, αν σκεφτούμε πως το συνολικό έγκλημα στις αγροτικές περιοχές είναι 8% και η διακίνηση ναρκωτικών από χρήστες

είναι 2% τότε αναλογικά είναι μεγάλο το ποσοστό για τις αγροτικές περιοχές. Αλλά ως προς το σύνολο όλων των εγκλημάτων, το ποσοστό είναι αρκετά μικρό.

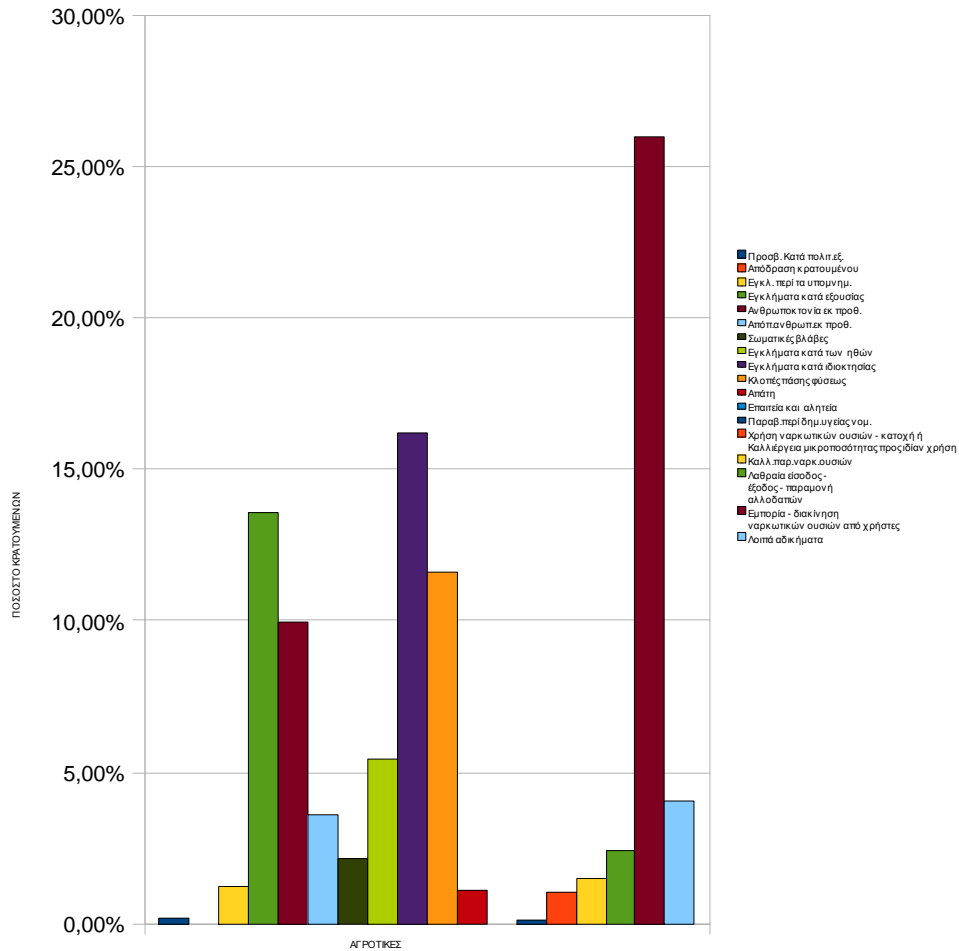
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ	ΒΑΘΜΟΣ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ					
	ΑΣΤΙΚΕΣ		ΗΜΙΑΣΤΙΚΕΣ		ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ	
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ
ΣΥΝΟΛΟ	12328	8958	1521	1047	1239	910
Προσβ. Κατά πολιτ.εξ.	34	32	1	1	2	2
Απόδραση κρατουμένου	6	5	0	0	0	0
Εγκλ. περί τα υπομνημ.	289	229	17	14	16	15
Πλαστογραφία	249	189	13	10	12	12
Εγκλήματα κατά εξουσίας	698	519	112	77	174	133
Ανθρωποκτονία εκ προθ.	502	397	79	61	127	103
Απόπ.ανθρωπ.εκ προθ.	168	95	31	14	46	29
Σωματικές βλάβες	182	158	30	25	27	27
Επικίνδυνη σωματική βλάβη	57	54	6	5	8	8
Εγκλήματα κατά των ηθών	402	250	63	39	69	44
Βιασμός	185	105	28	17	27	17
Μαστροπεία	47	37	4	1	3	2
Εγκλήματα κατά ιδιοκτησίας	3330	2415	346	239	207	155
Κλοπές πάσης φύσεως	2156	1644	248	185	148	114

Ληστεία	1044	657	77	39	42	26
Εγκλήματα κατά περιουσ. δικαίων	360	237	40	23	21	15
Απάτη	283	194	29	21	14	10
Αποδ.κ διάθ.προιοντ.εγκλημ.	19	18	0	0	2	2
Επαιτεία και αλητεία	6	6	1	1	0	0
Παραβ. Ειδικών ποιν.νόμων	6538	4796	843	587	671	490
Παραβ.περί δημ.υγείας νομ.	13	13	0	0	1	1
Χρήση ναρκωτικών ουσιών - κατοχή ή Καλλιέργεια μικροποσότητας προς ιδίαν χρήση	143	136	23	23	13	13
Εμπορία-διακίνηση ναρκωτικών ουσιών	1423	1295	174	149	139	129
Καλλ.παρ.ναρκ.ουσιών	37	15	11	0	19	8
Λαθραία είσοδος - έξοδος - παραμονή αλλοδαπών	472	447	62	59	31	31
Εμπορία - διακίνηση ναρκωτικών ουσιών από χρήστες	3113	1655	386	181	332	181
Λοιπά αδικήματα	489	316	68	41	52	29

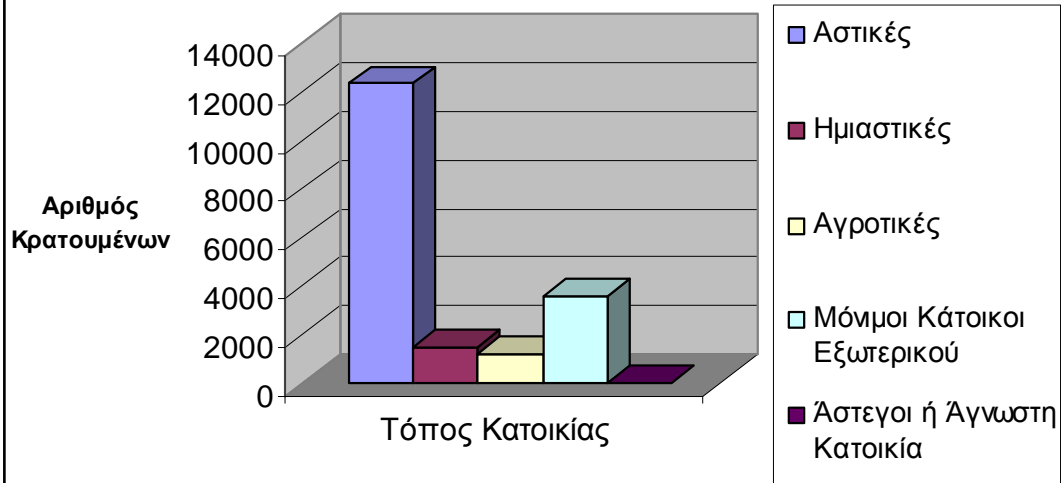
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ	ΒΑΘΜΟΣ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ		
	ΑΣΤΙΚΕΣ	ΗΜΙΑΣΤΙΚΕΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ
Προσβ. Κατά πολιτ.εξ.	0,28%	0,07%	0,16%
Απόδραση κρατουμένου	0,05%	0,00%	0,00%
Εγκλ. περί τα υπομνημ.	2,35%	1,13%	1,25%
Εγκλήματα κατά εξουσίας	5,66%	7,43%	13,62%
Ανθρωποκτονία εκ προθ.	4,07%	5,24%	9,94%
Απόπ.ανθρωπ.εκ προθ.	1,36%	2,06%	3,60%
Σωματικές βλάβες	1,48%	1,99%	2,11%
Εγκλήματα κατά των ηθών	3,26%	4,18%	5,40%
Εγκλήματα κατά ιδιοκτησίας	27,02%	22,96%	16,20%
Κλοπές πάσης φύσεως	17,50%	16,46%	11,58%
Απάτη	2,30%	1,92%	1,10%
Επαιτεία και αλητεία	0,05%	0,07%	0,00%
Παραβ.περί δημ.υγείας νομ.	0,11%	0,00%	0,08%
Χρήση ναρκωτικών ουσιών - κατοχή ή Καλλιέργεια μικροποσότητας προς ιδίαν χρήση	1,16%	1,53%	1,02%
Καλλ.παρ.ναρκ.ουσιών	0,30%	0,73%	1,49%
Λαθραία είσοδος - έξοδος - παραμονή αλλοδαπών	3,83%	4,11%	2,43%
Εμπορία - διακίνηση ναρκωτικών ουσιών από χρήστες	25,26%	25,61%	25,98%
Λοιπά αδικήματα	3,97%	4,51%	4,07%

Η ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Τόπος Κατοικίας Κρατουμένων

6.1.3. Εθνικότητα και υπηκοότητα κρατουμένων

Ο πίνακας ο οποίος ακολουθεί αναλύει τα δεδομένα της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας για την χώρα προέλευσης των κρατουμένων. Διαπραγματεύεται την αλληλεπίδραση η οποία ενδεχομένως να υπάρχει μεταξύ της χώρας από την οποία προέρχονται οι κρατούμενοι και το είδος της ποινής την οποία εκτίουν. Τα διαφορετικά είδη των ποινών ενδέχεται να είναι η φυλάκιση έως ένα μήνα είτε από έναν έως έξι μήνες είτε φυλάκιση από έξι έως δώδεκα μήνες είτε φυλάκιση από ένα έως τρία χρόνια είτε φυλάκιση από τρία χρόνια και πάνω είτε πρόσκαιρη κάθειρξη είτε ισόβια κάθειρξη είτε, τέλος, ποινικός σωφρονισμός.

Αρχικά, όσον αφορά στο είδος της ποινής, την οποία εμφανίζεται να εκτίουν οι κρατούμενοι, το μεγαλύτερο ποσοστό συγκεντρώνει η απάντηση της πρόσκαιρης κάθειρξης. Ακολουθεί η φυλάκιση από τρία χρόνια και πάνω με ένα μικρότερο ποσοστό. Στη συνέχεια εμφανίζεται η φυλάκιση από ένα έως και τρία έτη, ενώ επόμενες κατά σειρά στα ποσοστά του πίνακα εμφανίζονται η φυλάκιση από έναν έως έξι μήνες, η φυλάκιση από έξι έως δώδεκα μήνες, η ισόβια κάθειρξη, ο ποινικός σωφρονισμός και τέλος η φυλάκιση έως ένα μήνα.

Όπως αναφέρει η Τσουκαλά (2001), στις σύγχρονες κοινωνίες έχει δημιουργηθεί μια αντίληψη πως υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ της μετανάστευσης και της εγκληματικότητας. Ορισμένα από τα σοβαρότατα προβλήματα, τα οποία εμφανίζονται σε μία κοινωνία και αφορούν στην εγκληματικότητα, έχουν ταυτιστεί με την μετανάστευση. Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις έχουν ριζώσει στις σκέψεις των πολιτών και οι μετανάστες κατηγορούνται πως είναι αυτοί οι οποίοι απειλούν την δημόσια τάξη και ασφάλεια. Από την άλλη πλευρά, παρά το γεγονός πως γίνονται ολοένα και περισσότερες έρευνες για την σχέση της μετανάστευσης και του εγκλήματος, δεν υπάρχει κάποια έρευνα, τα αποτελέσματα της οποίας να αποδεικνύουν με τρόπο απόλυτο τη σύνδεση του εγκλήματος με τη μετανάστευση. Όπως άλλωστε δείχνουν και τα στοιχεία που προέρχονται από τον πίνακα της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, το ποσοστό των κρατουμένων οι οποίοι είναι μετανάστες είναι αρκετά υψηλό, Παρόλα αυτά δε ξεπερνά το αντίστοιχο ποσοστό των Ελλήνων.

Τα στοιχεία τα οποία απορρέουν από τα δεδομένα της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας συμβαδίζουν απόλυτα με όσα αναφέρει και η Τσουκαλά (2001), όσον αφορά στα εγκλήματα, τα οποία διαπράττουν οι μετανάστες. Έρευνες δείχνουν πως ακόμα και εάν υπάρχει κατά έναν βαθμό μια συσχέτιση μεταξύ της μετανάστευσης και του εγκλήματος, παρόλα αυτά οι μετανάστες δεν αναμειγνύονται με σοβαρότατες παραβατικές πράξεις, όπως είναι για παράδειγμα το “οργανωμένο έγκλημα”. Υποστηρίζεται, λοιπόν, πως ελάχιστοι είναι οι μετανάστες εκείνοι, οι οποίοι βρίσκονται αναμειγμένοι με σοβαρά εγκλήματα, όπως είναι η διακίνηση λαθρομεταναστών, η συμμετοχή τους σε κυκλώματα πορνείας, καθώς επίσης και το εμπόριο και η διακίνηση ναρκωτικών ουσιών. Κατ' επέκταση, οι ποινές οι οποίες τους επιβάλλονται είναι ανάλογες με τα αδικήματα τους και όχι πολύ σοβαρές.

Παρά τα δεδομένα τα οποία εμφανίζονται στον πίνακα της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας και παρά τα όσα προκύπτουν από λοιπές έρευνες, όπως αναφέρει η Τσουκαλά (2001), ένα μεγάλο μέρος της ευθύνης για την δημιουργία των προκαταλήψεων, των στερεοτύπων, καθώς και των ξενοφοβικών στάσεων των

πολιτών κατέχουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης είναι αυτά τα οποία κατά έναν μεγάλο βαθμό οδηγούν την κοινή γνώμη να συσχετίζει τη μετανάστευση με το έγκλημα. Με αυτόν τον τρόπο οι μετανάστες ενοχοποιούνται για μια κοινωνία που νοσεί και οι ίδιοι αποτελούν την αιτία για κάθε είδος εγκληματικής ενέργειας. Ενδιαφέρον είναι το γεγονός πως το 55% των κρατουμένων προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και όχι από άλλες οικονομικά δυσμενέστερες περιοχές, όπως για παράδειγμα γενικότερα στα Βαλκάνια, όπου και η λαθραία πρόσβαση είναι πιο εύκολη. Οι Αλβανοί αποτελούν το ένα τέταρτο των κρατουμένων, ενώ τα ποσοστά κρατουμένων από όλες τις υπόλοιπες χώρες είναι μικρά. Βέβαια, αν χωρίζουμε τους κρατουμένους κατά τη διάρκεια του έτους σε δύο κατηγορίες, θα παρατηρούσαμε πως οι μισοί προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ οι άλλοι μισοί από όλες τις υπόλοιπες χώρες του κόσμου.

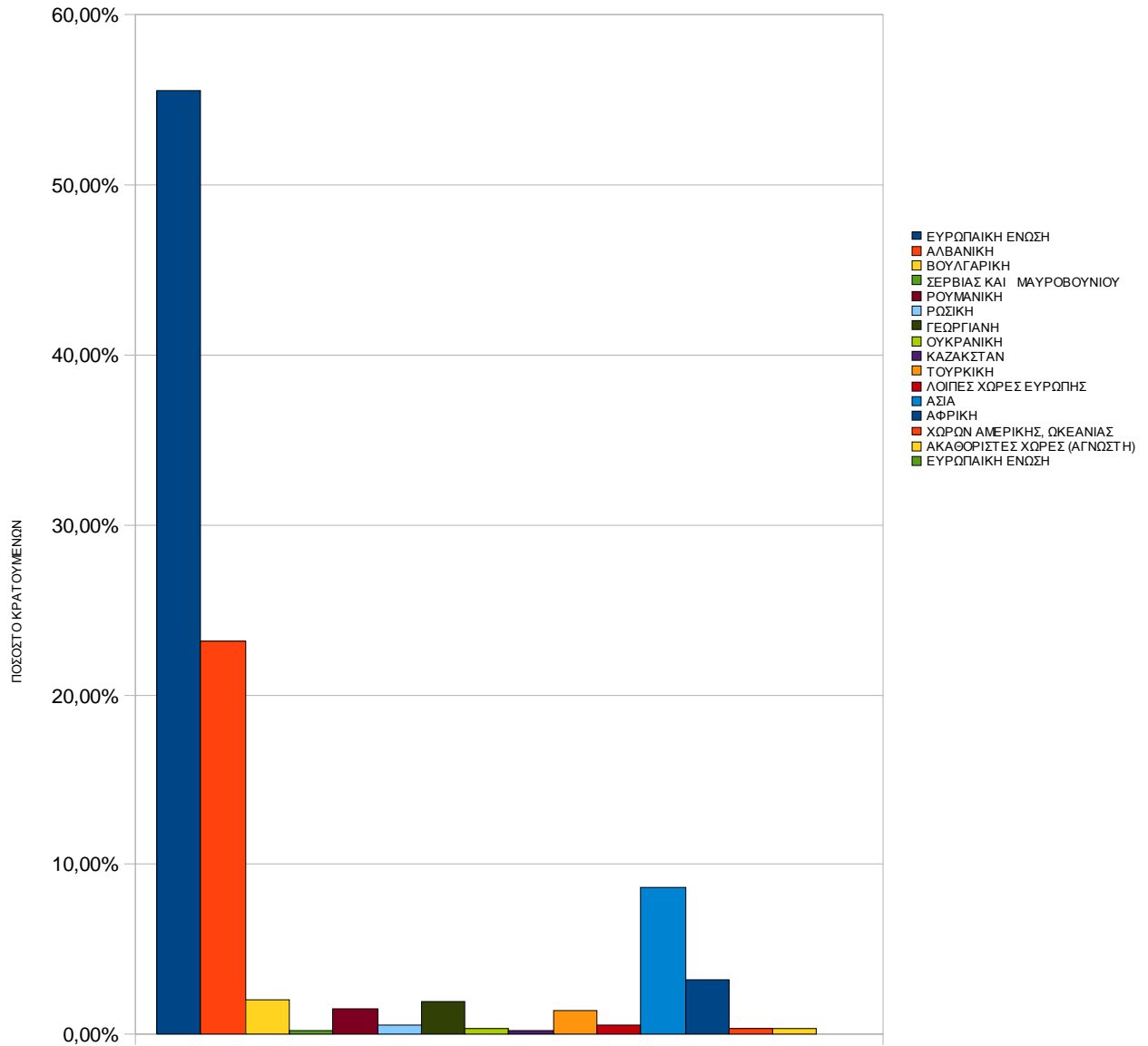
Επίσης, αξίζει να τονισθούν στοιχεία σχετικά με τη διάρκεια φυλάκισης των κρατουμένων. Το μεγαλύτερο ποσοστό (42%) αντιμετωπίζει πρόσκαιρη κάθειρξη, ενώ ένα άλλο ποσοστό 31% φυλακίζεται από 1 μήνα έως και 3 έτη. Περίπου το ένα πέμπτο των συνολικών κρατουμένων φυλακίζονται για πάνω από 3 χρόνια και η ισόβια κάθειρξη ισχύει μόνο για το 6% των κρατουμένων. Επίσης, είναι ενδιαφέρον το μικρό ποσοστό κρατουμένων που δέχτηκαν ποινικό σωφρονισμό (0,57%), αφού σε σωφρονιστικά ιδρύματα που ο στόχος είναι να συμμορφώσει τους πολίτες και όχι απλά να τους περιορίσει, θα περίμενε κανείς να είναι αρκετά μεγαλύτερο αυτό το ποσοστό.

Αναλύοντας τον πίνακα, ως προς τις χώρες από όπου κατάγονται οι κρατούμενοι, θέλουμε να παρατηρήσουμε αν υπάρχει κάποιου είδους ρατσισμός απέναντι στους κρατούμενους που κατάγονται από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το μεγαλύτερο ποσοστό των κρατουμένων από την Ε.Ε. (22,50%) υφίσταται πρόσκαιρη κάθειρξη. Το ίδιο ισχύει και για αυτούς που κατάγονται από όλες τις υπόλοιπες χώρες, με μερικές εξαιρέσεις. Αυτοί που κατάγονται από τη Βουλγαρία αντιμετωπίζουν συχνότερα τη φυλάκιση 3 ετών και πάνω (0,74%), ενώ οι Γεωργιανοί έχουν παρόμοια ποσοστά, τόσο για την πρόσκαιρη κάθειρξη, όσο και για τη φυλάκιση μέχρι 6 μήνες (0,54% και 0,50% αντίστοιχα), και αντίστοιχη συμπεριφορά παρουσιάζεται και για τους κρατουμένους από την Ασία (2,46% και 2,18%). Οπότε γενικά συμπεραίνουμε πως ο τρόπος κατανομής των κρατουμένων είναι παρόμοιος ανά χώρα με εξαιρέσεις αυτούς από τη Βουλγαρία, τη Γεωργία και την Ασία. Οπότε, για να μπορέσουμε να καταλήξουμε ορθά πως όντως αυτές οι χώρες έχουν στατιστικά σημαντική διαφορά, θα έπρεπε να αναλυθούν περισσότερα στοιχεία που έχουν σχέση με τους κρατουμένους από τις συγκεκριμένες χώρες.

Υπηκοότητα	Σύνολο κρατουμένων κατά τη διάρκεια του έτους	ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΕΚΤΙΟΜΕΝΗΣ ΠΟΙΝΗΣ							
		Φυλάκιση μέχρι ενός μηνός	Φυλάκιση 1-6 μηνών	Φυλάκιση 6-12 μηνών	Φυλάκιση 1-3 ετών	Φυλάκιση 3 ετών και πλεον	Πρόσκαιρη κάθειρξη	Ισόβια κάθειρξη	Ποινικός σωφρονισμός
Σύνολο	13964	58	1452	1033	1916	2746	5851	828	80
ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	7750	33	666	593	1100	1685	3142	477	54
ΑΛΒΑΝΙΚΗ	3230	9	310	215	438	402	1603	232	21
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ	279	1	13	14	48	103	88	12	0
ΣΕΡΒΙΑΣ ΚΑΙ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ	39	0	2	3	4	3	26	1	0
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ	210	1	11	14	34	29	112	9	0
ΡΩΣΙΚΗ	75	0	10	4	17	14	28	2	0
ΓΕΩΡΓΙΑΝΗ	274	3	70	23	45	49	75	8	1
ΟΥΚΡΑΝΙΚΗ	50	1	3	2	6	10	24	4	0
ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ	34	0	2	1	4	4	22	0	1
ΤΟΥΡΚΙΚΗ	197	0	5	4	19	80	74	15	0
ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	75	0	4	3	13	12	38	4	1
ΑΣΙΑ	1211	8	305	123	127	268	343	35	2
ΑΦΡΙΚΗ	454	2	42	33	45	80	230	22	0
ΧΩΡΩΝ ΑΜΕΡΙΚΗΣ, ΩΚΕΑΝΙΑΣ	42	0	3	0	5	2	29	3	0
ΑΓΝΩΣΤΗ	44	0	6	1	11	5	17	4	0
ΑΚΑΘΟΡΙΣΤΕΣ ΧΩΡΕΣ (ΑΓΕΜΟΣΤΗ)	44	0	6	1	11	5	17	4	0

	Σύνολο κρατουμένων κατά τη διάρκεια του έτους	ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΕΚΤΙΟΜΕΝΗΣ ΠΟΙΝΗΣ							
		Φυλάκιση μέχρι ενός μηνός	Φυλάκιση 1-6 μηνών	Φυλάκιση 6-12 μηνών	Φυλάκιση 1-3 ετών	Φυλάκιση 3 ετών και πλέον	Πρόσκαιρη κάθειρξη	Ισόβια κάθειρξη	Ποινικός σωφρονισμός
ΧΩΡΕΣ ΠΡΟ΄ΕΛΕΥΣΗΣ									
ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	55,50%	56,90%	45,87%	57,41%	57,41%	61,36%	53,70%	57,61%	67,50%
ΑΛΒΑΝΙΚΗ	23,13%	15,52%	21,35%	20,81%	22,86%	14,64%	27,40%	28,02%	26,25%
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ	2,00%	1,72%	0,90%	1,36%	2,51%	3,75%	1,50%	1,45%	0,00%
ΣΕΡΒΙΑΣ ΚΑΙ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ	0,28%	0,00%	0,14%	0,29%	0,21%	0,11%	0,44%	0,12%	0,00%
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ	1,50%	1,72%	0,76%	1,36%	1,77%	1,06%	1,91%	1,09%	0,00%
ΡΩΣΙΚΗ	0,54%	0,00%	0,69%	0,39%	0,89%	0,51%	0,48%	0,24%	0,00%
ΓΕΩΡΓΙΑΝΗ	1,96%	5,17%	4,82%	2,23%	2,35%	1,78%	1,28%	0,97%	1,25%
ΟΥΚΡΑΝΙΚΗ	0,36%	1,72%	0,21%	0,19%	0,31%	0,36%	0,41%	0,48%	0,00%
ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ	0,24%	0,00%	0,14%	0,10%	0,21%	0,15%	0,38%	0,00%	1,25%
ΤΟΥΡΚΙΚΗ	1,41%	0,00%	0,34%	0,39%	0,99%	2,91%	1,26%	1,81%	0,00%
ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	0,54%	0,00%	0,28%	0,29%	0,68%	0,44%	0,65%	0,48%	1,25%
ΑΣΙΑ	8,67%	13,79%	21,01%	11,91%	6,63%	9,76%	5,86%	4,23%	2,50%
ΑΦΡΙΚΗ	3,25%	3,45%	2,89%	3,19%	2,35%	2,91%	3,93%	2,66%	0,00%
ΧΩΡΩΝ ΑΜΕΡΙΚΗΣ, ΩΚΕΑΝΙΑΣ	0,30%	0,00%	0,21%	0,00%	0,26%	0,07%	0,50%	0,36%	0,00%
ΑΚΑΘΟΡΙΣΤΕΣ ΧΩΡΕΣ (ΑΓΝΩΣΤΗ)	0,32%	0,00%	0,41%	0,10%	0,57%	0,18%	0,29%	0,48%	0,00%
ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

6.1.4. Κατάσταση απασχόλησης κρατουμένων

Στον πίνακα ο οποίος ακολουθεί εμφανίζονται τα δεδομένα, τα οποία συλλέχθηκαν από την Ελληνική Στατιστική Αρχή και αφορούν στην κατάσταση απασχόλησης των κρατουμένων πριν από την σύλληψή τους. Εξετάζει, δηλαδή, εάν οι κρατούμενοι απασχολούνταν σε κάποια εργασία πριν από την φυλάκισή τους ή όχι, σε συνάρτηση με την κατάσταση της κράτησής τους. Ενδέχεται, λοιπόν, οι κρατούμενοι είτε να συνεχίζουν να κρατούνται είτε να έχουν αποφυλακιστεί είτε να έχουν αποδράσει είτε να έχουν αποβιώσει.

Ο μεγαλύτερος αριθμός των κρατουμένων σε ποσοστό 84.49%, ο οποίος αποτελεί άλλωστε και την συντριπτική πλειοψηφία, απάντησε πως εργαζόταν πριν από την φυλάκισή τους. Τη μειοψηφία των κρατουμένων σε ποσοστό 15,51% αποτελούν εκείνοι οι οποίοι απάντησαν πως δεν εργάζονταν πριν από την φυλάκισή τους.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις οι οποίες δόθηκαν από τους κρατούμενους, καταρρίπτεται ένα είδος προκατάληψης, το οποίο επικρατεί στην κοινωνία και αναπτύσσεται όλο και περισσότερο κατά τα τελευταία χρόνια. Αυτή η προκατάληψη αφορά στη σχέση η οποία υπάρχει μεταξύ της κατάστασης απασχόλησής των κρατουμένων και του εγκλήματος. Το γεγονός, δηλαδή, πως τα άτομα εκείνα, τα οποία δεν εργάζονται με αυτόν τον τρόπο, αναγκάζονται, έως έναν βαθμό, να εγκληματήσουν, έτσι ώστε απλά να καταφέρουν να επιβιώσουν. Συγκεκριμένα, βάση των στοιχείων του πίνακα βλέπουμε πως τα ποσοστά των ατόμων χωρίς κατάσταση απασχόλησης, παρουσιάζουν σχετικά χαμηλή εγκληματικότητα σε ποσοστά 9,36% για τους ανέργους, 1,52% για όσους ασχολούνται με τα οικιακά και 2,25 για λοιπές περιπτώσεις.

Παρόλα αυτά, όπως αναφέρει ο Blackburn (1993), η αποτυχία στον τομέα της ανεύρεσης εργασίας ενδεχομένως να επηρεάσει τα ποσοστά εμφάνισης της εγκληματικότητας. Επισημαίνεται πως η απώλεια της εργασίας επιφέρει στα άτομα τόσο ισχυρές κοινωνικές, καθώς και οικονομικές πιέσεις, επιφέροντας κατά αυτόν τον τρόπο, ως αποτέλεσμα, τη διευκόλυνση των ατόμων προς τη διάπραξη εγκληματικών πράξεων.

Στην σύγχρονη κοινωνία, όπως αναφέρει ο Blackburn (1993), τα άτομα δεν τα απασχολεί μόνο η ανεύρεση εργασίας. Εμφανίζονται να τα ενδιαφέρει εξίσου και η ποιότητα αυτής της εργασίας, στην οποία θα απασχολούνται. Η ανεργία, αλλά και η απασχόληση σε μία εργασία, η οποία δεν παρέχει τα απαραίτητα, έτσι ώστε να προσφέρονται δυνατότητες στο άτομο, δημιουργούν μια αίσθηση ματαίωσης και τα άτομα στρέφονται στην εγκληματικότητα αντιμετωπίζοντάς την ως την εύκολη λύση. Τα προαναφερθέντα συμβαδίζουν και με τον πίνακα που ακολουθεί, καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό των κρατουμένων εμφανίζονται να εργάζονται πριν από την φυλάκιση. Παρόλα αυτά, ενδέχεται η εργασία τους να μην κάλυπτε τις ανάγκες τους και έτσι να στράφηκαν στο έγκλημα.

Επιπρόσθετα, ο Blackburn (1993) τονίζει πως, μέσω της ανεργίας, ενδέχεται το άτομο να στραφεί σε εγκληματικές πράξεις, διότι η εργασία αποτελεί κάποιο είδος κοινωνικού συμβολαίου. Κατ' επέκταση, το άτομο, μέσω της εργασίας του, συμμορφώνεται με τους γενικότερους κανόνες που διέπουν μία κοινωνία, δεσμεύεται

με τους κανόνες που αφορούν στην εκάστοτε εργασία και μαθαίνει τα όρια του. Μέσω της εργασίας ασκείται ο κοινωνικός έλεγχος, ο οποίος θέτει κανόνες και κρατάει την κοινωνία ενωμένη. Τα άτομα στρέφονται σε εγκληματικές πράξεις λόγω της απώλειας του κοινωνικού ελέγχου. Αυξάνονται, λοιπόν, τα ποσοστά των κρατουμένων, οι οποίοι κρατούνται κατά την διάρκεια του έτους, και εμφανίζονται μειωμένα τα ποσοστά εκείνων, οι οποίοι αποφυλακίστηκαν ή απέδρασαν, καθώς τα άτομα συμβιβάζονται με την κατάστασή τους και τον έλεγχο που τους ασκείται μέσω της φυλάκισης τους. Στον πίνακα, φαίνεται πως το 84,49% έμειναν κατά τη διάρκεια του έτους, ενώ το 34,63% αποφυλακίστηκε και σε πολύ μικρότερα ποσοστά 0,14% και 0,17% απεβίωσαν και απέδρασαν αντίστοιχα.

Σύμφωνα με τον Blackburn (1993), η εργασία αποτελεί έναν ανασταλτικό παράγοντα για την στροφή των ατόμων προς εγκληματικές πράξεις, καθώς εμφανίζεται να αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο στην ζωή ενός ατόμου. Μέσω της εργασίας παρέχεται στα άτομα η δυνατότητα, όχι μόνο να δημιουργήσουν, αλλά και να διασφαλίσουν την επιβίωσή τους και να εξασφαλίσουν μια αξιοπρεπή ζωή μέσα στην κοινωνία. Η ύπαρξη της εργασίας αποτελεί, λοιπόν, έναν άκρως προστατευτικό παράγοντα, όπως άλλωστε εμφανίζεται και μέσω του πίνακα της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, καθώς παρέχει στο άτομο όλα όσα χρειάζεται.

Ο πίνακας που παρουσιάζεται δίνει πληροφορίες σχετικά με τα ποσοστά των κρατουμένων (ως προς το σύνολο των κρατουμένων κατά τη διάρκεια του έτους) αναφορικά με την κατάσταση της προηγούμενης τους απασχόλησης. Η κοινή γνώμη θα περίμενε πως μόνο οι φτωχοί κάνουν εγκληματικές πράξεις, επόμενως, θα περίμενε κανείς ένα μεγάλο ποσοστό εγκλημάτων να οφείλεται στην ανεργία. Ωστόσο, παρατηρώντας αυτά τα ποσοστά, όχι μόνο κάτι τέτοιο δεν ισχύει, αλλά αντιθέτως το 84,5% των εγκλημάτων οφείλεται σε άτομα που είχαν δουλειά πριν τη σύλληψή τους. Βέβαια, ως προς το σύνολο των μη εργαζομένων, οι άνεργοι κατέχουν την πρώτη θέση (60% των μη εργαζομένων) και είναι λογικό οι συνταξιούχοι, φοιτητές και υπόλοιποι της ίδιας κατηγορίας να μη διαπράττουν τόσο συχνά εγκλήματα.

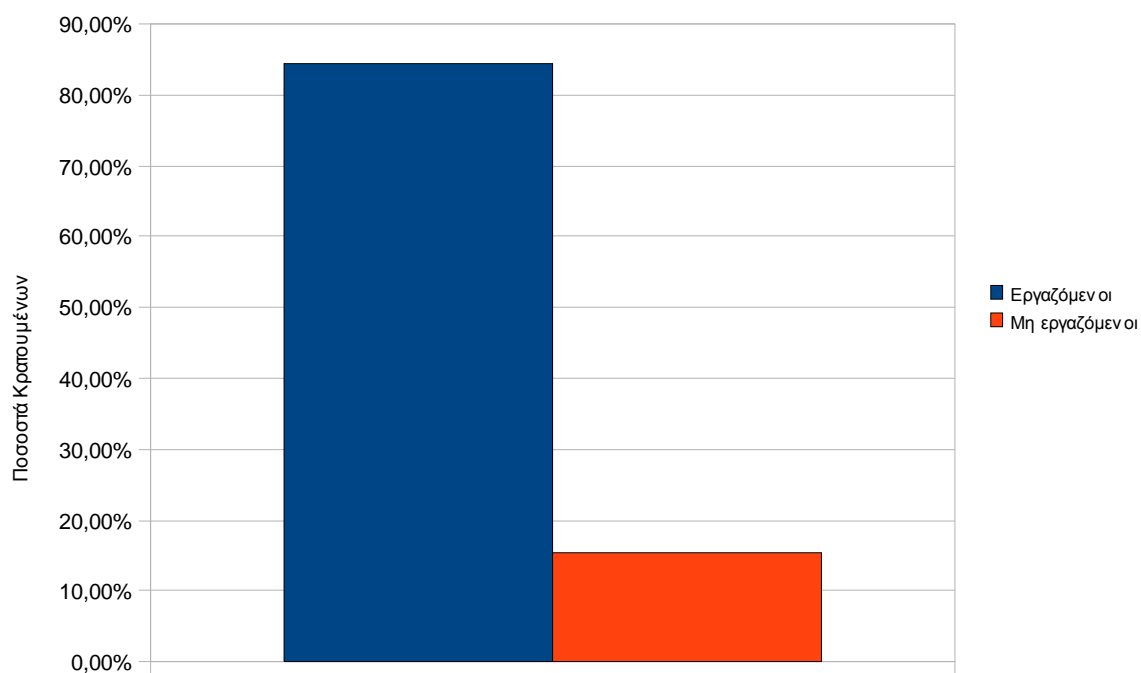
Αναλύοντας, ειδικότερα, το σύνολο των πρώην εργαζομένων κρατουμένων, το 67% αυτών ήταν εργαζόμενοι σε τεχνικά επαγγέλματα ή ανειδίκευτοι εργάτες, που μας προϊδεάζει σχετικά με τη σχέση εγκλήματος και εκπαίδευσης, όπως θα δούμε και στο επόμενο κεφάλαιο. Ίσως εδώ να αποδεικνύεται ο ισχυρισμός του Blackburn (1993) πως μια δουλειά που δε σου προσφέρει κάποιου είδους προσωπική ικανοποίηση σε κάνει λιγότερο διστακτικό ως προς το έγκλημα. Επίσης, καθόλου παράξενο δεν είναι το γεγονός πως το χαμηλότερο ποσοστό εγκλημάτων έχουν διαπράξει άνθρωποι που υπηρετούσαν στις ένοπλες δυνάμεις, αφού έχουν μάθει να λειτουργούν με τάξη και πειθαρχία.

	ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ		ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΘΗΚΑΝ		ΑΠΕΒΙΩΣΑΝ		ΑΠΕΔ
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ							

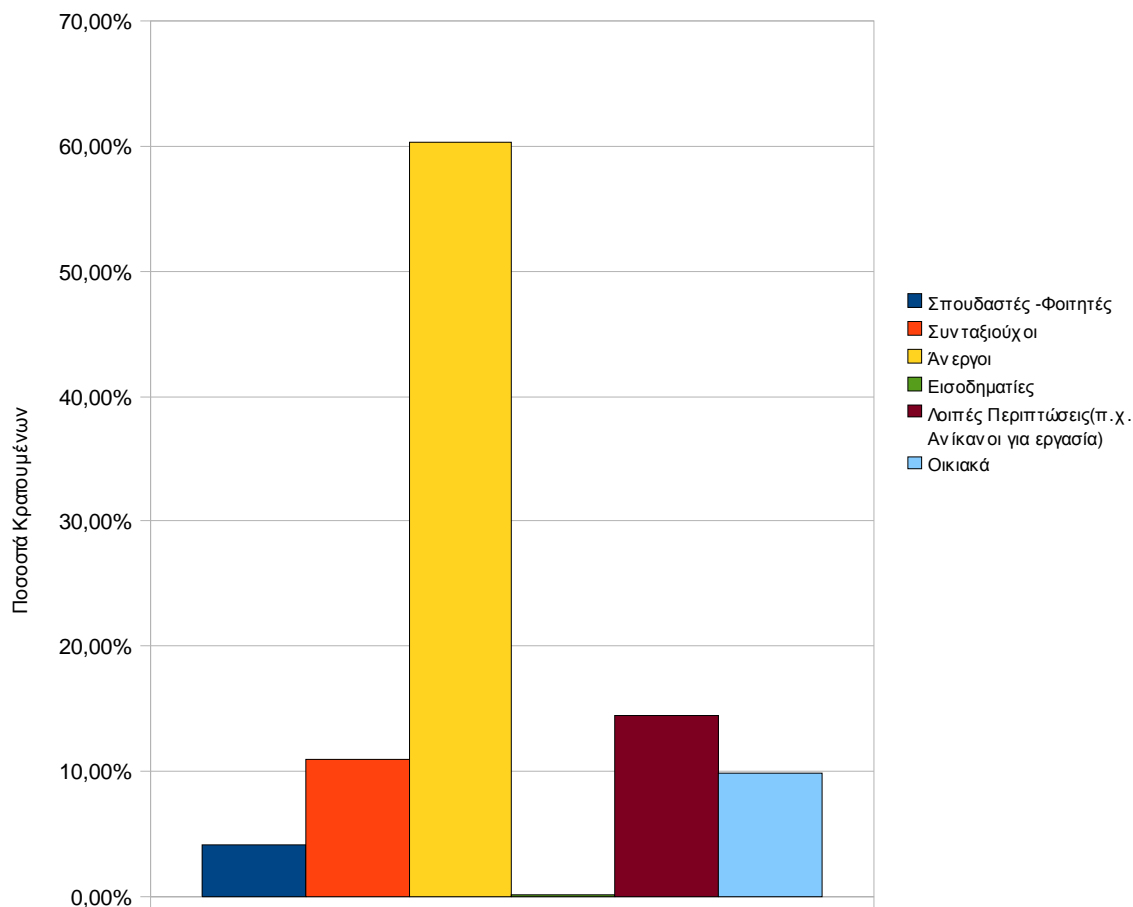
ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	15856	3971	6499	1591	27	5	3
Μέλη των βουλευομένων σωμάτων	809	224	292	85	1	0	
Ασκούντες επιστήμη, καλλιτεχνικά επαγγέλματα	369	113	171	59	3	0	
Τεχνολόγοι,	163	46	80	24	0	0	
Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	1061	337	436	141	0	0	
Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών	1247	345	554	164	3	1	
Ειδικευόμενοι γεωργοί,	1123	282	411	104	3	2	
Ειδικευόμενοι σε τεχνικά επαγγέλματα	5069	1370	2036	541	8	1	1
Χειριστές μηχανημάτων	1041	240	385	94	2	0	
Ανειδίκευτοι εργάτες,	4928	997	2121	374	6	0	1
Ένοπλες δυνάμεις	9	4	1	1	0	0	
Δεν δήλωσαν ή άγνωστο επάγγελμα	37	13	12	4	1	1	
ΣΥΝΟΛΟ ΜΗ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	2910	831	1333	342	9	4	
Σπουδαστές - φοιτητές	120	67	60	38	0	0	
Συνταξιούχοι	320	78	134	30	2	0	
Άνεργοι	1756	501	777	188	6	4	
Εισοδηματίες	5	1	1	0	0	0	
Λοιπές περιπτώσεις ατόμων χωρίς επάγγελμα (άτομα ανάκαινα για εργασία, άνεργοι κ.τ.λ.)	423	102	225	39	1	0	
Οικιακά	286	82	136	47	0	0	

	ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ	Α ΠΟ ΦΥΛΑΚΙΣΘΗΚΑΝ	Α ΠΕΒΙΩΣΑ Ν	Α ΠΕΛ
ΚΑ ΤΑ ΔΙΚΟΙ	ΚΑ ΤΑ ΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑ ΤΑ ΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ				
ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	84.49%	40.98%	0.17%	0
Μέλη των βουλευομένων σωμάτων	5.10%	4.49%	3.70%	3
Ασκούντες επιστήμη, καλλιτεχνικά επαγγέλματα	2.33%	2.63%	11.11%	0
Τεχνολογοί, τεχνικοί βοηθοί	1.03%	1.23%	0.00%	0
Υπάλληλοι γραφείου και συναφή επαγγέλματα	6.7%	6.70%	0.00%	0
Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών	7.9%	8.52%	11.11%	6
Ειδικευμένοι γεωργοί...	7.1%	6.32%	11.11%	6
Ειδικευμένοι σε τεχνικά επαγγέλματα	32%	31.32%	29.62%	40
Χαριστές μη χρημάτων	6.56%	5.92%	7.40%	6
Ανεπίκευτοι εργάτες	31%	32.6%	22.22%	3
Ένοπλες δυνάμεις	0.05%	0.01%	0.00%	0
Δεν δήλωσαν ή άγνωστο επάγγελμα	0.2%	0.18%	3.70%	0
ΣΥΝΟΛΟ ΜΗ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	15.50%	45.80%	0.30%	0
Σπουδαστές - φοιτητές	4.12%	4.50%	0.00%	0
Συνταξιούχοι	11%	10.05%	22.22%	3
Ανεργοί	60.34%	58.28%	66.66%	0
Εισοδηματίες	0.17%	0.07%	0.00%	0
Λοιπές περιπτώσεις ατόμων χωρίς επάγγελμα (άτομα α νικα να για εργασία, άνεργοι κ.τ.λ.)	14.5%	16.87%	11.11%	3
Οικιακά	9.8%	10.20%	0.00%	0

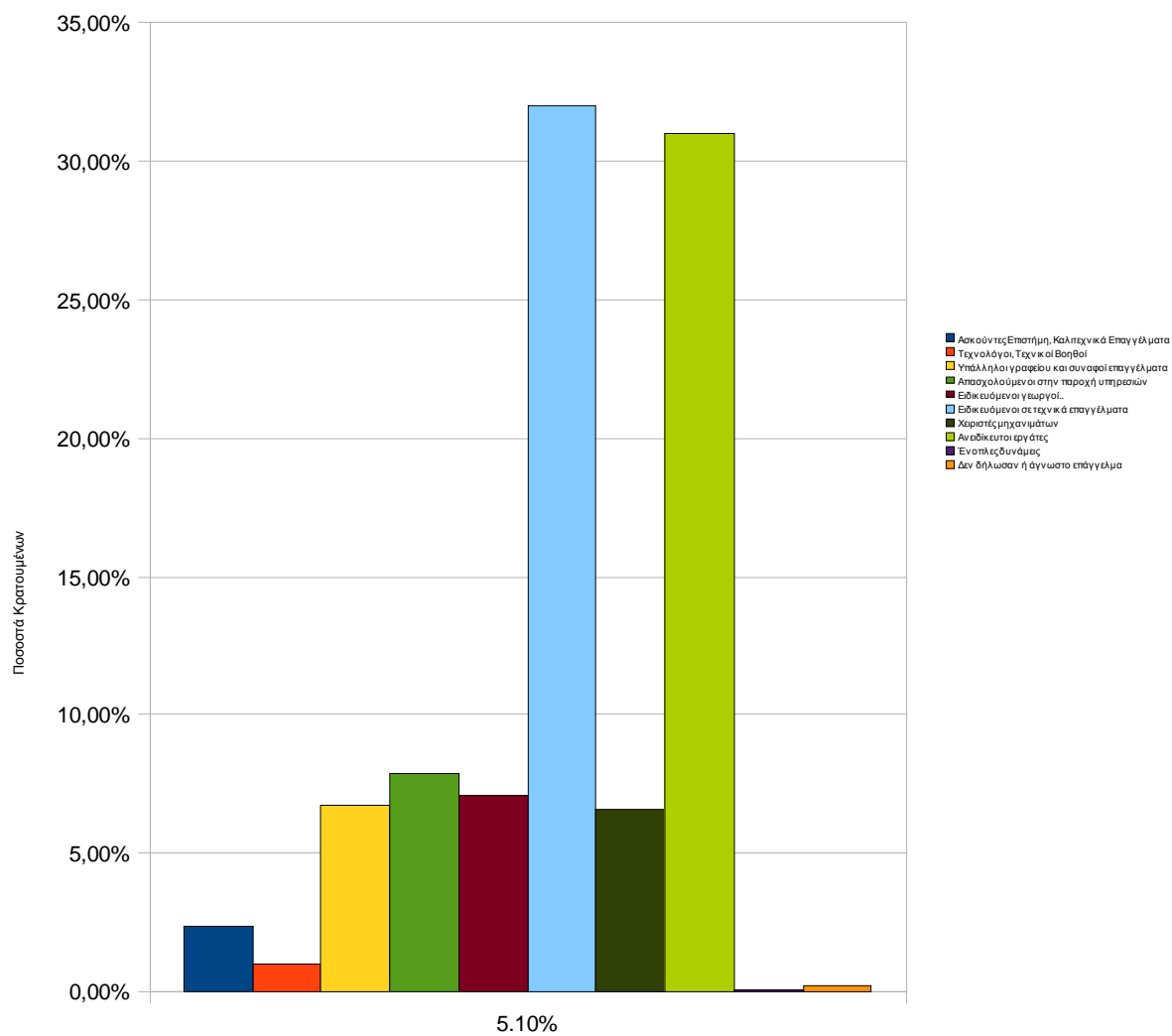
Κατάσταση Απασχόλησης και Εγληματικότητα

Κατάσταση Απασχόλησης σε σχέση με το έγκλημα

Κατάσταση Απασχόλησης Κρατουμένων σε σχέση με το Έγκλημα

6.1.5. Επίπεδο εκπαίδευσης κρατουμένων

Στον πίνακα που εμφανίζεται παρακάτω αναφέρονται και διαπραγματεύονται τα δεδομένα, τα οποία συλλέχθηκαν μέσω της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, και αφορούν στο επίπεδο εκπαίδευσης των κρατουμένων. Επιπρόσθετα, αναλύεται η αλληλεπίδραση, η οποία ενδεχομένως να υπάρχει μεταξύ του επιπέδου εκπαίδευσης των κρατουμένων και της κατάστασης φυλάκισης τους. Οι κρατούμενοι ενδέχεται είτε να συνεχίζουν να κρατούνται είτε να έχουν αποφυλακιστεί είτε να έχουν αποδράσει είτε και να έχουν αποβιώσει.

Σύμφωνα με τα δεδομένα του πίνακα, το μεγαλύτερο μέρος των κρατουμένων εμφανίζονται να διαθέτουν έστω και την βασική εκπαίδευση, καθώς έχουν τελειώσει είτε Δημοτικό είτε Τριτάξιο Γυμνάσιο. Συγκεκριμένα, το 30,94% έχει τελειώσει το δημοτικό ενώ το 22,97% το τριτάξιο γυμνάσιο. Ένα ελάχιστο ποσοστό των κρατουμένων είναι εκείνοι οι οποίοι είναι εντελώς αναλφάβητοι. Με σχετικά μειωμένα ποσοστά εμφανίζονται οι κρατούμενοι οι οποίοι είτε είναι αγράμματοι 14,31% είτε έχουν τελειώσει Λύκειο 11,57% είτε κάποια Ανώτατη Σχολή 4,37%. Μέσω του πίνακα αποδεικνύεται ότι τα άτομα τα οποία εμφανίζονται στα χαμηλότερα μορφωτικά επίπεδα παρουσιάζονται επιρρεπή στο έγκλημα.

Όπως άλλωστε αναφέρει ο Siegel (2009), η εκπαίδευση αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες στη ζωή ενός ατόμου, καθώς μέσω της εκπαίδευσης επιτυγχάνεται τόσο η εξέλιξη, όσο και η πρόοδος των ανθρώπων. Μέσω της εκπαίδευσης παρέχεται στα άτομα η δυνατότητα να εξελιχθούν ως άνθρωποι και να κατακτήσουν τους στόχους τους. Τους παρέχεται η ευκαιρία να δημιουργήσουν σε πολλούς και διαφορετικούς τομείς, είτε αυτός ονομάζεται εργασία είτε ονομάζεται δημιουργία οικογένειας. Με αυτόν τον τρόπο, λοιπόν, τόσο η διαδικασία της μόρφωσης όσο και οι επιτυχίες των ατόμων στα πλαίσια του σχολείου έχουν συνδεθεί άμεσα με την εγκληματικότητα.

Επιπρόσθετα, τα εγκλήματα τα οποία διαπράττουν οι κρατούμενοι επηρεάζουν άμεσα και την κατάσταση κράτησης τους. Η σοβαρότητα των εγκλημάτων, τα οποία έχουν διαπράξει οι κρατούμενοι, αντικατοπτρίζεται στην επιβαλλόμενη ποινή και την διάρκειά της. Τα άτομα τα οποία παρουσιάζονται να πετυχαίνουν σε μεγαλύτερο βαθμό στον τομέα της εκπαίδευσης και της μάθησης, σύμφωνα με όσα αναφέρει ο Siegel (2009), και αποφοιτούν είτε από Λύκειο, είτε από σχολές Ανώτερης και Ανώτατης Εκπαίδευσης είναι πιο δύσκολο να στραφούν σε εγκληματικές πράξεις. Όσα υποστηρίζει ο Siegel (2009), συμβαδίζουν απόλυτα με τα δεδομένα, τα οποία προέρχονται από τον πίνακα της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας.

Τα άτομα τα οποία εμφανίζονται να ανταποκρίνονται περισσότερο στις απαιτήσεις του σχολείου παρουσιάζουν χαμηλότερους δείκτες στην εγκληματικότητα, όπως αναφέρει και ο Siegel (2009). Τα άτομα εκείνα τα οποία δεν ανταποκρίνονται με την ίδια επιτυχία στις σχολικές τους απαιτήσεις, δε διαθέτουν κανένα κίνητρο για την συνέχιση της εκπαίδευσης τους και αισθάνονται αποξενωμένα, τόσο από τις ομάδες συνομηλίκων τους, όσο και από τους καθηγητές τους, παρουσιάζουν περισσότερες πιθανότητες να εμπλακούν σε εγκληματικές πράξεις. Τα άτομα εκείνα τα οποία αποτυγχάνουν στα πλαίσια του σχολικού περιβάλλοντος, έχουν βρεθεί, σύμφωνα και με τον πίνακα της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, να υποπίπτουν σε αδίκημα πιο συχνά σε σχέση με εκείνα τα οποία παρουσιάζουν περισσότερες επιτυχίες.

Ακόμα, ο Siegel (2009) αναφέρει ότι άλλο ένα αξιοσημείωτο πρόβλημα, το οποίο προέρχεται από τον τομέα της εκπαίδευσης, είναι το γεγονός ότι ένα μεγάλο μέρος από τους μαθητές εγκαταλείπουν το σχολείο, χωρίς να καταφέρουν να αποφοιτήσουν και να αποκτήσουν το απολυτήριό τους. Επίσης, ερευνητές πανεπιστημίων έχουν ανακαλύψει, μέσω ερευνών, πως υπάρχουν άκρως σοβαρά φυλετικά χάσματα στα ποσοστά των αποφοιτήσεων των μαθητών. Τα άτομα όμως τα οποία εγκαταλείπουν το σχολείο χωρίς να αποφοιτήσουν και ειδικότερα ορισμένα άτομα από αυτά τα οποία αποβάλλονται από τα πλαίσια της σχολικής κοινότητας, αντιμετωπίζουν σημαντικές πιθανότητες να εισέλθουν σε μια εγκληματική καριέρα. Ο προστατευτικός ρόλος τον οποίο ενδέχεται να διαδραματίσει το σχολείο είναι άκρως σημαντικός για την διάπραξη εγκλημάτων από τα άτομα. Τα άτομα τα οποία πετυχαίνουν στο σχολείο και αναπτύσσουν συνδέσεις με τους καθηγητές παρουσιάζουν ικανοποιητική αντίσταση προς το έγκλημα.

Ο πίνακας που παρουσιάζεται δείχνει το ποσοστό των κρατουμένων (ως προς το σύνολο των κρατουμένων που παρέμειναν κατά τη διάρκεια του έτους) ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσής τους. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, το μεγαλύτερο ποσοστό των κρατουμένων (54%) καθ'όλη τη διάρκεια του έτους έχει τελειώσει δημοτικό ή εξατάξιο Γυμνάσιο. Γενικότερα το σύνολο των κρατουμένων που δεν έχουν κάποια εκπαίδευση πέρα από το εξατάξιο Γυμνάσιο είναι 74%. Άρα φαίνεται ήδη η συσχέτιση μόρφωσης και εγκλήματος. Τα στοιχεία αυτά συμφωνούν και με τα αποτελέσματα του Lance Lochner (2007) ο οποίος μέσα από δικές του μελέτες συμπέρανε πως, τόσο για μαύρους, όσο και για λευκούς, οι εκτιμήσεις αποκαλύπτουν αυξημένη πιθανότητα φυλάκισης που σχετίζεται με την εκπαίδευση.

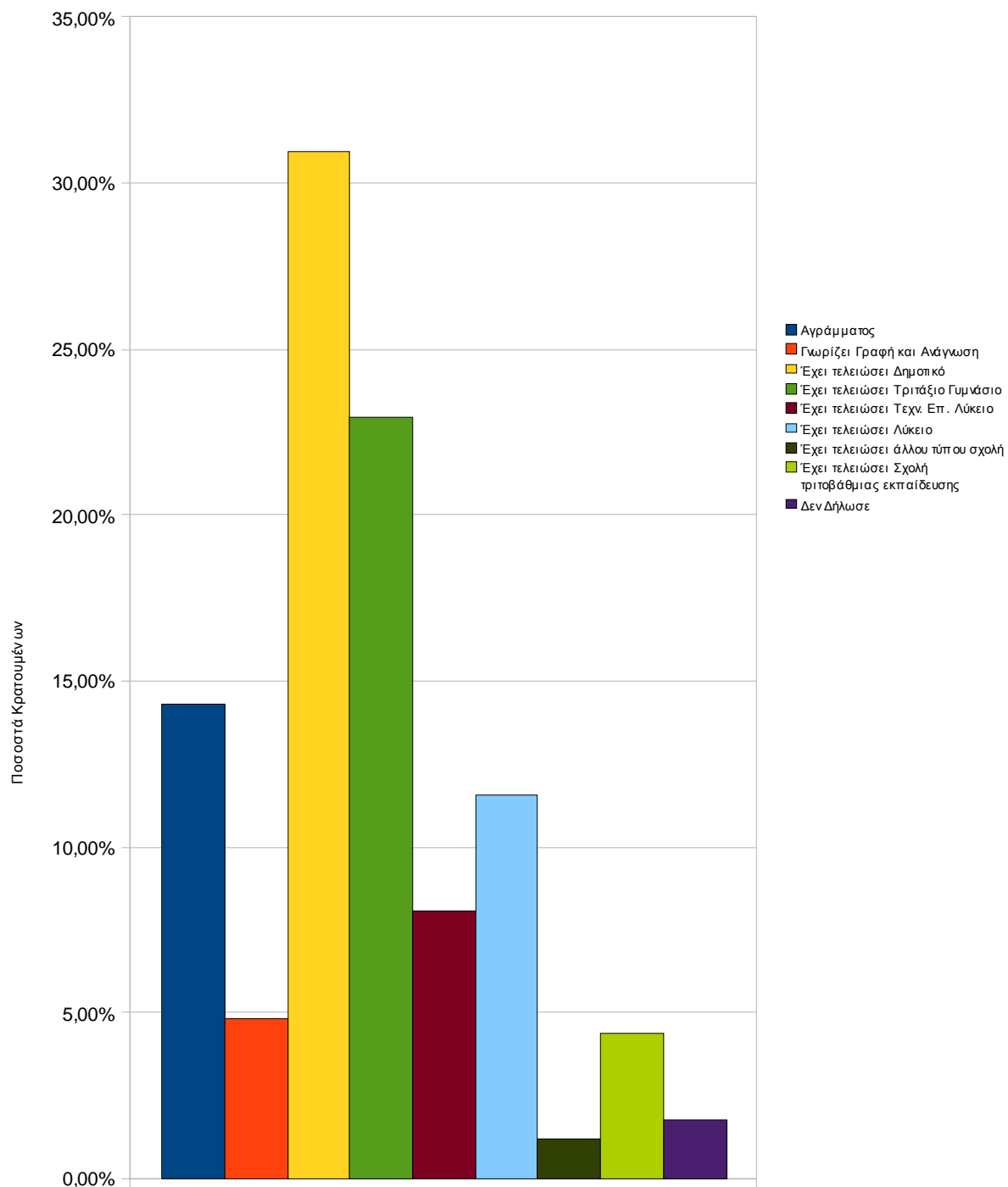
Την ίδια τάση παρατηρούμε και στους φυλακισμένους που απέδρασαν , που αποφυλακίσθηκαν ή που παρέμειναν φυλακισμένοι κατά τη λήξη του έτους. Ειδικότερα, παρατηρείται σε όλες αυτές τις ομάδες ένα ποσοστό περίπου 50% που έχουν τελειώσει είτε το δημοτικό είτε το εξατάξιο Γυμνάσιο. Επίσης, θα πρέπει να αναφερθεί πως, αυτό που προκαλεί εντύπωση, είναι το σχετικά μικρό ποσοστό (14%) των φυλακισμένων καθ'όλη τη διάρκεια του έτους οι οποίοι είναι αγράμματοι.

ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ	ΑΠΟ ΑΥΤΟΥΣ:						
	ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ		ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΘΗΚΑΝ		ΑΠΕΒΙΩΣΑΝ		ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΔΙΚΟΙ	
ΚΑΤΑ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ							
Αγράμματος	2686	679	1148	233	4	0	
Γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	900	97	154	26	0	0	
Έχει τελειώσει Δημοτικό	5806	1192	2566	495	13	2	

Έχει τελειώσει τριτάξιο Γυμνάσιο	4311	1231	1720	415	14	5
Έχει τελειώσει Τεχν.Επαγ. Λύκειο	1512	354	654	167	0	0
Έχει τελειώσει Λύκειο	2172	910	1011	467	3	1
Έχει τελειώσει άλλου τύπου Σχολή	226	44	95	16	1	0
Έχει τελειώσει σχολή Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	820	213	356	89	0	0
Δεν δήλωσε	333	82	128	25	1	1

ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ	ΑΠΟ ΑΥΤΟΥΣ:			
	ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ	ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΘΗΚΑΝ	ΑΠΕΒΙΩΣΑΝ	
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	Κ
ΚΑΤΑ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ				
Αγράμματος	14,31%	14,66%	11,11%	
Γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	4,80%	1,97%	0,00%	
Έχει τελειώσει Δημοτικό	30,94%	32,76%	36,11%	
Έχει τελειώσει τριτάξιο Γυμνάσιο	22,97%	21,96%	38,89%	
Έχει τελειώσει Τεχν.Επαγ. Λύκειο	8,06%	8,35%	0,00%	
Έχει τελειώσει Λύκειο	11,57%	12,91%	8,33%	
Έχει τελειώσει άλλου τύπου Σχολή	1,20%	1,21%	2,78%	
Έχει τελειώσει σχολή Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	4,37%	4,55%	0,00%	
Δεν δήλωσε	1,77%	1,63%	2,78%	

Επίπεδο Εκπαίδευσης σε σχέση με το Έγκλημα

6.1.6. Οικογενειακή κατάσταση

Ο πίνακας της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας ο οποίος ακολουθεί παρουσιάζει τις μορφές που ενδέχεται να λάβει η κοινωνική ζωή και η οικογενειακή κατάσταση του κρατουμένου. Μέσω των στοιχείων που κατηγοριοποιήθηκαν στον παρακάτω πίνακα, αλλά και μέσω των απαντήσεων των κρατουμένων, προέκυψαν οι διαφορετικές κατηγορίες της οικογενειακής κατάστασης. Ένας κρατούμενος δύναται να είναι άγαμος ή άγαμος με παιδιά, έγγαμος ή έγγαμος με παιδιά, χήρος ή διαζευγμένος και χήρος ή διαζευγμένος με παιδιά και υπάρχουν και οι κρατούμενοι εκείνοι οι οποίοι δεν δήλωσαν ότι έχουν παιδιά. Ακόμα, ο πίνακας εξετάζει την αλληλεπίδραση η οποία ενδέχεται να υπάρχει μεταξύ της οικογενειακής κατάστασης των κρατουμένων και της κατάστασης φυλάκισης τους. Οι κρατούμενοι ενδέχεται είτε να συνεχίζουν να κρατούνται κατά την διάρκεια του έτους είτε να έχουν αποφυλακιστεί είτε να έχουν αποδράσει είτε και να έχουν αποβιώσει.

Προτού γίνει οποιαδήποτε ανάλυση, ήδη αναμέναμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό κρατουμένων θα ήταν άγαμοι και χωρίς παιδιά. Όντως, αναλύοντας τον πίνακα (ο οποίος είναι ως προς το σύνολο των κρατουμένων, καθ'όλη τη διάρκεια του έτους) που δίνεται στο τέλος του υποκεφαλαίου, το 57% των κρατουμένων είναι είτε άγαμοι είτε έγγαμοι, αλλά χωρίς παιδιά. Είναι ενδιαφέρον να παρατηρήσουμε και τα ελάχιστα ποσοστά του πίνακα. Φαίνεται πως οι άγαμοι με παιδιά (2%) και οι διαζευγμένοι ή χήροι (1%) εμφανίζουν τη μικρότερη παραβατικότητα. Η πρώτη ομάδα για προφανείς λόγους, όπως αντίστοιχα και η ομάδα των διαζευγμένων ή χήρων με παιδιά (3%) δε διαπράττουν συχνά εγκλήματα, γιατί, ενώ οι περισσότεροι έχουν βιοποριστικά προβλήματα, δεν μπορούν να ρισκάρουν να μπουν στη φυλακή και να μείνει το παιδί τους χωρίς γονείς. Από την άλλη, οι διαζευγμένοι ή χήροι έχουν το μικρότερο ποσοστό εγκλημάτων και θα είχε ενδιαφέρον ίσως σε κάποια έρευνα ψυχολογίας να αναλυθεί αυτή η συσχέτιση. Τέλος, αξίζει να τονιστεί πως δεν υπάρχει κάποια συσχέτιση μεταξύ των κρατουμένων με παιδιά, και χωρίς, και του ποσοστού αποφυλάκισής τους.

Τα στοιχεία αυτά του πίνακα συμβαδίζουν με όσα αναφέρει ο Αναστασιάδης (1993), ο οποίος τονίζει πως η ύπαρξη οικογένειας διαδραματίζει έναν άκρως σημαντικό ρόλο στην ζωή του κάθε ατόμου. Μέσα στα πλαίσια της οικογένειας το άτομο λαμβάνει την αγάπη και τη στοργή, τα απαραίτητα στοιχεία για την κατάλληλη κοινωνικοποίησή του. Μέσω της οικογένειας παρέχεται στο άτομο ένα προστατευμένο περιβάλλον και με αυτόν τον τρόπο του εξασφαλίζεται, τόσο η δυνατότητα, όσο και η ευκαιρία να καταπιαστεί με ασχολίες, οι οποίες θα το βοηθήσουν να αναπτύξει με τον καιρό το πνεύμα του και να γίνει μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα, όπως είναι, για παράδειγμα, οι τέχνες και τα αθλήματα. Το άτομο, έτσι, μαθαίνει να συνυπάρχει αρμονικά σε μία κοινωνία, να ενδιαφέρεται για τους γύρω του και να σέβεται τα δικαιώματά τους, μειώνοντας τις πιθανότητες εμπλοκής του σε εγκληματικές πράξεις.

Οι υγιείς σχέσεις και οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των μελών μιας οικογένειας, όπως αναφέρει και ο Blackburn (1993), είναι παράγοντες οι οποίοι καθοδηγούν το άτομο στις κοινωνικά αποδεκτές συμπεριφορές. Όταν αυτές οι σχέσεις είτε εμφανίζουν ορισμένες διαταραχές είτε είναι παντελώς απύσες, τότε το άτομο, αφού δεν υπάρχει η κοινωνική μάθηση και ο κοινωνικός έλεγχος, αποπροσανατολίζεται και ενδέχεται να

παρασυρθεί σε εγκληματικές πράξεις. Αυτά αντικατοπτρίζονται και στα αποτελέσματα του πίνακα που ακολουθεί, καθώς ένα μικρό ποσοστό των κρατούμενων εμφανίζεται να είναι έγγαμοι με παιδιά.

Η δημιουργία οικογένειας είναι η αρχή μιας καινούργιας και τελείως διαφορετικής ζωής για τα άτομα. Με την προοπτική για την δημιουργία μιας οικογένειας σηματοδοτείται η μετάβαση ενός ατόμου από την εφηβεία και την ξεγνοιασιά που διακατέχει αυτήν την περίοδο της ζωής του ατόμου, καθώς δεν έχει πολλές ευθύνες, στην ενήλικη ζωή. Κατά την ίδια περίοδο, στην οποία η προοπτική του γάμου και της δημιουργίας οικογένειας ωριμάζει, το άτομο εξέρχεται στην αγορά εργασίας. Αλλάζει ριζικά, τόσο ο τρόπος ζωής των ατόμων, όσο και η στάση ζωής μέσα από την δέσμευση του γάμου. Η θέληση του ατόμου για την δημιουργία οικογένειας ωριμάζει και οι κοινωνικές σχέσεις του ατόμου αναδιαμορφώνονται. Μέσω του γάμου, λοιπόν, όπως αναφέρει και ο Blackburn (1993), όχι μόνο μειώνεται η επιρροή που ασκείται στο άτομο από τους συνομηλίκους του, αλλά αυξάνεται και η δέσμευση του προς την συμβατική τάξη, κάτι το οποίο εμφανίζεται και στον πίνακα, καθώς οι οικογενειάρχες εμφανίζονται να εγκληματούν σε μικρότερο βαθμό από εκείνους οι οποίοι δεν έχουν παιδιά.

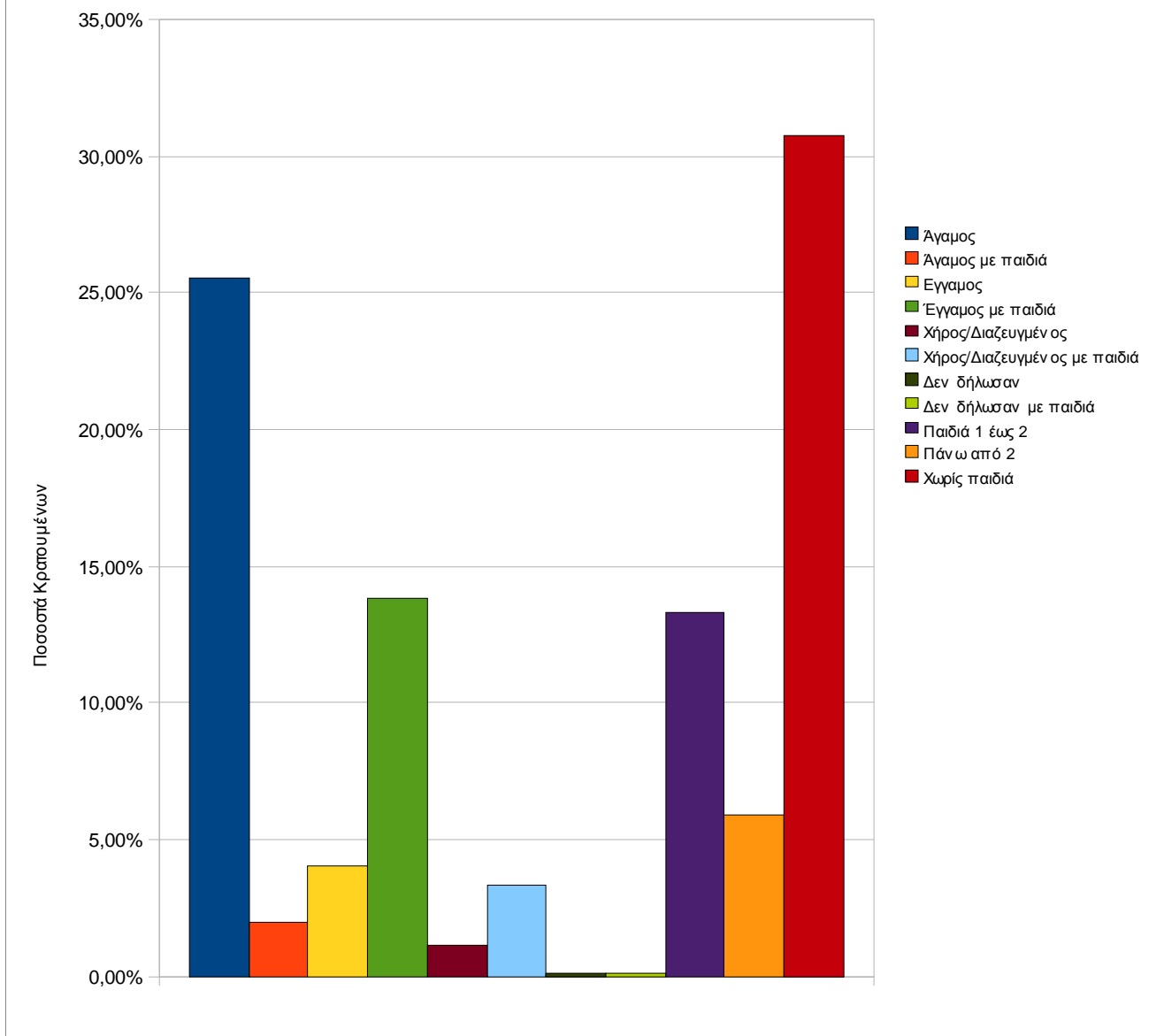
Επιπροσθέτως, η οικογένεια, αποτελώντας υποστηρικτικό περιβάλλον, ενδέχεται να δράσει ως ένας προστατευτικός παράγοντας κατά του εγκλήματος για το άτομο. Σύμφωνα με τον Blackburn (1993), ο γυναικείος παράγοντας αποτελεί ρόλο-κλειδί, καθώς λόγω της ίδιας της φύσης της η γυναίκα, ως σύζυγος και ως μητέρα, δρα προστατευτικά σε μια οικογένεια και αποτελεί τον καταλύτη για την αποφυγή της εγκληματικής συμπεριφοράς, όχι μόνο του συζύγου, αλλά και των παιδιών. Αυτό διαφαίνεται και από τον πίνακα, καθώς οι κρατούμενοι οι οποίοι είναι έγγαμοι εγκληματούν σε μικρότερο βαθμό, αλλά και τα εγκλήματά τους είναι λιγότερο σοβαρά, καθώς ένα μεγάλο μέρος τους αντιμετωπίζει ελαφρύτερες ποινές από εκείνους τους κρατούμενους οι οποίοι δηλώνουν άγαμοι.

Τα στοιχεία, τα οποία διαφαίνονται μέσα από τον πίνακα της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, συμφωνούν με όσα υποστηρίζουν τόσο ο Blackburn (1993) όσο και ο Αναστασιάδης (1993), θέτοντας τις υποστηρικτικές σχέσεις, οι οποίες δημιουργούνται στα πλαίσια μιας οικογένειας ως έναν προστατευτικό παράγοντα, ο οποίος μειώνει τις ριψοκίνδυνες πράξεις των ατόμων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την μείωση των ευκαιριών των ατόμων για τη διάπραξη ορισμένων παρεκβατικών συμπεριφορών. Αξίζει να σημειωθεί το γεγονός πως οι σχέσεις αλληλοϋποστήριξης μεταξύ των μελών των οικογενειών ενδυναμώνουν την αφοσίωση, αλλά και την συμμόρφωση του ατόμου με τους κανόνες της κοινωνίας.

ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ	ΑΠΟ ΑΥΤΟΥΣ:									
	ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ		ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΘΗΚΑΝ		ΑΠΕΒΙΩΣΑΝ		ΑΠΕΔΡΑΣΑΝ		ΠΑΡΕΜΕΙΝΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΛΗΞΗ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ	
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΥΠΟΔΙΚΟΙ
ΚΑΤΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ										
Άγαμος	9580	2651	3956	1028	21	7	18	0	5585	1616
Άγαμος με παιδιά	751	202	343	89	1	0	1	0	406	113
Εγγαμος	1509	286	718	115	2	0	3	0	786	171
Εγγαμος με παιδιά	5180	1295	2015	529	7	0	10	0	3148	766
Χήρος Διαζευγμένος	422	78	211	35	0	0	0	0	211	43
Χήρος Διαζευγμένος με παιδιά	1248	277	537	129	5	2	2	0	704	146
Δεν δήλωσαν	31	10	18	6	0	0	0	0	13	4
Δεν δήλωσαν με παιδιά	45	3	34	2	0	0	0	0	11	1
Παιδιά 1 έως 2	4997	1227	2016	531	8	1	9	0	2964	695
Πάνω από 2	2227	550	913	218	5	1	4	0	1305	331

ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ	ΑΠΟ ΑΥΤΟΥΣ:				
	ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ	ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΘΗΚΑΝ	ΑΠΕΒΙΩΣΑΝ	ΑΠΕΔΡΑΣΑΝ	ΠΑΡΕΜΕΙΝΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΛΗΞΗ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ
	ΚΑΤΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ				
Άγαμος	23.92%	23.23%	29.16%	26.47%	23.70%
Άγαμος με παιδιά	2.00%	2.18%	13.8%	1.47%	1.86%
Έγγαμος	4.02%	4.38%	2.77%	4.41%	3.61%
Έγγαμος με παιδιά	13.80%	12.86%	9.72%	14.70%	14.48%
Χήρος Διαζευγμένος	1.12%	1.34%	0.00%	0.00%	0.97%
Χήρος Διαζευγμένος με παιδιά	3.33%	3.42%	6.94%	2.94%	3.24%
Δεν δήλωσαν	0.08%	0.18%	0.00%	0.00%	0.03%
Δεν δήλωσαν με παιδιά	0.12%	0.28%	0.00%	0.00%	0.03%
Παρά 1 έως 2	13.31%	12.87%	11.11%	13.23%	13.64%
Πάνω από 2	3.93%	3.32%	6.94%	3.33%	6.00%
Χωρίς παιδιά	30.73%	31.30%	31.94%	30.83%	30.33%

Οικογενειακή Κατάσταση σε σχέση με το Έγκλημα

6.1.7. Ηλικίες κρατουμένων

Τα στοιχεία, τα οποία συλλέχθηκαν από το ερωτηματολόγιο της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας και αναφέρονται στην ηλικία των κρατουμένων, κατηγοριοποιήθηκαν στον πίνακα που ακολουθεί. Οι διαφορετικές κατηγορίες ηλικιών, οι οποίες προκύπτουν από τον πίνακα, είναι από δεκατεσσάρων έως δεκαοκτώ ετών, από δεκαεννέα έως εικοσιένα ετών, από είκοσι δύο έως είκοσι εννιά ετών, από τριάντα έως τριάντα εννέα ετών, από σαράντα έως σαράντα εννέα ετών, από πενήντα έως πενήντα εννέα ετών και τέλος από εξήντα ετών και πάνω. Επίσης, στον παρακάτω πίνακα εξετάζεται και η πιθανή αλληλεπίδραση που υπάρχει μεταξύ της ηλικίας των κρατουμένων και της κατάστασης φυλάκισης τους. Η κατάσταση της κράτησής των κρατουμένων ενδεχομένως να είναι η συνέχιση της κράτησής τους κατά την διάρκεια του έτους, η αποφυλάκιση, η απόδραση ή να έχουν αποβιώσει.

Σύμφωνα με τον πίνακα, εμφανίζεται πως το μεγαλύτερο ποσοστό των κρατουμένων βρίσκεται μεταξύ των ηλικιών από είκοσι δύο έως εικοσιεννέα ετών 32,51% και από τριάντα έως τριάντα εννέα ετών 30,46%. Αποδεικνύεται, λοιπόν, πως, καθώς σε αυτήν την ηλικία το άτομο αλλάζει και εισέρχεται σε ένα διαφορετικό τρόπο ζωής, βγαίνει στην αναζήτηση εργασίας και αναπτύσσεται η θέλησή του για την δημιουργία οικογένειας, όπως άλλωστε αναφέρει και ο Blackburn (1993).

Στις επόμενες θέσεις του πίνακα της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας συναντιούνται οι ηλικίες των σαράντα έως πενήντα εννέα ετών (27,18%), δηλαδή περίπου το ένα τρίτο των κρατουμένων, με το μεγαλύτερο ποσοστό να συγκεντρώνεται στη δεκαετία των 40. Το ποσοστό των κρατουμένων από τα εξήντα έτη και πάνω είναι ακόμα πιο χαμηλό (4,04%), καθώς, όσο οι ηλικίες μεγαλώνουν, τόσο μειώνονται και οι αφορμές για τη διάπραξη εγκληματικών πράξεων. Άρα, παρατηρούμε πως, μετά την ηλικία των 22 χρονών, το ποσοστό των κρατουμένων είναι αντιστρόφως ανάλογο με την ηλικία του κρατούμενου.

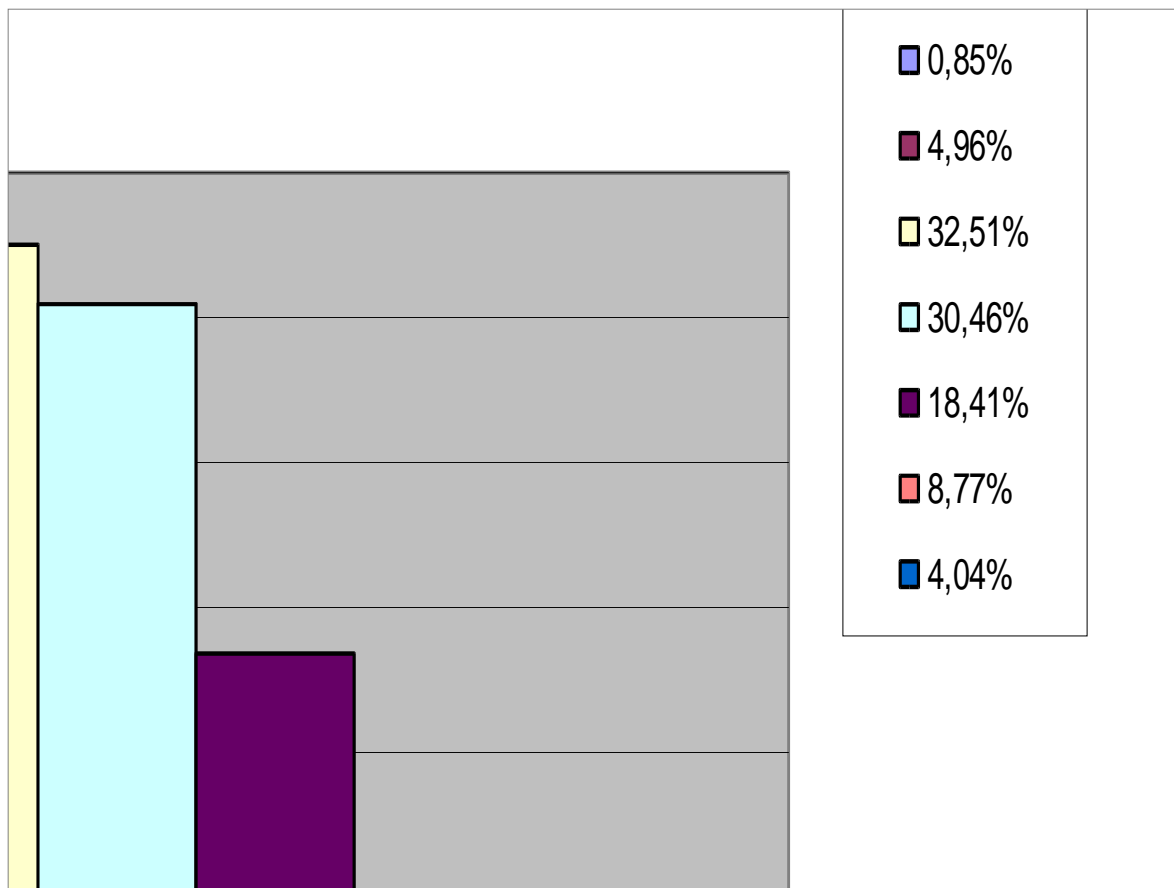
Οι κρατούμενοι, των οποίων οι ηλικίες εμφανίζονται με τα χαμηλότερα ποσοστά, είναι οι ανήλικοι (0,85%), καθώς η κοινωνία και η οικογένεια προσπαθούν να προστατεύσουν με κάθε τρόπο τα νεότερα μέλη. Οι οικογένειες των ανηλίκων φαίνεται να διαδραματίζουν έναν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη παραβατικών συμπεριφορών από τους ανηλίκους. Οι νέοι εκείνοι οι οποίοι μεγαλώνουν σε ένα οικογενειακό περιβάλλον, μέσα στο οποίο υπάρχουν συνεχώς, όχι μόνο συγκρούσεις και ένταση, αλλά και έλλειψη της οικογενειακής αγάπης και υποστήριξης, παρουσιάζονται πιο επιρρεπείς στην εγκληματικότητα. Ακόμα, όπως αναφέρει και ο Siegel (2009), ο τόπος περιοχής διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, καθώς νέοι που μεγαλώνουν σε περιοχές με αυξημένη εγκληματικότητα, εάν μεγαλώσουν σε ένα περιβάλλον προστασίας, υποστήριξης και αγάπης, έχουν λιγότερες πιθανότητες να στραφούν στο έγκλημα.

Τα άτομα επιλέγουν τις ομάδες που γίνονται μέλη βάσει των δικών τους χαρακτηριστικών, έτσι ώστε να μπορούν να ταιριάζουν. Επιπρόσθετα, υπάρχει η θεωρία πως τα αντικοινωνικά άτομα επιλέγουν και συμμετέχουν σε ομάδες συνομηλίκων τους, οι οποίες διαθέτουν κάποια παρόμοια χαρακτηριστικά. Έτσι διατηρούνται και ενισχύονται ορισμένες παραβατικές συμπεριφορές. Τα άτομα εκείνα που επιλέγουν είτε επιθετικούς, είτε βίαιους φίλους και παρέες είναι πιο πιθανό να αρχίσουν να εμπλέκονται και οι ίδιοι σε αντικοινωνικές και συχνά παραβατικές συμπεριφορές. Σύμφωνα με τον Siegel, μέσω της πίεσης που ασκείται στα άτομα

από τους συνομήλικούς τους, αναπτύσσονται ευκολότερα οι εγκληματικές συμπεριφορές. Τα παραπάνω υποστηρίζονται και από τον πίνακα της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, όπου οι ηλικίες οι οποίες εγκληματούν είναι εκείνες κατά τις οποίες το άτομο βρίσκεται σε μία μεταβατική περίοδο και, για τον λόγο αυτό, είναι και περισσότερο ευάλωτο.

ΚΑΤΑΔΙΚΟ I	ΑΠΟ ΑΥΤΟΥΣ:									
	ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ		ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΘΗΚΑΝ		ΑΠΕΒΙΩΣΑΝ		ΑΠΕΔΡΑΣΑΝ		ΠΑΡΕΜΕΙΝΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΛΗΞΗ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ	
	ΚΑΤΑΔΙΚΟ I ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟ I	ΥΠΟΔΙΚΟ I	ΚΑΤΑΔΙΚΟ I ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟ I	ΥΠΟΔΙΚΟ I	ΚΑΤΑΔΙΚΟ I ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟ I	ΥΠΟΔΙΚΟ I	ΚΑΤΑΔΙΚΟ I ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟ I	ΥΠΟΔΙΚΟ I	ΚΑΤΑΔΙΚΟ I ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟ I	ΥΠΟΔΙΚΟ I
ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑ										
14-18 ετών	159	51	89	16	0	0	0	0	70	35
19-21 ετών	931	362	484	113	0	0	1	0	446	249
22-29 ετών	6100	1749	2503	684	12	3	7	0	3578	1062
30-39 ετών	5717	1400	2302	570	5	1	16	0	3394	829
40-49 ετών	3455	775	1406	343	10	3	3	0	2036	429
50-59 ετών	1645	315	712	137	6	1	7	0	920	177

ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ	ΑΠΟ ΑΥΤΟΥΣ:				
	ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ	ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΘΗΚΑΝ	ΑΠΕΒΙΩΣΑΝ	ΑΠΕΔΡΑΣΑΝ	ΠΑΡΕΜΕΙΝΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΛΗΞΗ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΔΙΚΟΙ
ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑ					
14-18 ετών	0,85%	1,14%	0,00%	0,00%	0,64%
19-21 ετών	4,96%	6,18%	0,00%	2,94%	4,11%
22-29 ετών	32,51%	31,96%	33,33%	20,59%	32,93%
30-39 ετών	30,46%	29,39%	13,89%	47,06%	31,24%
40-49 ετών	18,41%	17,95%	27,78%	8,82%	18,74%
50-59 ετών	8,77%	9,09%	16,67%	20,59%	8,47%
60 και άνω	4,04%	4,29%	8,33%	0,00%	3,87%

6.1.8. Κρατούμενοι για παράβαση του νόμου περί ναρκωτικών

6.1.8.1. Κατά είδος ναρκωτικής ουσίας

Στον παρακάτω πίνακα παρατηρεί κανείς ότι οι κατάδικοι που σχετίζονται με την παράβαση του νόμου περί των ναρκωτικών βρίσκονται στη φυλακή περισσότερο λόγω της κάνναβης, της ηρωίνης και των οπιούχων και λιγότερο εξαιτίας της κοκαΐνης. Στη συνέχεια, η εμπορία και η διακίνηση των ιδίων ναρκωτικών ουσιών βρίσκεται σε έξαρση σε σχέση με τη μεθαδόνη και το “έκσταση”, όπως προκύπτει από το γράφημα και είναι λογικό να συμβαίνει. Παρατηρείται, ακόμα, αρκετά μεγάλο ποσοστό εμπορίας και διακίνησης, και πάλι των ιδίων ναρκωτικών ουσιών, από τους ίδιους τους χρήστες, προφανώς για να έχουν τη δυνατότητα να αγοράζουν ποιοτικότερο εμπόρευμα σε καλύτερη τιμή. Η χρήση, η κατοχή και η καλλιέργεια μικροποσότητας ναρκωτικών ουσιών για ίδια χρήση αφορά, για μια ακόμα φορά, στις ουσίες που προαναφέρθηκαν και οι οποίες είναι λογικό να βρίσκονται σε μικρό ποσοστό, εξαιτίας του ότι είναι οικονομικά ασύμφορο να δημιουργήσει κάποιος ολόκληρη παραγωγή μιας ναρκωτικής ουσίας, μονάχα για την κάλυψη της δικής του ανάγκης. Επειδή αυτό αποτελεί γεγονός, οι περισσότεροι χρήστες δεν καλλιεργούν, αλλά αντίθετα αγοράζουν αυτό το οποίο τους ικανοποιεί.

Πραγματοποιώντας λεπτομερέστερη ανάλυση, παρατηρείται πως οι κατάδικοι καθ’όλη τη διάρκεια του έτους που σχετίζονται με κάποιο είδος ναρκωτικής ουσίας, είναι στη φυλακή λόγω της ηρωίνης και οπιούχων (31,6%) και της κάνναβης (34,6%). Δεν είναι καθόλου παράξενο αυτό το γεγονός, γιατί, όπως επισημάναμε προηγουμένως, τα περισσότερα εγκλήματα γίνονται από τους ίδιους χρήστες των ναρκωτικών και είναι γνωστό πως οι ουσίες αυτές είναι δημοφιλείς με τους ναρκομανείς, αφού έρευνες δείχνουν ότι λίγες χρήσεις αρκούν για τον εθισμό (Martin W.R., Fraser H.F., 1961). Επιπλέον, η κάνναβη είναι δημοφιλής, γιατί παράγεται εύκολα, σχετικά πιο φτηνά από τις άλλες ουσίες, και είναι, επίσης, εθιστική.

Στον πίνακα φαίνεται πως τα μικρότερα ποσοστά κρατουμένων έχουν σχέση με τις ουσίες μεθαδόνη, έκσταση και άλλες ναρκωτικές ουσίες. Ειδικά για τη μεθαδόνη, το ποσοστό είναι μηδενικό και μια ερμηνεία για το γεγονός αυτό θα δοθεί στις επόμενες παραγράφους.

Η παράβαση με το μεγαλύτερο ποσοστό εμφάνισης είναι η εμπορία και η διακίνηση ναρκωτικών, με περίπου 50% των κρατουμένων να βρίσκονται στη φυλακή για το λόγο αυτόν. Το υπόλοιπο 50% των κρατουμένων για αιτίες που έχουν σχέση με ναρκωτικά, οφείλεται στην εμπορία και διακίνηση και εμπορία ναρκωτικών μεταξύ των χρηστών. Περιέργως, η καλλιέργεια ναρκωτικών έχει αξιοσημείωτα ελάχιστα ποσοστά κρατουμένων.

Σε στοιχεία που απαντώνται στη σχετική βιβλιογραφία, υπάρχει αναφορά στο είδος της ουσίας με το οποίο σχετίζονται οι κρατούμενοι παραβάτες του νόμου περί ναρκωτικών. Πιο συγκεκριμένα, η Κοκκέβη (1988) επισημαίνει στην έρευνά της ότι η πλειοψηφία των κρατουμένων, σε ποσοστό 95% σχετίζονται με την ηρωίνη. Η ηρωίνη, ως σκληρό ναρκωτικό, είναι εξαιρετικά επικίνδυνο και βρίσκεται στην πρώτη θέση των κρατουμένων, καθώς λόγω των χαρακτηριστικών της η αστυνομία έχει επικεντρώσει τις προσπάθειες της στην εξολόθρευση του κυκλώματος που διακινεί

αυτό το είδος ναρκωτικού. Επιπλέον, η γεωγραφική θέση της Ελλάδας την κάνει κομβικό σημείο στην παγκόσμια διακίνηση ηρωίνης και οπιούχων ναρκωτικών, μιας και αποτελεί το πέρασμα από τις χώρες παραγωγής της Ανατολής (Ιράν, Αφγανιστάν, Ινδία κ.α.) προς τις αγορές της δυτικής Ευρώπης και της Αμερικής. Από την άλλη, η κοκαΐνη είναι ακριβό ναρκωτικό και, επομένως, διακινείται στα ανώτερα κοινωνικά στρώματα. Για το λόγο αυτό, διακινητές και χρήστες του εν λόγω ναρκωτικού, κυρίως λόγω διασυνδέσεων, είναι σε θέση να αποφεύγουν τη σύλληψη. Το “έκσταση” είναι ένα ναρκωτικό που διακινείται, κατά κύριο λόγο, στους χώρους νυχτερινής διασκέδασης και κάτω από συνθήκες που καθιστούν πολύ δύσκολη τη σύλληψη των εμπλεκομένων. Γι’ αυτό και η συσχέτιση κρατουμένων με αυτό το ναρκωτικό είναι μηδαμινή. Η μεθαδόνη λειτουργεί σαν υποκατάστατο ναρκωτικών ουσιών και διατίθεται κυρίως σε κέντρα απεξάρτησης. Η χρήση της και η διακίνησή της, επομένως, είναι μη προσοδοφόρα και γι’ αυτό δεν απασχολεί εγκληματικές οργανώσεις, οι οποίες έχουν πολύ περισσότερα κέρδη από δραστηριότητες που αφορούν σε άλλα ναρκωτικά. Σχετικά με την κάνναβη, και σύμφωνα με το γράφημα, η καλλιέργεια και η παραγωγή της φαίνεται να είναι μικρή. Παρ’ όλα αυτά, η θέση που κατέχει μεταξύ των κρατουμένων είναι σημαντική, καθώς η χώρα μας αποτελεί τόπο παραγωγής του συγκεκριμένου ναρκωτικού. Όσον αφορά στους κρατουμένους που έχουν καταδικαστεί για καλλιέργεια και παραγωγή ναρκωτικών, αυτοί είναι ελάχιστοι και περιορίζονται μόνο στην περίπτωση της κάνναβης, καθώς η χώρα μας δε διαθέτει τις πρώτες ύλες και τα εργαστήρια για την παραγωγή των υπολοίπων ναρκωτικών παρασκευασμάτων.

ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΝΑΡΚΩΤΙΚΗΣ ΟΥΣΙΑΣ

	ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΝΑΡΚΩΤΙΚΗΣ ΟΥΣΙΑΣ									
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ		ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ		ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ		ΧΡΗΣΗ-ΚΑΤΟΧΗ-ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΜΙΚΡΟΠΟΣΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ		ΕΜΠΟΡΙΑ-ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΑΠΟ ΧΡΗΣΤΕΣ	
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Ηρωίνη και οπιούχα	1493	1167	767	707	0	0	52	8	674	452
Κοκαΐνη	495	436	312	298	0	0	8	2	175	136
Κάνναβη	1635	1392	837	788	26	20	42	18	730	566
Μεθαδόνη	2	2	1	1	0	0	0	0	1	1
Έκσταση	3	2	2	1	0	0	0	0	1	1
Άλλα συνθετικά	40	22	18	13	0	0	3	1	19	8
Όλες οι ναρκωτικές ουσίες	125	54	8	8	0	0	12	3	105	43
Άγνωστη	934	439	307	240	0	0	62	8	565	191

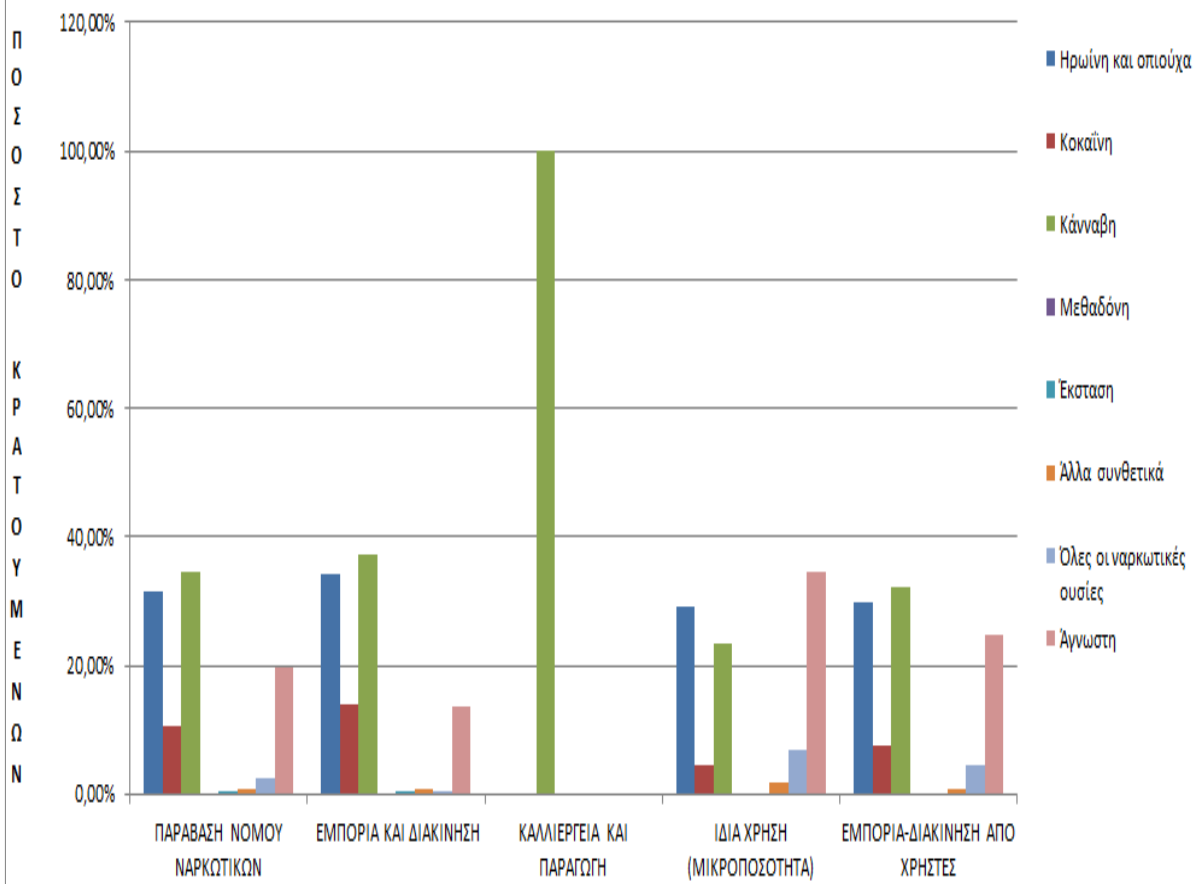
1 = ΚΡΑΤΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ
2 = ΠΑΡΑΜΕΙΝΑΝΤΕΣ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΝΑΡΚΩΤΙΚΗΣ ΟΥΣΙΑΣ

	ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΝΑΡΚΩΤΙΚΗΣ ΟΥΣΙΑΣ									
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ		ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ		ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ		ΧΡΗΣΗ-ΚΑΤΟΧΗ-ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΜΙΚΡΟΠΟΣΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ		ΕΜΠΟΡΙΑ-ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΑΠΟ ΧΡΗΣΤΕΣ	
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Ηρωίνη και οπιούχα	31,6%	33,2%	34,1%	34,4%	0,0%	0,0%	29,1%	20,0%	29,7%	32,3%
Κοκαΐνη	10,5%	12,4%	13,9%	14,5%	0,0%	0,0%	4,5%	5,0%	7,7%	9,7%
Κάναβη	34,6%	39,6%	37,2%	38,3%	100,0%	100,0%	23,5%	45,0%	32,2%	40,5%
Μεθαδόνη	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
Έκσταση	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
Άλλα συνθετικά	0,8%	0,6%	0,8%	0,6%	0,0%	0,0%	1,7%	2,5%	0,8%	0,6%
Όλες οι ναρκωτικές ουσίες	2,6%	1,5%	0,4%	0,4%	0,0%	0,0%	6,7%	7,5%	4,6%	3,1%
Άγνωστη	19,8%	12,5%	13,6%	11,7%	0,0%	0,0%	34,6%	20,0%	24,9%	13,7%

1 = ΚΡΑΤΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ
2 = ΠΑΡΑΜΕΙΝΑΝΤΕΣ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΝΑΡΚΩΤΙΚΗΣ ΟΥΣΙΑΣ

6.1.8.2. Κατά ηλικιακή ομάδα

Στον παρακάτω πίνακα (τα ποσοστά είναι ως προς το σύνολο των κρατουμένων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους), παρατηρείται ότι οι κατάδικοι που έχουν κατηγορηθεί για παράβαση του νόμου περί των ναρκωτικών βρίσκονται κυρίως μεταξύ 22 και 49 χρονών (85,2%). Στην προηγούμενη παράγραφο ήδη αναφέρθηκε πως ένα μεγάλο ποσοστό των κρατούμενων λόγω ναρκωτικών σχετίζεται κυρίως με την εμπορία και διακίνηση μεταξύ των χρηστών και τη γενικότερη εμπορία και διακίνηση των ουσιών. Ειδικότερα, πάλι το μεγαλύτερο ποσοστό βρίσκεται μεταξύ των ηλικιών 22 έως και 49 ετών, με ποσοστά 73,8% για τη γενικότερη διακίνηση ναρκωτικών και 86,5% για μεταξύ των χρηστών. Αρκετά μικρότερο ποσοστό αντιστοιχεί στις ηλικίες πενήντα με πενήντα εννέα, συγκεκριμένα 9,5% για όλο το σύνολο των κρατουμένων που παραβίασαν το νόμο περί ναρκωτικών. Όσον αφορά στη χρήση, κατοχή και καλλιέργεια μικροποσότητας για ίδια χρήση, το μεγαλύτερο ποσοστό αυτής της ομάδας συγκεντρώνεται στις ηλικίες 22 έως και 39 (71,6%). Η καλλιέργεια και η παραγωγή παρατηρείται μονάχα στις ηλικίες τριάντα έως σαράντα εννέα και σε ποσοστό 65,4%. Σχετικά με τις ηλικίες δεκατέσσερα έως είκοσι ένα, καθώς και αυτές των εξήντα και άνω το ποσοστό ανά κατηγορία παράβασης περί ναρκωτικών ουσιών είναι ελάχιστο. Γενικότερα, παρατηρείται μια μείωση των ποσοστών των κρατουμένων όλων των κατηγοριών από ηλικία 50 και άνω. Αυτό μπορεί να οφείλεται, συν τοις άλλοις, και στην αυξημένη θνησιμότητα χρηστών βαρέων ναρκωτικών.

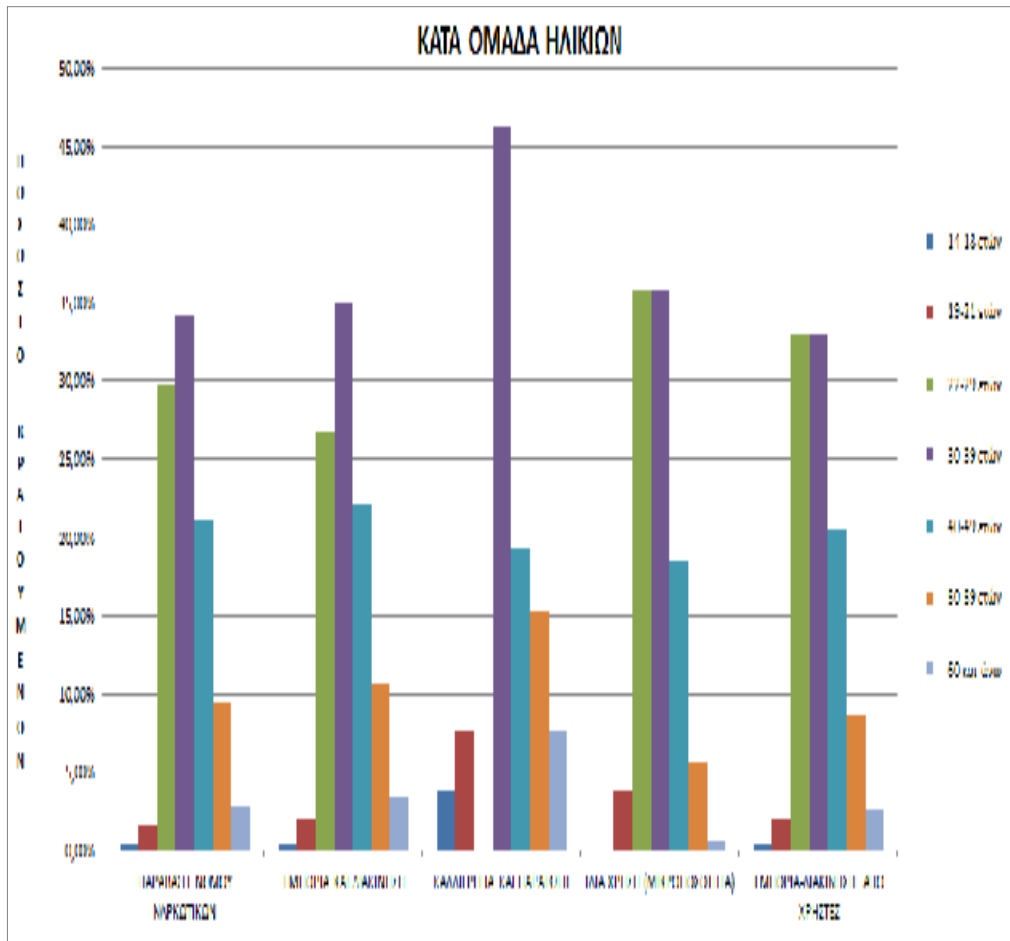
Σε όλες τις ερευνητικές δραστηριότητες που αφορούν στους κρατουμένους που σχετίζονται με παραβιάσεις του νόμου περί ναρκωτικών, οι πρώτες ερωτήσεις αφορούν σε γενικά δημογραφικά στοιχεία των ατόμων που συμμετέχουν στην έρευνα. Πρόκειται, πιο συγκεκριμένα, για ερωτήσεις που αφορούν στην ηλικία των κρατουμένων και στο φύλο τους. Στις περισσότερες περιπτώσεις ερευνών, τα στοιχεία που καταγράφονται παρουσιάζουν μια κανονικότητα η οποία εμφανίζει κάποιο στατιστικό ενδιαφέρον, ιδιαίτερα σε ότι αφορά στην ηλικία των κρατουμένων αυτών. Η έρευνα του Δαρδαβέση (1992) επικεντρώθηκε στη καταγραφή του αριθμού των καταδικασθέντων για παράβαση του νόμου περί ναρκωτικών, και συγκεκριμένα για χρήση, κατοχή και εμπορία, ως προς το φύλο, την ηλικία τους, την κατηγορία αδικήματος και την περιοχή τελέσεώς του. Η συντριπτική πλειοψηφία των κρατουμένων που αποτέλεσαν τα υποκείμενα της έρευνας (92,8%) είναι άνδρες, ενώ το ποσοστό 53,9% αφορά σε κρατουμένους της ηλικιακής ομάδας από 20 έως 29 ετών.

ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ										
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ		ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ		ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ		ΧΡΗΣΗ-ΚΑΤΟΧΗ-ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΜΙΚΡΟΠΟΣΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ		ΕΜΠΟΡΙΑ-ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΑΠΟ ΧΡΗΣΤΕΣ	
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
14-18 ετών	16	12	7	6	1	1	0	0	8	5
19-21 ετών	93	64	39	34	2	2	7	0	45	28
22-29 ετών	1410	1079	600	574	0	0	64	17	746	488
30-39 ετών	1616	1193	789	718	12	9	64	14	751	452
40-49 ετών	1004	735	500	449	5	5	33	8	466	273
50-59 ετών	450	329	240	208	4	2	10	1	196	118
60 και άνω	138	102	77	67	2	1	1	0	58	34

1 = ΚΡΑΤΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ
2 = ΠΑΡΑΜΕΙΝΑΝΤΕΣ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ										
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ		ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ		ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ		ΧΡΗΣΗ-ΚΑΤΟΧΗ-ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΜΙΚΡΟΠΟΣΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ		ΕΜΠΟΡΙΑ-ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΑΠΟ ΧΡΗΣΤΕΣ	
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
14-18 ετών	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	3,8%	5,0%	0,0%	0,0%	0,4%	0,4%
19-21 ετών	2,0%	1,8%	1,7%	1,7%	7,7%	10,0%	3,9%	0,0%	2,0%	2,0%
22-29 ετών	29,8%	30,7%	26,6%	27,9%	0,0%	0,0%	35,8%	42,5%	32,9%	34,9%
30-39 ετών	34,2%	33,9%	35,0%	34,9%	46,2%	45,0%	35,8%	35,0%	33,1%	32,3%
40-49 ετών	21,2%	20,9%	22,2%	21,8%	19,2%	25,0%	18,4%	20,0%	20,5%	19,5%
50-59 ετών	9,5%	9,4%	10,7%	10,1%	15,4%	10,0%	5,6%	2,5%	8,6%	8,4%
60 και άνω	2,9%	2,9%	3,4%	3,3%	7,7%	5,0%	0,6%	0,0%	2,6%	2,4%

1 = ΚΡΑΤΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ
2 = ΠΑΡΑΜΕΙΝΑΝΤΕΣ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

6.1.8.3. Κατά είδος εκτιώμενης ποινής

Οι κρατούμενοι, κατάδικοι ή υπόδικοι, για αδικήματα που σχετίζονται με ναρκωτικά είναι μια ιδιαίτερη υποομάδα του συνόλου των κρατουμένων, και για το λόγο αυτό εξετάζεται ξεχωριστά στη συγκεκριμένη μελέτη, με την παράθεση και σχολιασμό των αντίστοιχων πινάκων. Στη μεγάλη τους πλειοψηφία δεν πρόκειται για συνηθισμένους παραβάτες του νόμου, οι οποίοι έχουν διαπράξει κάποιο έγκλημα έναντι άλλου προσώπου. Απλοί χρήστες, οι οποίοι δεν έχουν καμία σχέση με κυκλώματα διακίνησης ναρκωτικών, βρίσκονται φυλακισμένοι, λόγω της αυστηρότητας των ποινών σε αρκετές χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας. Οι King και Mauer (2002) αναφέρουν χαρακτηριστικά ότι η πλειοψηφία των κρατουμένων για παράβαση του νόμου περί ναρκωτικών στις ομοσπονδιακές φυλακές των Η.Π.Α. είναι απλοί χρήστες και δεν έχουν συμμετοχή σε κυκλώματα διακίνησης, παρά μόνο σε πολύ χαμηλό επίπεδο εμπλοκής, αν και αυτό αφορά μόνο σε μικρό ποσοστό από αυτό το υποσύνολο.

Στον παρακάτω πίνακα παρατηρείται πως ένα ποσοστό 19,3% των κρατουμένων φυλακίζονται 3 χρόνια και πλέον, λόγω παράβασης του νόμου περί ναρκωτικών, και 38,4% για εμπορία και διακίνηση των παράνομων ουσιών μεταξύ των χρηστών. Συνεχίζοντας, παρατηρούμε πως οι κρατούμενοι που έχουν παραβεί τον σχετικό νόμο προσεγγίζουν το 66%, όσον αφορά την πρόσκαιρη κάθειρξη. Στην ίδια κατηγορία φυλάκισης, οι έμποροι και διακινητές ναρκωτικών που κρατούνται, ξεπερνούν ελάχιστα το 83%, ενώ οι κρατούμενοι χρήστες που διατηρούσαν την ίδια ασχολία είναι γύρω στο 53,8%. Τέλος, εκείνοι που λαμβάνουν ισόβια κάθειρξη εξαιτίας της παράβασης του νόμου περί των ναρκωτικών, αλλά και της εμπορίας και διακίνησης, τοποθετούνται γύρω στο 22%. Ως συμπέρασμα, η πλειοψηφία των κρατουμένων, που έχει κατηγορηθεί για ανάμειξη με ναρκωτικά, σωφρονίζεται εντός φυλακής με ποινή πρόσκαιρης κάθειρξης (66% όλων των κρατουμένων για παράβαση του νόμου περί ναρκωτικών).

Η αυστηρότητα του νόμου περί ναρκωτικών, που επιβάλλει κυρώσεις ακόμα και για την απλή χρήση, προσπαθεί να δικαιολογήσει τη βούληση της εκάστοτε πολιτείας να οδηγήσει σε πλήρη καταστολή του προβλήματος, λειτουργώντας αποτρεπτικά, ως παραδειγματισμός και για άλλους επιδόξους χρήστες. Φυσικά, η ορθότητα αυτού του σκεπτικού και η αποτελεσματικότητα αυτής της αυστηρότητας των ποινών αμφισβητείται από πολλούς ερευνητές, καθώς δεν υπάρχει η βούληση πραγματικής επίλυσης του προβλήματος, με έμφαση τόσο στην πρόληψη όσο και στη θεραπεία. Ο Ζαφειρίδης (1994) υποστηρίζει ότι το σωφρονιστικό σύστημα της Ελλάδας, όσον αφορά στο θέμα των κρατουμένων χρηστών, εμφανίζει το εξής παράδοξο. Από τη μία λειτουργεί ως ένας πλήρης μηχανισμός καταστολής, από την άλλη όμως δεν υφίσταται κανένα ουσιαστικό και ολοκληρωμένο σύστημα πρόληψης ή και θεραπείας, το οποίο να ενσωματώνεται στα σωφρονιστικά καταστήματα.

Άλλωστε, και στην επισκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας πάνω στο θέμα, μπορεί εύκολα να παρατηρηθεί η ανησυχία των ερευνητών ως προς την αποτελεσματικότητα του τρόπου καταστολής της χρήσης ναρκωτικών και άλλων ποινικοποιημένων εξαρτησιογόνων ουσιών. Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης των Ναρκωτικών και της Τοξικομανίας (EMCDDA), σε έρευνα που πραγματοποίησε το 1997 σε δείγμα φυλακών από όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, διαπίστωσε ότι οι παραβάτες του νόμου

περί ναρκωτικών και αυτοί που έχουν διαπράξει αδικήματα που σχετίζονται με τα ναρκωτικά αποτελούν ένα μεγάλο ποσοστό των κρατουμένων. Επιπλέον, σημειώνει ότι το σημαντικότερο πρόβλημα που υφίσταται αφορά στην ουσιαστική διακοπή της χρήσης ναρκωτικών από τους κρατούμενους, αφού παρατηρούνται κρούσματα διακίνησης εξαρτησιογόνων ουσιών μέσα στις φυλακές.

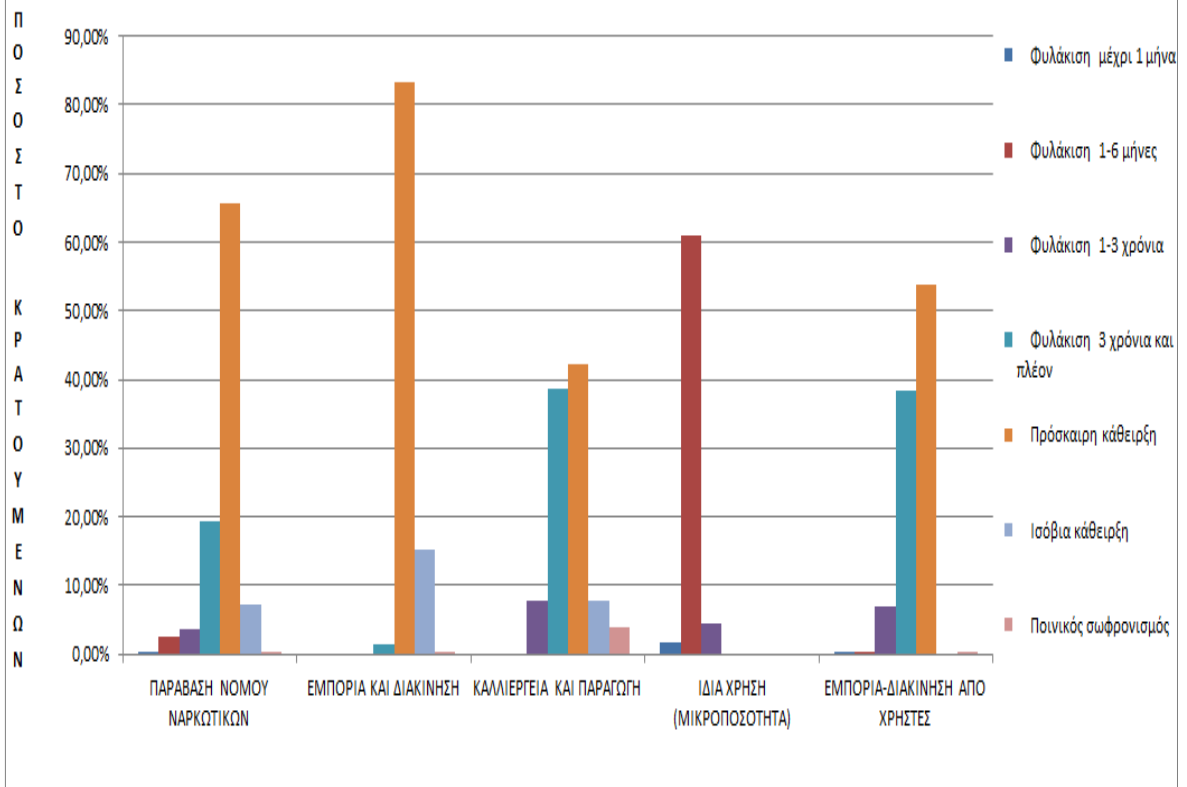
	ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΕΚΤΙΟΜΕΝΗΣ ΠΟΙΝΗΣ									
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ		ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ		ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ		ΧΡΗΣΗ-ΚΑΤΟΧΗ-ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΜΙΚΡΟΠΟΣΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ		ΕΜΠΟΡΙΑ-ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΑΠΟ ΧΡΗΣΤΕΣ	
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Φυλάκιση μέχρι 1 μήνα	5	0	0	0	0	0	3	0	2	0
Φυλάκιση 1-6 μήνες	113	21	0	0	0	0	109	19	4	2
Φυλάκιση 6-12 μήνες	62	21	0	0	0	0	59	20	3	1
Φυλάκιση 1-3 χρόνια	170	46	1	0	2	1	8	1	159	44
Φυλάκιση 3 χρόνια και πλέον	910	375	29	11	10	5	0	0	871	359
Πρόσκαιρη κάθειρξη	3108	2706	1875	1708	11	11	0	0	1222	987
Ισόβια κάθειρξη	342	335	340	333	2	2	0	0	0	0
Ποινικός σωφρονισμός	17	10	7	4	1	1	0	0	9	5

1 = ΚΡΑΤΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ
2 = ΠΑΡΑΜΕΙΝΑΝΤΕΣ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

	ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΕΚΤΙΟΜΕΝΗΣ ΠΟΙΝΗΣ									
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ		ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ		ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ		ΧΡΗΣΗ-ΚΑΤΟΧΗ-ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΜΙΚΡΟΠΟΣΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ		ΕΜΠΟΡΙΑ-ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΑΠΟ ΧΡΗΣΤΕΣ	
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Φυλάκιση μέχρι 1 μήνα	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,7%	0,0%	0,1%	0,0%
Φυλάκιση 1-6 μήνες	2,4%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	60,9%	47,5%	0,2%	0,1%
Φυλάκιση 6-12 μήνες	1,3%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	33,0%	50,0%	0,1%	0,1%
Φυλάκιση 1-3 χρόνια	3,6%	1,3%	0,0%	0,0%	7,7%	5,0%	4,5%	2,5%	7,0%	3,1%
Φυλάκιση 3 χρόνια και πλέον	19,3%	10,7%	1,3%	0,5%	38,5%	25,0%	0,0%	0,0%	38,4%	25,7%
Πρόσκαιρη κάθειρξη	65,7%	77,0%	83,3%	83,1%	42,3%	55,0%	0,0%	0,0%	53,8%	70,6%
Ισόβια κάθειρξη	7,2%	9,5%	15,1%	16,2%	7,7%	10,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Ποινικός σιφονισμός	0,4%	0,3%	0,3%	0,2%	3,8%	5,0%	0,0%	0,0%	0,4%	0,4%

1 = ΚΡΑΤΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ
2 = ΠΑΡΑΜΕΙΝΑΝΤΕΣ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΕΚΤΙΟΜΕΝΗΣ ΠΟΙΝΗΣ

6.1.8.4. Κατάσταση απασχόλησης

Ένα μεγάλο μέρος της σχετικής βιβλιογραφίας, η οποία έχει ως αντικείμενο μελέτης τους παραβάτες του νόμου περί ναρκωτικών, αναφέρεται στα αίτια που οδηγούν σε αυτές τις παραβατικές συμπεριφορές. Οι αιτίες αυτές μπορούν να διακριθούν σε ψυχολογικές και κοινωνικές, με ταυτόχρονη όμως αλληλεπίδρασή τους πάνω στο άτομο. Ειδικά για τα κοινωνικά αίτια θα μπορούσαμε να διακρίνουμε ένα μεγάλο πυλώνα, που φαίνεται να έχει μεγάλη σημασία για την ερμηνεία του φαινομένου: την εργασία.

Όσον αφορά στο ζήτημα της εργασίας των κρατουμένων για παραβίαση του νόμου περί ναρκωτικών, τα αποτελέσματα των ερευνητικών δραστηριοτήτων έρχονται σε αντίθεση με τις επικρατούσες αντιλήψεις, κυρίως της κοινής γνώμης. Πιο συγκεκριμένα, υπήρχε διάχυτη η αντίληψη ότι οι σχετιζόμενοι με αδικήματα περί ναρκωτικών ήταν στην πλειοψηφία τους άνεργοι. Οι περισσότερες έρευνες, από την άλλη, αναιρούν αυτήν την ευρύτατα διαδεδομένη άποψη. Σύμφωνα με την έρευνα του Δαρδαβέση (1992), η πλειοψηφία των κρατουμένων, σε ποσοστό 30,3% είναι εργάτες και τεχνίτες, απόρροια του φτωχού μορφωτικού τους επιπέδου, καθώς σε μεγάλο ποσοστό έχουν δεχθεί μόνο τη στοιχειώδη εκπαίδευση. Η Ζαγούρα (1993) υποστηρίζει ότι στα αίτια χρήσης και παράβασης του νόμου περί ναρκωτικών συγκαταλέγεται η αδυναμία του ατόμου να ανταποκριθεί σε υποχρεώσεις και κοινωνικές απαιτήσεις κατά την ανάπτυξή του. Πιο συγκεκριμένα, η μη δυνατότητα ασφαλούς και κοινωνικά καταξιωμένης επαγγελματικής ζωής οδηγεί το άτομο σε έλλειψη αυτοεκτίμησης και αίσθημα κατωτερότητας.

Σε παραλληλισμό με τον παρακάτω πίνακα, παρατηρείται ότι σε αρκετά υψηλό ποσοστό (56,2%) βρίσκονται όσοι ασχολούνται με τεχνικά επαγγέλματα, όπως τεχνίτες, καθώς και ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες. Αυτό θα μπορούσε να οφείλεται στο χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και στην ενδεχόμενη απουσία οικονομικού αποθέματος. Ο πρώτος λόγος, δηλαδή το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, το οποίο αποτελεί στατιστική και άλλου γραφήματος, φαίνεται να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, καθώς και εκεί τα ποσοστά είναι εξίσου υψηλά. Όσον αφορά στο δεύτερο λόγο υπάρχουν δύο παράμετροι. Στην χαμηλή οικονομική επιφάνεια λόγω επαγγέλματος, που αποτελεί την πρώτη παράμετρο, η ενασχόληση με τα ναρκωτικά είναι δελεαστική για οικονομικούς λόγους. Αυτή η επικίνδυνη μορφή απασχόλησης είναι πιο συχνή στις φτωχές και ιδιαίτερα στις αστικές περιοχές, όπου οι άνθρωποι έχουν λίγες ελπίδες για βελτίωση της ζωής τους. Η δεύτερη παράμετρος, την οποία αποτελεί η έλλειψη κοινωνικού κύρους, αλλά και η παρουσία άγχους λόγω δυσκολιών που τυχόν έχουν εμφανιστεί στο εργασιακό περιβάλλον, ωθεί και πάλι στη χρήση ναρκωτικών ουσιών, με την έννοια ότι οι χρήστες "ξεφεύγουν", όσο μπορούν, από τα προβλήματα τους.

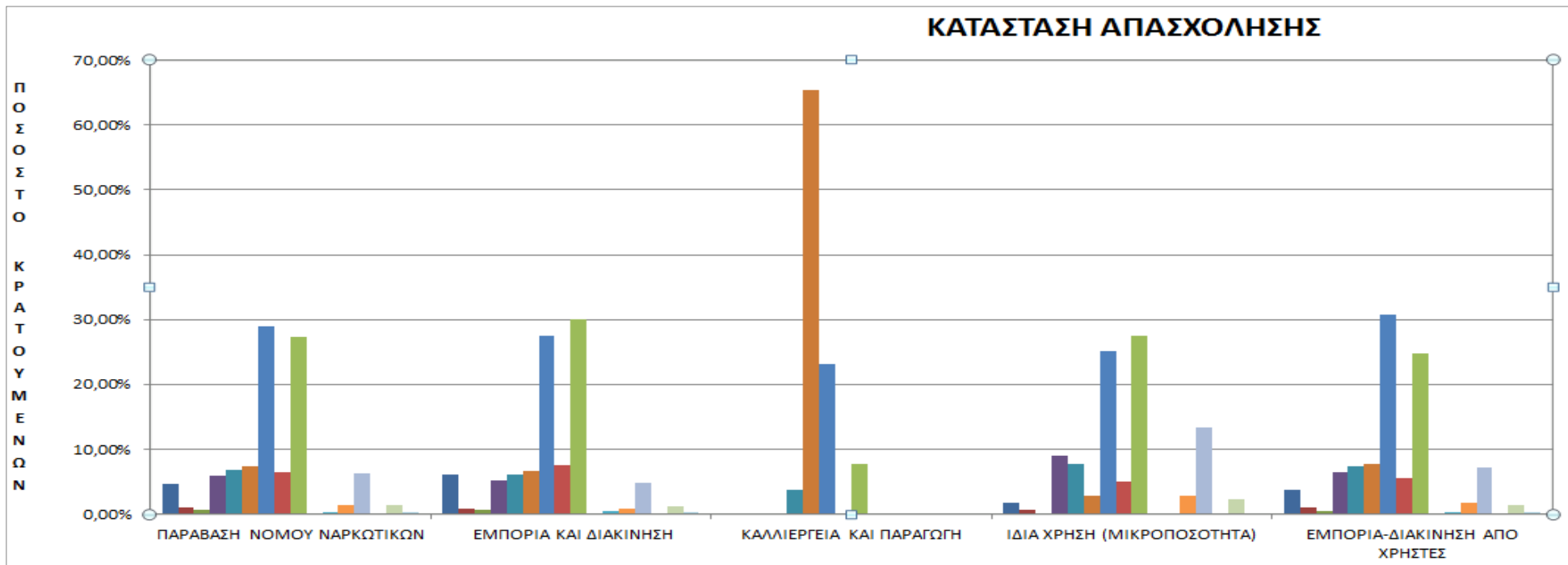
Γενικά, θα περιμέναμε πως τα μόνα ποσοστά παράβασης των επαγγελματιών υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου θα βρισκότουσαν στην κατηγορία περί χρήσης ναρκωτικών και ίσως για καλλιέργεια για δική τους χρήση. Όμως, το 4,7% των κρατούμενων από αυτά τα κοινωνικά στρώματα σχετίζονται με παραβάσεις αυτών των νόμων, ενώ το 6% έχει κατηγορηθεί για εμπορία και διακίνηση. Ένα μικρότερο ποσοστό, που προσεγγίζει το 1,7%, έχει σχέση με την καλλιέργεια και προσωπική χρήση παράνομων ουσιών. Επίσης, αξίζει να παρατηρηθεί πως, σε σχέση με τις άλλες ομάδες εργαζομένων που έχουν μικρά ποσοστά, όπως αυτά των

συνταξιούχων, εισοδηματιών, οικιακών επαγγελματιών και άλλων περιπτώσεων, οι άνεργοι κατέχουν το 6,2%, που είναι ένα ενδιαφέρον ποσοστό, αφού είναι διπλάσιο του συνόλου των ποσοστών των κοινωνικών ομάδων που αναφέραμε. Το χαμηλότερο ποσοστό, σε όλες τις κατηγορίες εγκλημάτων περί ναρκωτικών, κατέχουν όσοι κρατούμενοι ήταν στις ένοπλες δυνάμεις, για λόγους που έχουμε αναφέρει και σε άλλες παραγράφους.

	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ									
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ		ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ		ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ		ΧΡΗΣΗ-ΚΑΤΟΧΗ- ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΜΙΚΡΟΠΟΣΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ		ΕΜΠΟΡΙΑ- ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΑΠΟ ΧΡΗΣΤΕΣ	
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	223	180	136	118	0	0	3	1	84	61
Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	45	28	21	17	0	0	1	0	23	11
Τεχνολόγοι, τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	27	20	15	13	0	0	0	0	12	7
Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	277	207	115	111	0	0	16	3	146	93
Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών, πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	320	229	137	125	1	1	14	3	168	100
Ειδικευόμενοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι, αλιείς κ.λπ.	351	268	151	133	17	14	5	3	178	118
Ειδικευόμενοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	1365	1010	616	565	6	3	45	5	698	437
Χειριστές σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού και συναρμολογητές	302	236	169	156	0	0	9	5	124	75
Ανειδίκευτοι εργάτες, χειρωνακτές και μικροεπαγγελματίες	1291	977	678	616	2	2	49	12	562	347
Ένοπλες δυνάμεις	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0
Σπουδαστές - φοιτητές	16	13	12	11	0	0	0	0	4	2
Συνταξιούχοι	60	36	17	17	0	0	5	0	38	19
Άνεργοι	295	201	110	104	0	0	24	8	161	89
Εισοδηματίες	3	3	0	0	0	0	0	0	3	3
Λοιπές περιπτώσεις ατόμων χωρίς επάγγελμα (άτομα ανίκανα για εργασία, άνεργοι κ.τ.λ.)	60	35	26	21	0	0	4	0	30	14

	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ									
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ		ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ		ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ		ΧΡΗΣΗ-ΚΑΤΟΧΗ-ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΜΙΚΡΟΠΟΣΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ		ΕΜΠΟΡΙΑ-ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΑΠΟ ΧΡΗΣΤΕΣ	
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Μέλη των βουλευόμενων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	4,7%	5,1%	6,0%	5,7%	0,0%	0,0%	1,7%	2,5%	3,7%	4,4%
Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	1,0%	0,8%	0,9%	0,8%	0,0%	0,0%	0,6%	0,0%	1,0%	0,8%
Τεχνολόγοι, τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	0,6%	0,6%	0,7%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,5%	0,5%
Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	5,9%	5,9%	5,1%	5,4%	0,0%	0,0%	8,9%	7,5%	6,4%	6,7%
Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών, πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	6,8%	6,5%	6,1%	6,1%	3,8%	5,0%	7,8%	7,5%	7,4%	7,2%
Ειδικευόμενοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι, αλιείς κ.λπ.	7,4%	7,6%	6,7%	6,5%	65,4%	70,0%	2,8%	7,5%	7,8%	8,4%
Ειδικευόμενοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	28,9%	28,7%	27,4%	27,5%	23,1%	15,0%	25,1%	12,5%	30,7%	31,3%
Χειριστές σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού και συναρμολογητές	6,4%	6,7%	7,5%	7,6%	0,0%	0,0%	5,0%	12,5%	5,5%	5,4%
Ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	27,3%	27,8%	30,1%	30,0%	7,7%	10,0%	27,4%	30,0%	24,8%	24,8%
Ένοπλες δυνάμεις	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Σπουδαστές - φοιτητές	0,3%	0,4%	0,5%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	0,1%
Συνταξιούχοι	1,3%	1,0%	0,8%	0,8%	0,0%	0,0%	2,8%	0,0%	1,7%	1,4%
Άνεργοι	6,2%	5,7%	4,9%	5,1%	0,0%	0,0%	13,4%	20,0%	7,1%	6,4%
Εισοδηματίες	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,2%
Λοιπές περιπτώσεις ατόμων χωρίς επάγγελμα (άτομα ανίκανα για εργασία, άνεργοι κ.τ.λ.)	1,3%	1,0%	1,2%	1,0%	0,0%	0,0%	2,2%	0,0%	1,3%	1,0%
Οικιακά	1,7%	1,8%	1,9%	2,1%	0,0%	0,0%	2,2%	0,0%	1,5%	1,4%
Δεν δήλωσαν ή άγνωστο επάγγελμα	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	0,2%

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

- Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα
- Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα
- Τεχνολόγοι, τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
- Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
- Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών, πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές
- Ειδικευόμενοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι, αλιείς κ.λ.π.
- Ειδικευόμενοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα
- Χειριστές σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού και συναρμολογητές

- Ανειδίκευτοι εργάτες, χειρωνάκτες και μικροεπαγγελματίες
- Ένοπλες δυνάμεις
- Σπουδαστές - φοιτητές
- Συνταξιούχοι
- Άνεργοι
- Εισοδηματίες
- Λοιπές περιπτώσεις ατόμων χωρίς επάγγελμα (άτομα ανάκαμα για εργασία, άνεργοι κ.τ.λ.)
- Δεν δήλωσαν ή αγνωστο επάγγελμα

6.1.8.5. Επίπεδο εκπαίδευσης

Στον παρακάτω πίνακα, εξ' αρχής παρατηρείται ότι οι περισσότεροι κατάδικοι βρίσκονται ανάμεσα σε εκείνους που δεν έχουν λάβει τη βασική εκπαίδευση και σε αυτούς που είναι απόφοιτοι της μέσης εκπαίδευσης.

Αρχικά, παρατηρούμε στον πίνακα πως οι περισσότεροι κατάδικοι για παράβαση του νόμου περί ναρκωτικών (75,2%) είναι είτε απόφοιτοι στοιχειώδους εκπαίδευσης είτε αγράμματοι. Τα ποσοστά για αυτήν την κατηγορία παράβασης πέφτουν για όσους έχουν τελειώσει τη μέση εκπαίδευση (18,9%) και για κρατούμενους οποιασδήποτε μεταλυκειακής εκπαίδευσης είναι της τάξης του 1%. Περίπου ίδιες είναι οι αναλογίες αυτές, τόσο για τους κρατούμενους, λόγω εμπορίας και διακίνησης ουσιών, όσο και για αυτούς που καλλιεργούσαν ναρκωτικά. Οι κρατούμενοι που δεν είχαν κάποια εκπαίδευση ή είχαν κάποιου είδους εκπαίδευση με υψηλότερη βαθμίδα τη μέση εκπαίδευση, έχουν παρόμοια ποσοστά, τόσο στην εμπορία και διακίνηση των ναρκωτικών, όσο και στην εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών μεταξύ των χρηστών. Ειδικότερα, είναι 19% για την πρώτη κατηγορία και 19,2% για τη δεύτερη. Οι δύο άλλες κατηγορίες του οριζόντιου άξονα, δηλαδή οι απόφοιτοι τεχνικής-επαγγελματικής σχολής και οι πτυχιούχοι ανωτέρων και ανωτάτων σχολών υπάρχουν σε μικρό ποσοστό (4%) στη φυλακή για παράβαση, εμπορία και διακίνηση, καλλιέργεια και παραγωγή, χρήση και κατοχή ναρκωτικών ουσιών.

Τις περισσότερες φορές λειτουργεί και αντίστροφα αυτή η σχέση εκπαίδευσης και ναρκωτικών. Δηλαδή, το ότι κάποια παιδιά ασχολούνται με τα ναρκωτικά, ίσως δεν οφείλεται στο γεγονός ότι αφήνουν το σχολείο, αλλά στο ότι η πρόωγη έκθεσή τους σε αυτές τις παράνομες ουσίες έχουν ως επίπτωση να μην καταφέρνουν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους, με αποτέλεσμα να σταματούν στη στοιχειώδη εκπαίδευση. Στη συνέχεια, εφόσον κάποιος γίνεται χρήστης, μετατρέπεται σε έμπορο ναρκωτικών ουσιών, προκειμένου να μπορέσει να επιβιώσει και συνεχίζεται αυτή η αλυσίδα εγκλήματος.

Σε γενικές γραμμές, συμπεραίνουμε πως όσο υψηλότερη εκπαίδευση έχει ένα άτομο τόσο μικρότερη είναι και η πιθανότητα να διαπράξει ένα τέτοιο παράπτωμα.

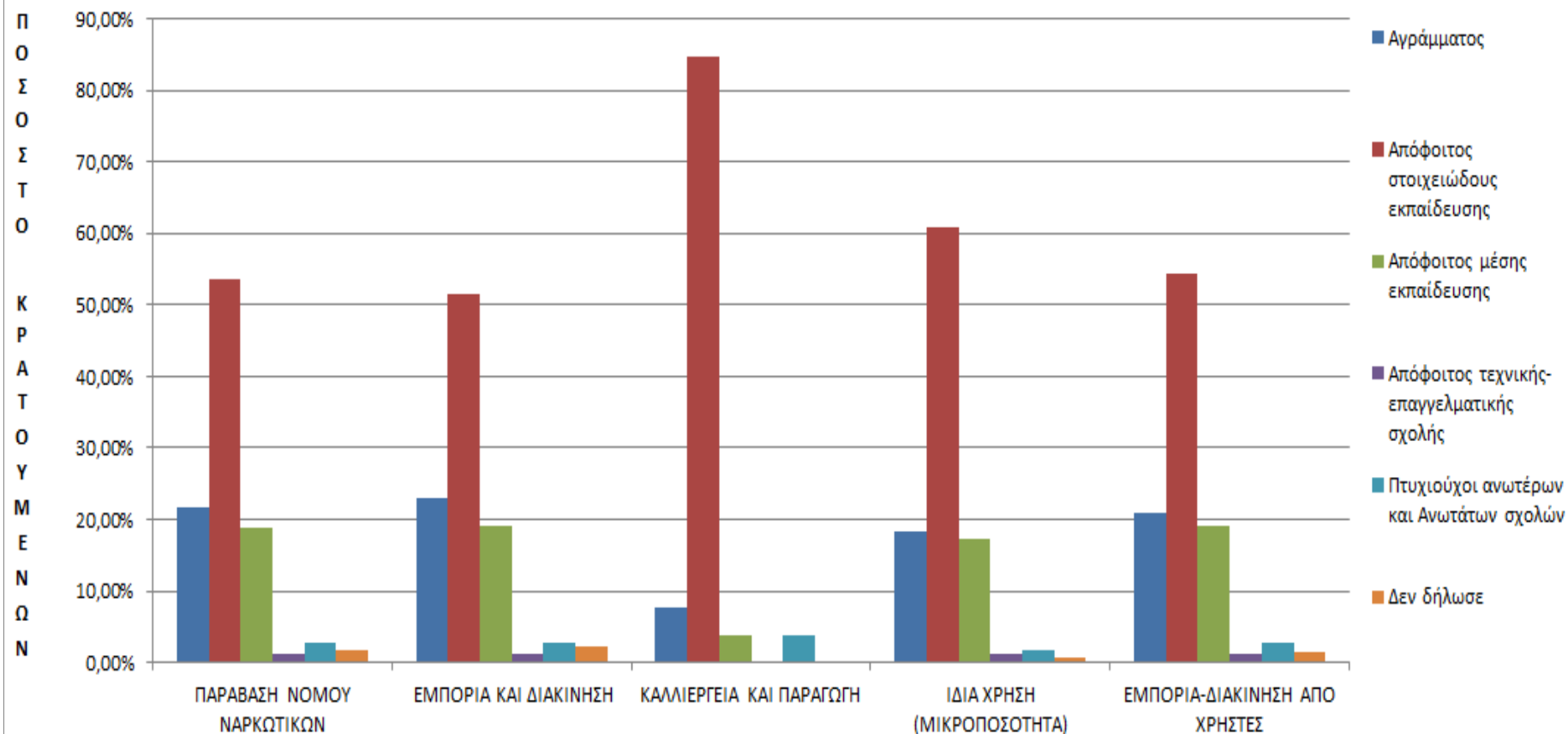
	ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕ		
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ	ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ	ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

	1	2	1	2	1	2
Αγράμματος	1027	824	518	492	2	2
Απόφοιτος στοιχειώδους εκπαίδευσης	2529	1846	1162	1055	22	16
Απόφοιτος μέσης εκπαίδευσης	895	641	428	381	1	1
Απόφοιτος τεχνικής-επαγγελματικής σχολής	56	39	28	24	0	0
Πτυχιούχοι ανωτέρων και Ανωτάτων σχολών	133	102	64	60	1	1
Δεν δήλωσε	87	62	52	44	0	0

	ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ									
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ		ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ		ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ		ΧΡΗΣΗ-ΚΑΤΟΧΗ-ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΜΙΚΡΟΠΟΣΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ		ΕΜΠΟΡΙΑ-ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΑΠΟ ΧΡΗΣΤΕΣ	
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Αγράμματος	21,7%	23,4%	23,0%	23,9%	7,7%	10,0%	18,4%	25,0%	20,9%	22,9%
Απόφοιτος στοιχειώδους εκπαίδευσης	53,5%	52,5%	51,6%	51,3%	84,6%	80,0%	60,9%	55,0%	54,4%	53,9%
Απόφοιτος μέσης εκπαίδευσης	18,9%	18,2%	19,0%	18,5%	3,8%	5,0%	17,3%	17,5%	19,2%	18,0%
Απόφοιτος τεχνικής-επαγγελματικής σχολής	1,2%	1,1%	1,2%	1,2%	0,0%	0,0%	1,1%	0,0%	1,1%	1,1%
Πτυχιούχοι ανωτέρων και Ανωτάτων σχολών	2,8%	2,9%	2,8%	2,9%	3,8%	5,0%	1,7%	2,5%	2,9%	2,9%
Δεν δήλωσε	1,8%	1,8%	2,3%	2,1%	0,0%	0,0%	0,6%	0,0%	1,5%	1,3%

1 = ΚΡΑΤΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ
2 = ΠΑΡΑΜΕΙΝΑΝΤΕΣ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

6.1.8.6. Προβλήματα στη γονική οικογένεια

Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται ξεκάθαρα ότι τα μεγαλύτερα ποσοστά κρατουμένων είτε αρνούνται να δηλώσουν είτε δεν αναγνωρίζουν κάποιο πρόβλημα στο οικογενειακό τους περιβάλλον. Η παράβαση του νόμου που σχετίζεται με τα ναρκωτικά, αλλά και η εμπορία και διακίνηση τους, ακόμα και από τους ίδιους τους χρήστες, φαίνεται ότι δεν προσδίδει μεγάλη ευθύνη σε προβλήματα που πιθανόν να υπήρχαν μέσα στη γονική οικογένεια των καταδίκων.

Παρ' όλα αυτά θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι στο σύνολο των κρατουμένων που δεν αναγνώρισαν κάποιο πρόβλημα στον οικογενειακό τους περίγυρο, θα υπήρξαν και περιπτώσεις που δεν απάντησαν ειλικρινά και προσπάθησαν να αποκρύψουν την αλήθεια. Από τις υπόλοιπες απαντήσεις, πάντως, όπου οι κρατούμενοι παραδέχονται πρόβλημα στην οικογένειά τους, αξίζει να σημειωθεί ότι σε μεγαλύτερο ποσοστό εμφανίζονται οι διαταραγμένες σχέσεις μεταξύ των γονέων (5-9%). Οι δύο τελευταίες κατηγορίες του οριζόντιου άξονα, δηλαδή εκείνοι που δεν έχουν δηλώσει το συγκεκριμένο πρόβλημα, το οποίο τους ώθησε στα ναρκωτικά, και εκείνοι που θεωρούν ότι δεν υπήρχε κάποιο αντίστοιχο πρόβλημα, καλύπτουν το μεγαλύτερο φάσμα των κρατουμένων (σχεδόν το 90%). Προφανώς, για όλα τα παραπτώματα είναι πολύ δύσκολο να παραδεχτεί κανείς ότι υπάρχει οποιοδήποτε πρόβλημα, ειδικά σε ένα ερωτηματολόγιο, οπότε κάπως έτσι εξηγούνται τα σχεδόν μηδενικά ποσοστά που παρατηρούνται σε όλες τις κατηγορίες παραπτωμάτων. Μόνο 1,5% είναι περίπου το ποσοστό εκείνο, που αναφέρει πως υπήρξε ένα πρόβλημα που είχε σχέση με το διαζύγιο των γονιών του και που ώθησε το εκάστοτε άτομο στο δρόμο των ναρκωτικών. Τέλος, θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι η τοξικομανία ή ο αλκοολισμός των γονέων αποτυπώνονται στο γράφημα σε πολύ μικρά ποσοστά (περίπου 1%), επομένως μπορεί να διαπιστωθεί ότι η συσχέτιση της παραπάνω κατάστασης των γονέων με τη χρήση απαγορευμένων ουσιών είναι πολύ μικρή, έως αμελητέα.

Στη βιβλιογραφία δίνεται μεγάλη σημασία στο οικογενειακό περιβάλλον. Ενδεικτικά ο Παρασκευόπουλος (1997), αναφέρει ότι σε πολλές περιπτώσεις, βασική αιτία για τη στρόφη του ατόμου στα ναρκωτικά είναι η παρακμή του θεσμού της οικογένειας και η ηθική χαλάρωση που αυτή επιφέρει. Ωστόσο, εμείς δεν παρατηρήσαμε κάτι παρόμοιο αφού όπως αναφέρει ο ίδιος σε παραδείγματα χωρών της Βόρειας Ευρώπης, μπορεί να παρατηρείται μια χαλάρωση του θεσμού της οικογένειας, αυτό όμως δεν συνεπάγεται έξαρση του φαινομένου της χρήσης ναρκωτικών. Αντίθετα, υπάρχουν άλλοι παράγοντες που ενδέχεται να επηρεάσουν την παραβατικότητα, όπως είναι η ανεργία, η ανέχεια, η οικονομική κρίση και άλλοι κοινωνικοί ή ψυχολογικοί παράγοντες.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΓΟΝΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ										
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ		ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ		ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ		ΧΡΗΣΗ-ΚΑΤΟΧΗ-ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΜΙΚΡΟΠΟΣΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ		ΕΜΠΟΡΙΑ-ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΑΠΟ ΧΡΗΣΤΕΣ	
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Διαταραγμένες σχέσεις γονέων	274	218	154	150	1	1	16	2	103	65
Διαζύγιο γονέων	70	43	27	25	0	0	6	1	37	17
Θάνατος γονέων	45	24	18	14	0	0	3	1	24	9
Χρόνιο ψυχιατρικό πρόβλημα γονέων	29	12	8	7	0	0	5	0	16	5
Τοξικομανία ή αλκοολισμός γονέων	48	35	24	22	0	0	5	0	19	13
Δεν δήλωσε	2043	1548	955	891	17	14	54	8	1017	635
Δεν υπήρχε πρόβλημα	2218	1634	1066	947	8	5	90	28	1054	654

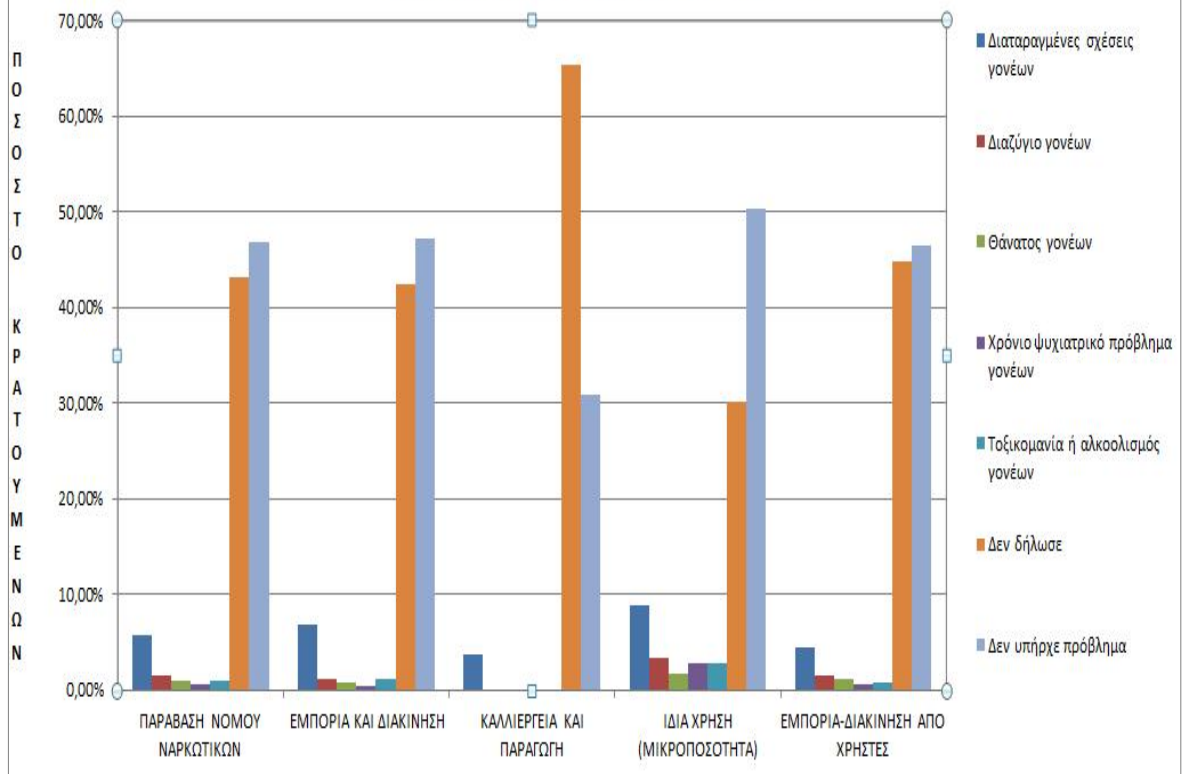
1 = ΚΡΑΤΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ
2 = ΠΑΡΑΜΕΙΝΑΝΤΕΣ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΓΟΝΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ		ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ		ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ		ΧΡΗΣΗ-ΚΑΤΟΧΗ-ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΜΙΚΡΟΠΟΣΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ		ΕΜΠΟΡΙΑ-ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΑΠΟ ΧΡΗΣΤΕΣ	
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Διαταραγμένες σχέσεις γονέων	5,8%	6,2%	6,8%	7,3%	3,8%	5,0%	8,9%	5,0%	4,5%	4,6%
Διαζύγιο γονέων	1,5%	1,2%	1,2%	1,2%	0,0%	0,0%	3,4%	2,5%	1,6%	1,2%
Θάνατος γονέων	1,0%	0,7%	0,8%	0,7%	0,0%	0,0%	1,7%	2,5%	1,1%	0,6%
Χρόνιο ψυχιατρικό πρόβλημα γονέων	0,6%	0,3%	0,4%	0,3%	0,0%	0,0%	2,8%	0,0%	0,7%	0,4%
Τοξικομανία ή αλκοολισμός γονέων	1,0%	1,0%	1,1%	1,1%	0,0%	0,0%	2,8%	0,0%	0,8%	0,9%
Δεν δήλωσε	43,2%	44,1%	42,4%	43,3%	65,4%	70,0%	30,2%	20,0%	44,8%	45,4%
Δεν υπήρχε πρόβλημα	46,9%	46,5%	47,3%	46,1%	30,8%	25,0%	50,3%	70,0%	46,4%	46,8%

1 = ΚΡΑΤΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ
2 = ΠΑΡΑΜΕΙΝΑΝΤΕΣ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΓΟΝΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

6.1.8.7. Οικογενειακό περιβάλλον που μεγάλωσε ο κρατούμενος μέχρι την ενηλικίωση του

Στον παρακάτω πίνακα παρατηρείται ότι το οικογενειακό περιβάλλον, στο οποίο μεγάλωσε ο εκάστοτε κρατούμενος και το οποίο φαίνεται να αντισταθμίζει όλα τα υπόλοιπα, είναι αυτό των γονέων του. Πρέπει να αναφερθεί, όμως, ότι ένα σημαντικό ποσοστό κρατουμένων δεν έχει δηλώσει ποιους ανθρώπους περιελάμβανε το περιβάλλον μέσα στο οποίο μεγάλωσε. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί με δεδομένη τη δυσκολία που παρουσιάζουν κάποιοι άνθρωποι στο να εκθέσουν τα προσωπικά τους δεδομένα σε τρίτους. Ελάχιστοι είναι οι κρατούμενοι οι οποίοι σχετίζονται με τα ναρκωτικά και που έχουν μεγαλώσει με τους άμεσους συγγενείς των γονέων τους, δηλαδή τον παππού ή τη γιαγιά τους. Ακόμα λιγότεροι, τέτοιου τύπου κρατούμενοι, είναι όσοι έχουν μεγαλώσει με πιο μακρινούς τους συγγενείς ή σε κάποιο ίδρυμα. Τα στατιστικά στοιχεία, επομένως, δεν αποδεικνύουν ότι υπάρχει σχέση μεταξύ της εξάρτησης από τα ναρκωτικά και της ύπαρξης διαφορετικών δομών οικογένειας. Αυτό, λοιπόν, ενδεχομένως να σημαίνει ότι τα παιδιά που δε μεγαλώνουν με τους βιολογικούς γονείς τους, δεν έχουν περισσότερες πιθανότητες να πέσουν στα ναρκωτικά από εκείνα που μεγαλώνουν με αυτούς.

Ο πίνακας, που παρατίθεται παρακάτω, δείχνει πως το μεγαλύτερο ποσοστό κρατουμένων για θέματα ναρκωτικών έχει μεγαλώσει με γονείς. Ειδικότερα, οι συγκεκριμένοι φυλακισμένοι που έχουν σχέση με παράβαση του νόμου περί ναρκωτικών είναι 66%, με την εμπορία και διακίνηση 68,9% και με την εμπορία και διακίνηση ανάμεσα σε χρήστες 62,6%. Σχετικά με την καλλιέργεια και τη χρήση ναρκωτικών για δική τους χρήση, οι κρατούμενοι που κατέχουν, πάλι, το υψηλότερο ποσοστό είναι αυτοί που ζήσανε με γονείς (75,4%), ενώ σε αυτούς που είχαν σχέση με την καλλιέργεια και παραγωγή ναρκωτικών το ποσοστό των κρατουμένων που δε δήλωσε την οικογενειακή του κατάσταση είναι 61,5%.

Προσδοκούσαμε κανονικά τα άτομα που μεγάλωσαν σε ίδρυμα να είχαν μεγαλύτερες τάσεις για εγκληματικές ενέργειες, ειδικά όσον αφορά στο θέμα των ναρκωτικών. Ωστόσο, τα στατιστικά στοιχεία αποδεικνύουν πως κάτι τέτοιο δε συμβαίνει και το ποσοστό αυτό είναι σχεδόν μηδενικό για όλες τις κατηγορίες εγκλημάτων που σχετίζονται με τα ναρκωτικά.

Άρα, όπως έχει ήδη αναφερθεί, όντως συμπεραίνουμε πως δεν έχει σχέση ο τρόπος που μεγάλωσε ο κρατούμενος με το μέλλον του σχετικά με τα ναρκωτικά, ωστόσο δεν μπορούμε να το διατυπώσουμε με απόλυτη βεβαιότητα εφόσον αρκετά μεγάλο ποσοστό δεν απάντησε δεν απάντησε σχετικά με το θέμα και επιπλέον δε γνωρίζουμε αν ίσως υπήρξαν θύματα κακοποίησης, ενδοοικογενειακής βίας και γενικότερα προβληματικών οικογενειών.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΠΟΥ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΕΝΗΛΙΚΙΑ				
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ	ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ	ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	Κ
				M

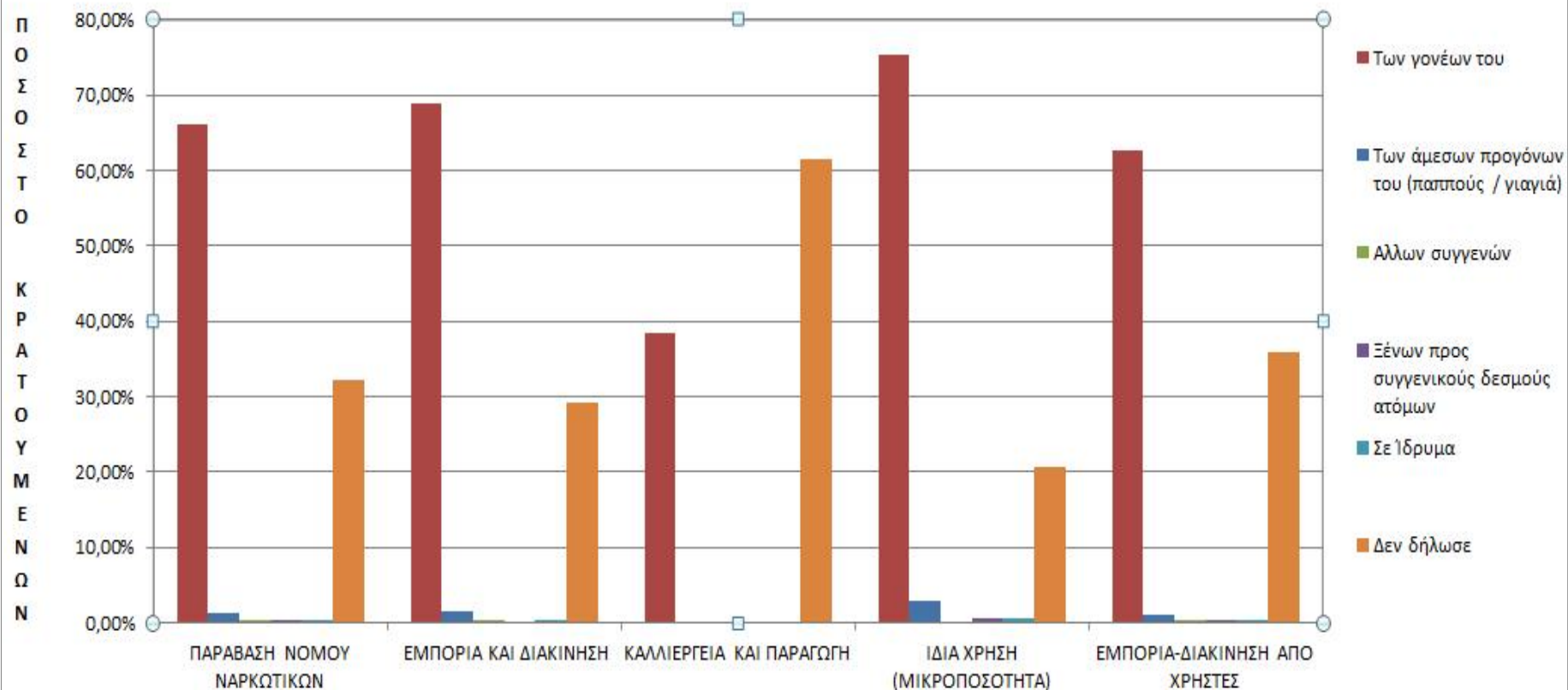
	1	2	1	2	1	2	
Των γονέων του	3119	2333	1552	1409	10	7	
Των άμεσων προγόνων του (παππούς / γιαγιά)	63	40	34	31	0	0	
Άλλων συγγενών	12	10	6	6	0	0	
Ξένων προς συγγενικούς δεσμούς ατόμων	4	1	1	1	0	0	
Σε ίδρυμα	7	7	4	4	0	0	
Δεν δήλωσε	1522	1123	655	605	16	13	

1 = ΚΡΑΤΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ
2 = ΠΑΡΑΜΕΙΝΑΝΤΕΣ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΠΟΥ ΜΕΓΑΛΩΣΕ Ο ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗ ΤΟΥ									
	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ		ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ		ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ		ΧΡΗΣΗ-ΚΑΤΟΧΗ-ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΜΙΚΡΟΠΟΣΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ		ΕΜΠΟΡΙΑ-ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΑΠΟ ΧΡΗΣΤΕΣ	
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Των γονέων του	66,0%	66,4%	68,9 %	68,5 %	38,5%	35,0%	75,4%	85,0%	62,6%	63,2%
Των άμεσων προγόνων του (παππούς / γιαγιά)	1,3%	1,1%	1,5%	1,5%	0,0%	0,0%	2,8%	0,0%	1,1%	0,6%
Άλλων συγγενών	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%	0,3%
Ξένων προς συγγενικούς δεσμούς ατόμων	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%	0,0%	0,1%	0,0%
Σε ίδρυμα	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	0,0%	0,0%	0,6%	2,5%	0,1%	0,1%
Δεν δήλωσε	32,2%	32,0%	29,1 %	29,4 %	61,5%	65,0%	20,7%	12,5%	35,9%	35,8%

1 = ΚΡΑΤΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ
2 = ΠΑΡΑΜΕΙΝΑΝΤΕΣ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΠΟΥ ΜΕΓΑΛΩΣΕ Ο ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗ ΤΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII: Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην πρόληψη του εγκλήματος

Ο σωφρονισμός των κρατουμένων είναι μια πολύ σημαντική διαδικασία, η οποία όμως εμφανίζει ένα μεγάλο μειονέκτημα, καθώς ξεκινάει αφού έχει διαπραχθεί το έγκλημα. Η επισκόπηση των παραπάνω στοιχείων μάς οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι πρόσφορες συνθήκες για την παραβατικότητα καλλιεργούνται σταδιακά και συνήθως από μικρή ηλικία. Είναι, λοιπόν, σημαντικό για τον κοινωνικό λειτουργό να επέμβει έγκαιρα, ώστε να αποτρέψει αυτήν καθαυτήν την εγκληματική πράξη.

Σύμφωνα με τους Γεωργούλα και Τσαλκάνη (2006), η πρόληψη από τον κοινωνικό λειτουργό, δηλαδή η έγκαιρη παρέμβαση του πριν από την διάπραξη του εγκλήματος, είναι αναγκαίο να ξεκινάει από την πρώιμη ηλικία. Συγκεκριμένα, προτείνουν στρατηγικές που στόχο έχουν να περιορίσουν τις αρνητικές επιδράσεις που λαμβάνουν οι νέοι από τον κοινωνικό περίγυρο και από τα Μ.Μ.Ε. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με τη δημιουργία ειδικών χώρων, όπου ο νέος θα μπορούσε να δραστηριοποιηθεί εναλλακτικά μέσω του αθλητισμού και των πολιτιστικών δραστηριοτήτων (π.χ. θεατρικές παραστάσεις). Στον τομέα της έγκαιρης πρόληψης, απαραίτητη είναι και η οργάνωση ομάδων γονέων και εκπαιδευτικών στα σχολεία, με στόχο την επικοινωνία με τα νεαρά άτομα και κατά συνέπεια την αποτροπή τους από το έγκλημα. Σε αυτό θα μπορούσε να συμβάλλουν και η διοργάνωση ημερίδων και εκδηλώσεων σε σχολεία και κοινότητα προς ενημέρωση και ευαισθητοποίηση.

Επίσης, ο Κουράκης, (2006) έθεσε προτάσεις όπως τη δημιουργία προγραμμάτων για την πληροφόρηση των πολιτών σε θέματα πρόληψης της εγκληματικότητας, η ανάπτυξη εμπιστοσύνης και αλληλοκατανόησης ανάμεσα στους πολίτες, συνεργασία με την Ελληνική Αστυνομία για τον συντονισμό δράσεων που ως στόχο θα έχουν την πρόληψη σε τοπικές γειτονιές, τον συντονισμό εθελοντών σε κοινότητες ώστε να ενημερώνουν τους πολίτες σε θέματα όπως η οδική συμπεριφορά, η χρήση ναρκωτικών, η κακοποίηση ατόμων καθώς και για την σχολική και εξωσχολική βία. Για ένα τόσο σημαντικό θέμα, όπως η πρόληψη της παραβατικότητας, σύμφωνα με τον Κουράκη (2006) ένας κοινωνικός λειτουργός θα μπορούσε να δημιουργήσει επαφή και να αναπτύξει συνεργασία, αποσκοπώντας συγχρόνως και στη ευαισθητοποίηση τους, με φορείς όπως η εκκλησία, ο δήμος, πιθανές επαγγελματικές ενώσεις, οι σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων αλλά και με μεμονωμένους εθελοντές. Κατά την Αρτινοπούλου, τα προγράμματα αυτά θα πρέπει να βασίζονται στο σεβασμό, δηλαδή να έχουν ως οδηγό τη μοναδικότητα κάθε ατόμου και τη διαφορετικότητα των αναγκών τους (Αρτινοπούλου, 2001).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII: Συμπεράσματα

Μέσα από την ενδελεχή επισκόπηση τόσο των αποτελεσμάτων της έρευνας, όπως αυτά προκύπτουν μέσα από τους πίνακες, όσο και της σχετικής βιβλιογραφίας, η οποία έχει ήδη παρατεθεί, προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

- Όσον αφορά στο ζήτημα της εθνικότητας των κρατουμένων, μπορεί να παρατηρηθεί στο σχετικό πίνακα δεδομένων ότι, εκτός των Ελλήνων, που αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία, οι υπόλοιποι κρατούμενοι προέρχονται κυρίως από βαλκανικές χώρες του πρώην Ανατολικού μπλοκ. Αυτό είναι σύμφωνο με την υπάρχουσα βιβλιογραφία (Κουράκης, 2005), καθώς αναφέρεται ότι υπήρξε εισροή μεγάλου κύματος αλλοδαπών στην Ελλάδα μετά την κατάρρευση των καθεστώτων του «υπαρκτού σοσιαλισμού» κατά τη δεκαετία του '90, και μια μερίδα από αυτούς επιδόθηκαν σε παράνομες δραστηριότητες. Ο αριθμός των αλλοδαπών δραστών παρουσιάζει μία αυξητική τάση, πράγμα το οποίο δικαιολογείται από τη διαρκώς αυξανόμενη είσοδο αλλοδαπών στη χώρα.
- Σχετικά με την οικογενειακή κατάσταση, αυτό το οποίο προκύπτει από τον αντίστοιχο πίνακα δεδομένων είναι ότι η πλειοψηφία των κρατουμένων είναι άγαμοι. Ο γάμος και η οικογένεια φαίνεται να είναι τα μέσα που, ενδεχομένως, αποτελούν τον ανασταλτικό παράγοντα, όσον αφορά στη μη εκτέλεση οποιουδήποτε είδους εγκλήματος, αφού η ύπαρξη παιδιών μέσα σε αυτήν αποκαλύπτει ως ένα βαθμό τη μη απουσία κοινωνικότητας του γονιού. Ο γάμος και η οικογένεια, άλλωστε, αποτελούν πόλους ομαλότητας, κατά τη Μητροσύλη (1995). Ο βαθμός κοινωνικοποίησης είναι, λοιπόν, απόλυτα συνυφασμένος με την οικογενειακή κατάσταση των κρατουμένων.
- Όσον αφορά στην εκπαίδευση των κρατουμένων, παρατηρείται στο σχετικό πίνακα ότι η πλειοψηφία των κρατουμένων έχουν λάβει μονάχα τη στοιχειώδη εκπαίδευση ή είναι αμόρφωτοι. Υπάρχει αναλογία του πίνακα με την υπάρχουσα βιβλιογραφία, αφού αναφέρεται ότι η έλλειψη μόρφωσης μπορεί να αποτελέσει αιτία ακατάλληλης, και κατά συνέπεια μη επιτρεπόμενης, κοινωνικής συμπεριφοράς, η οποία ξεκινάει κατά πάσα πιθανότητα από τα μαθητικά χρόνια (Siegel, 2009). Την παιδαγωγική ανεπάρκεια των κρατουμένων έρχονται να συμπληρώσουν τα μαθήματα εντός των σωφρονιστικών καταστημάτων, τα οποία στοχεύουν στη μετατροπή της στοιχειώδους εκπαίδευσης σε βασική και στη συνέχεια σε ανώτερη.
- Το φύλο των κρατουμένων, όπως προκύπτει από τα δημογραφικά στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., που αναφέρονται στη βιβλιογραφία, αφορά σε άνδρες, κυρίως λόγω της σωματικής διάπλασης και, κατ' επέκταση, δύναμης που διαθέτουν έναντι των γυναικών (Hurst, 1998). Οι ηλικίες τους βρίσκονται ανάμεσα στα 25 και 34 έτη, δηλαδή στην παραγωγικότερη φάση της ζωής τους. Αυτό σχετίζεται με τον αντίστοιχο πίνακα δεδομένων, ο οποίος αναφέρει ότι η πλειοψηφία των κρατουμένων ανήκουν στο αρσενικό φύλο και η ηλικία τους είναι μεταξύ 22 και 39 ετών.
- Σχετικά με τον τόπο κατοικίας, παρατηρείται στον αντίστοιχο πίνακα ότι ο μεγαλύτερος αριθμός των κρατουμένων ζούσε σε κάποια αστική περιοχή, πριν διαπράξει το έγκλημα για το οποίο κατηγορήθηκε. Αυτό είναι σύμφωνο με τη σχετική βιβλιογραφία, καθώς το άγχος, η αποξένωση και η έλλειψη οικονομικών πόρων που πλήττουν τους ανθρώπους στις μεγαλουπόλεις, τους

δημιουργεί επιθετικότητα και βίαιες αντιδράσεις και έχει ως αποτέλεσμα την εκδήλωση παραβατικότητας σε μικρή ή μεγάλη κλίμακα (Αναστασιάδης, 1993).

- Όπως φαίνεται στο σχετικό πίνακα, από την κατηγορία των μη εργαζομένων κρατουμένων ο μεγαλύτερος αριθμός είναι αυτός των ανέργων. Όπως μας εξηγεί η ανάλογη βιβλιογραφία, οι άνεργοι έχουν μία μεγαλύτερη ώθηση προς την εγκληματικότητα από τους υπόλοιπους μη εργαζόμενους, λόγω του ότι οι συνθήκες που βιώνουν είναι κάπως πιο δύσκολες με κυριότερη την οικονομική ανέχεια. Η ανεργία χαλαρώνει τον κοινωνικό δεσμό δημιουργώντας ψυχολογικές επιπτώσεις και ως αποτέλεσμα μη κοινωνική συμπεριφορά (Blackburn, 1993).
- Στον πίνακα που αναφέρεται στην υπηκοότητα των κρατουμένων παρατηρείται, εκτός από το μεγάλο ποσοστό Ελλήνων (η έρευνα διεξήχθη σε ελληνικές φυλακές), αρκετά μεγάλο ποσοστό αλλοδαπών κρατουμένων. Σε συνάρτηση με τη βιβλιογραφία, η οποία αναφέρει ότι μικρός αριθμός μεταναστών συμμετέχουν σε οργανωμένα εγκλήματα (Τσουκαλά, 2001), δε διαψεύδεται το γεγονός ότι και οι αλλοδαποί έχουν ροπή προς την εγκληματικότητα κυρίως λόγω της κοινωνικής ανισότητας (Hurst, 1998).
- Ο κυριότερος τρόπος αντιμετώπισης της παραβατικότητας είναι η πρόληψη της. Σε αυτήν μπορούν να συμβάλλουν καταλυτικά οι κοινωνικοί λειτουργοί με δραστηριότητες σε σχολεία, διοργάνωση ημερίδων, συμμετοχή σε ομάδες ενημέρωσης και δράσης κ.α.

Ειδικά για τους κρατούμενους που σχετίζονται με την παραβίαση του νόμου περί ναρκωτικών, συμπεραίνουμε τα εξής:

- Όσον αφορά στο ζήτημα της ναρκωτικής ουσίας που χρησιμοποιείται ευρέως, η Κοκκέβη (1988) επισημαίνει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των κρατουμένων χρηστών σχετίζεται με την ηρωίνη. Τα δεδομένα του σχετικού πίνακα μας πληροφορούν ότι την πρώτη θέση προτίμησης κατέχει η κάνναβη και τη δεύτερη η ηρωίνη. Αυτό μπορεί να ερμηνευθεί από το γεγονός ότι υπάρχει διαφοροποίηση με το παρελθόν.
- Σχετικά με τις ηλικιακές ομάδες των κρατουμένων, αυτό που παρατηρείται είναι ότι στον αντίστοιχο πίνακα δεδομένων υπάρχει μία δυσαναλογία σε σχέση με τη βιβλιογραφία. Σύμφωνα με τον πίνακα, η πλειοψηφία του πληθυσμού των κρατουμένων, που βρίσκεται στη φυλακή για παραβίαση του νόμου περί των ναρκωτικών, ανήκει στην ομάδα ηλικιών μεταξύ 30 και 39. Δεύτερη μεγαλύτερη σε πληθυσμό ηλικιακή ομάδα είναι αυτή των 22 μέχρι 29 ετών, η οποία απέχει ελάχιστα από την πρώτη γι' αυτό και αναφέρεται. Όμως, σύμφωνα με τον Δαρδαβέση (1992), η δεύτερη ηλικιακή ομάδα είναι εκείνη που βρίσκεται σε μεγαλύτερο ποσοστό μέσα στη φυλακή για αδικήματα σχετικά με τα ναρκωτικά.
- Όσον αφορά στην κατάσταση της επαγγελματικής απασχόλησης, σύμφωνα με τον Δαρδαβέση (1992), οι περισσότεροι κρατούμενοι, που έχουν καταδικασθεί για παραβίαση του νόμου περί ναρκωτικών, είναι χαμηλού μορφωτικού επιπέδου, εργάτες ή τεχνίτες, με ασταθή επαγγελματική ενασχόληση. Αυτό συμφωνεί με τα δεδομένα του σχετικού πίνακα, καθώς τα μεγαλύτερα ποσοστά κρατουμένων, οι οποίοι σχετίζονται με τα ναρκωτικά, είναι είτε ειδικευόμενοι τεχνίτες είτε ανειδίκευτοι εργάτες.

- Ο πίνακας που παρουσιάζει το επίπεδο εκπαίδευσης των κρατουμένων, που η ποινή τους έχει σχέση με την ενασχόληση με τις ναρκωτικές ουσίες, μας πληροφορεί ότι η πλειοψηφία αυτών είναι απόφοιτοι της στοιχειώδους εκπαίδευσης. Υπάρχει συνάρτηση με τη βιβλιογραφία, καθώς ο Δαρδαβέσης (1992) θεωρεί ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των συγκεκριμένων κρατουμένων έχει δεχθεί μονάχα τη στοιχειώδη εκπαίδευση.
- Όσον αφορά στο ζήτημα των προβλημάτων στη γονική οικογένεια των κρατουμένων, οι οποίοι βρίσκονται στη φυλακή για κάποιο αδίκημα σχετικό με τα ναρκωτικά, ο Παρασκευόπουλος (1997) σημειώνει ότι, αν και πολλοί ερευνητές θεωρούν ως κύριο αίτιο της στροφής προς τα ναρκωτικά την ηθική χαλάρωση λόγω της παρακμής του θεσμού της οικογένειας, κάτι τέτοιο δεν πιστοποιείται πλήρως, καθώς στις χώρες τις Βόρειας Ευρώπης, όπου παρατηρείται αυτή η παρακμή, δεν έχει συνοδευτεί με αντίστοιχη αύξηση του αριθμού των χρηστών, ή των καταδίκων για παράβαση του νόμου περί ναρκωτικών. Σε απόλυτη συμφωνία με τα παραπάνω, στον αντίστοιχο πίνακα ο μεγαλύτερος αριθμός των κρατουμένων, που παραβίασαν το νόμο περί των ναρκωτικών, δείχνει να πιστεύει ότι στη γονική του οικογένεια δεν υπήρχε κανενός είδους πρόβλημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΧ: Βιβλιογραφία

9.1. Ελληνική βιβλιογραφία

Αναστασιάδης, Β. Κ., (1993), *Ψυχοπαιδαγωγική της Εφηβικής Ηλικίας: Ο τρόπος της Αγωγής της Σήμερα στο Σχολείο και στην Οικογένεια*, Αθήνα

Αρτινοπούλου, Β., (2001), *Βία στο σχολείο. Έρευνες και πολιτικές στην Ευρώπη*, Μεταίχμιο, Αθήνα

Γαρδικάς, Κ. Γ., (1968), *Εγκληματολογία*, τόμος Α', έκδοση 6η, Εκδόσεις Τζάκα, Αθήνα

Γκανάτσιος, Γ., (1979), *Σωφρονιστική*, Εκδόσεις Κυριακίδης, Αθήνα

Γκόφμαν, Ε., (1994), *Άσυλα. Δοκίμια για την κοινωνική κατάσταση των ασθενών του ψυχιατρείου και άλλων τροφίμων*, Εκδόσεις Ευρύαλος, Αθήνα

Δασκαλάκης, Η., (1985), *Μεταχείριση Εγκληματία*, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή

Δαρδαβέσης, Θ., (1992), *Επιδημιολογικά στοιχεία για την τοξικομανία στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1980-1989*, Ελληνική Ιατρική, τεύχος 59, αρ.3

Δημόπουλος, Χ., (2004), *Η Μεταχείριση των Επικίνδυνων Κρατουμένων*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

Διεθνής Ομοσπονδία Κοινωνικών Λειτουργών και Διεθνής Ένωση Σχολών Κοινωνικής Εργασίας, (2004), PO Box 6875, CH-3001, Bern, Switzerland (<http://www.ifsw.org/en/p38000398.html>, 6/11/06)

Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης των Ναρκωτικών και της Τοξικομανίας (EMCDDA), (1997), *Ετήσια έκθεση σχετικά με την κατάσταση του προβλήματος των ναρκωτικών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 1995*, Ελληνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά και την Τοξικομανία (ΕΚΤΕΠΝ-Εθνικός φορέας του EMCDDA), Αθήνα

Ζαγούρα, Στ., (1993), *Οι παράγοντες της τοξικομανίας*, σεμινάριο «Πρότασης» για έναν άλλο τρόπο ζωής, Πρόταση, Πάτρα

Ζαφειρίδης, Φ., (1994), *Θέσεις του ΚΕ.Θ.Ε.Α. σε επίκαιρα ζητήματα: το πρόβλημα της εξάρτησης και η αντιμετώπιση του*, Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων, Αθήνα

Θανοπούλου, Μ., Φρονίμου Ε. & Τσιλιμογκάκη Β., (1997), *Αποφυλακιζόμενες γυναίκες-Το δικαίωμα στην επαγγελματική επανένταξη*, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή

Jacobs, G., (2005), *Το ποινικό δίκαιο του πολίτη και το ποινικό δίκαιο του εχθρού*, ΠοινΔικ 7 2005

Κανδυλάκη, Α., (2001), *Η Συμβουλευτική στην Κοινωνική Εργασία*, Σύγχρονες Ακαδημαϊκές και Επιστημονικές Εκδόσεις, Αθήνα

Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K., (2008) *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*, Εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα

Κοκκέβη, Α., (1988), *Η χρήση νόμιμων και παράνομων τοξικών ουσιών στην εφηβεία, Σύγχρονα θέματα παιδοψυχιατρικής*, τεύχος 2, Καστανιώτης, Αθήνα

Κονιδάρη, Α., (2007), *Η ανθρωποκτονία στην Ελλάδα την τελευταία 20ετία : η αναπαράσταση του δράστη και του θύματος από τον αθηναϊκό Τύπο*, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα

Κουράκης, Ν., (1991), *Φυλακή και Βία: Βίοι Παράλληλοι*, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή

Κουράκης, Ν., (2005), *Εγκληματολογικοί ορίζοντες Β' : Πραγματολογική προσέγγιση και επιμέρους ζητήματα*, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή

Κουράκης, Ν., (2006), *Έμφυλη Εγκληματικότητα-Ποινική και Εγκληματολογική Προσέγγιση του Φύλου*, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή

Κουράκης, Ν., (2006), *Για να νιώθουμε ασφαλείς μέσα σε μια κοινωνία ενεργών πολιτών, πρακτικό εγχειρίδιο*, Αθήνα 2006

Λαμπροπούλου, Ε., (1994), *Κοινωνικός Έλεγχος του Εγκλήματος*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

Μητροσύλη, Μ., (1995), *Μελέτη της νομικής και κοινωνικής θέσης των ασθενών στο κρατικό θεραπευτήριο Λέρου*, Εκδόσεις Αίβαλη, Αθήνα

Μουσούρου, Λ., (2004), *Εισαγωγή-Ζητήματα Οικογενειακής Πολιτικής: Θεωρητικές αναφορές και εμπειρικές διερευνήσεις*, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα

Μπάγκαβος, Χ., (2004), *Δημογραφικές διαστάσεις των μεταβολών της οικογένειας και των νοικοκυριών στην Ελλάδα- Μια πρώτη προσέγγιση*, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα

Πανούσης, Γ., (1990), *Σύγχρονα Θέματα Εγκληματολογίας*, εκδόσεις Δανιά, Αθήνα

Παρασκευόπουλος, Ν., (1997), *Η καταστολή της διάδοσης των ναρκωτικών στην Ελλάδα*, Σάκκουλας, Θεσσαλονίκη

Πετρονώτη, Μ., (1995), *Δίκτυα κοινωνικών σχέσεων: Όψεις και αλληλεπιδράσεις με τη διαδικασία επαγγελματικής κινητικότητας-Έρευνα για τα κοινωνικά χαρακτηριστικά της απασχόλησης*, Μελέτη V, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Αθήνα

Σπινέλλη, Κ. Δ., (2005), *Εγκληματολογία, Σύγχρονες και παλαιότερες κατευθύνσεις*, 2^η έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή

Σταθόπουλος, Π., (2005), *Κοινωνική Πρόνοια: Ιστορική Εξέλιξη-Νέες Κατευθύνσεις*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

Στρατηγάκη, Μ., (2004), *Ατομικοί κύκλοι οικογενειακής ζωής*, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα

Thio, A., (2008), *Παρεκκλίνουσα Συμπεριφορά*, μετάφραση Μ. Μπαρπάτση, Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ, Αθήνα

Τσουκαλά, Α., (2001), *Μετανάστευση και εγκληματικότητα στην Ευρώπη*, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή

Τσουραμάνης, Χ., (1996), *Οικονομική Παραβατικότητα*, Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ, Αθήνα

Πάπυρος-Λαρούς-Μπριτάννικα, (1993), τόμος 55, Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος, Αθήνα

Υπουργείο Δικαιοσύνης, (2003), *Η οργάνωση του Σωφρονιστικού Συστήματος στην Ελλάδα*, Υπουργείο Δικαιοσύνης, Αθήνα

Ρηγούτσου, Ε., (2005), *Συμβουλευτική Κρατουμένων*, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Αθήνα

Χαίδου, Α., (2002), *Το σωφρονιστικό σύστημα-Ζητήματα θεωρίας και πρακτικής*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

Χαλβατζά, Ε., (2011), *Υπόμνημα για το κύρος της Κοινωνικής Εργασίας και τη συνδρομή της στην ψυχική υγεία*, Αθήνα, 7/ 9 / 2011

9.2. Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Blackburn, R., (1993), *The Psychology of Criminal Conduct : Theory, Research and Practice*, John Wiley & Sons, England

Hurst, C. E., (1998), *Social Inequality : Forms, Causes and Consequences*, Pearson, Boston

King, R. S. & Mauer, M., (2002), *Distorted Priorities: Drug Offenders in State Prisons*, The Sentencing Project, September 2002, <<http://www.sentencingproject.org>>

Lochner, L., (2007), *Education and Crime*, University of Western Ontario, London Ontario, Canada

Martin W. R., Fraser H. F., (1961), [A comparative study of physiological and subjective effects of heroin and morphine administered intravenously in postaddicts](#),

Journal of Pharmacology and Experimental Therapeutics, J. Pharmacol. Exp

Siegel, J. L., (2009), *Criminology*, Thomson Wadsworth, United States

Sutherland, E. H., Cressey, D. R., (1966), *Principles of Criminology*, General Hall, A division of Rowman & Littlefield Publishers, Washington